

ผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติ
ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในจังหวัดสมุทรปราการ

ปริญญานิพนธ์

ของ

วันทนา อักษรสิริวัฒน์

19 S.ศ. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

พฤษภาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒. 52521

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาใบปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ผศ.ดร.นวลละออ สุภาพล)

..... กรรมการ

(ผศ.ประจักษ์ คำจิณ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผศ.ดร.นวลละออ สุภาพล)

..... กรรมการ

(ผศ.ประจักษ์ คำจิณ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 1.. เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2539

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ประโยชน์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการศึกษา	8
นิยามปฏิบัติการของตัวแปร	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
แนวคิดการเรียนรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	16
ความหมายและกระบวนการเรียนรู้ของทัศนคติทางการเมือง	
แบบประชาธิปไตย	18
ปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมือง	27
การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	29
โรงเรียนต่อทัศนคติทางการเมือง	31
ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนต่อทัศนคติทางการเมือง	37
การเปิดรับสื่อมวลชนต่อทัศนคติทางการเมือง	38
สมมุติฐานการวิจัย	43
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	55

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐานต่าง ๆ	57
สรุปผลการวิเคราะห์	87
5 บทย่อ การสรุปและอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	89
บทย่อ	89
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 1	90
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 2	93
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 3	94
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 4	96
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 5	98
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 6	98
ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	102
ภาคผนวก	111
ประวัติย่อของผู้วิจัย	164

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาพล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจักษ์ คำจิณ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหาวิชา รวมทั้งกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน ที่สำคัญยิ่งคือความเอาใจใส่ให้กำลังใจและสนใจติดตามงานโดยตลอดด้วยวิญญานความเป็นครูอย่างแท้จริง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม คณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่านที่กรุณาอบรมสั่งสอนจนผู้วิจัยมีความรู้ความสามารถในสาขาจิตวิทยาพัฒนาการ นำมาใช้ในการทำปริญญานิพนธ์จนสำเร็จ

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ฝ่ายปกครอง อาจารย์แนะแนว ตลอดจนนักเรียนทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้รับการร่วมมืออย่างดียิ่งทำให้สามารถดำเนินการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นจิตวิทยาพัฒนาการ ภาควิชาพิเศษ รุ่นที่ 1 ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์

ท้ายสุดท้ายขอกราบขอบพระคุณบุพการีที่ได้ให้ชีวิตที่ดีแก่ผู้วิจัย ตลอดจนพี่น้องที่รักยิ่งทุกคนที่มีส่วนสนับสนุนการศึกษาและเป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

วันทนา อักษรสิริวัฒน์

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมือง แบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันติสนุน มาก - น้อย	57
2	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมือง แบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้ เหตุผล - อารมณ์	58
3	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมือง แบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ ทางจิต - ทางกาย	59
4	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมือง แบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม มาก - น้อย	60
5	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันติสนุนมาก - น้อย	61
6	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์	62
7	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย	63

8	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย - มาก	64
9	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุนมาก - น้อย	65
10	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดู แบบใช้เหตุผล - อารมณ์	66
11	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดู แบบลงโทษทางจิต - กาย	67
12	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดู แบบควบคุมน้อย - มาก	68
13	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและ การปกครองของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุน มาก - น้อย	69
14	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและ การปกครองของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบใช้เหตุผล - อารมณ์	70

15	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและ การปกครองของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบลงโทษทางจิต - ทางกาย	71
16	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและ การปกครองของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบควบคุม น้อย - มาก	72
17	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ของนักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตย สูง - ต่ำ	73
18	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้และความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับ การสอนของครูแบบประชาธิปไตย สูง - ต่ำ	74
19	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกละความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับ การสอนของครูแบบประชาธิปไตย สูง - ต่ำ	75
20	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและ การปกครอง ของนักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตย สูง - ต่ำ	76
21	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบ ประชาธิปไตยสูง - ต่ำ	77

22	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจ ของนักเรียนที่มีความ สัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ	78
23	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็น ของนักเรียน ที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ	79
24	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ	80
25	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ของนักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสาร การเมืองสูง - ต่ำ	81
26	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่มีการเปิด รับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง - ต่ำ	82
27	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีการ เปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง - ต่ำ	83
28	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและ การปกครองของนักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมือง สูง - ต่ำ	84
29	เปอร์เซ็นต์การทํานายและตัวทํานายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยใช้การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครู ความสัมพันธ์ใน กลุ่มเพื่อนและการเปิดรับสื่อมวลชนเป็นตัวทํานาย	85

30	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอน ของครู ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน การเปิดรับสื่อมวลชน และทัศนคติ ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	86
----	--	----

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบความคิดในการวิจัย	46
---	-----------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะบุคคลซึ่งเรียกตนเองว่า "คณะราษฎร" อันประกอบด้วย ทหารบก ทหารเรือ ตำรวจ และพลเรือนจำนวนหนึ่ง ซึ่งได้สถาปนาการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย พร้อมกันนั้นคณะราษฎรได้ให้สัญญาไว้กับประชาชน ซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญ 6 ประการ ดังนี้ 1) จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลายของประชาชนไว้ให้มั่นคง 2) จะต้องรักษาความปลอดภัยในประเทศ 3) จะต้องบำรุงความสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ 4) จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน 5) จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ อิสรภาพอันไม่ขัดกับหลัก 4 ข้อ ที่กล่าวมา และต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร (กรณีเศรษฐกิจ และชาดวิทยุ เกษตรกิจ. 2514 : 4)

แต่อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาประมาณ 63 ปี ได้มีการพัฒนาระบอบการปกครองมาตลอด มีการตั้งพรรคการเมือง มีรัฐสภาและมีรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ กระนั้นก็ดี ก็ยังพบว่า สังคมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยยังต้องล้มลุกคลุกคลานตลอดมาจากอดีตถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากการมีการปฏิวัติ การปฏิรูปการปกครองจากทหาร (รสช.) จากการล้มเหลวของพรรคการเมืองในประเทศ อาทิเช่น พรรคพลังธรรมตกหน้าประชาธิปไตยขัดขาดจิตสำนึกประชาธิปไตย (ห้วข้าว, ไทยรัฐ. 21 พค. 2538 : 1) ประชาธิปไตยข่มขู่ตัดโค้วตำรวจมนตร์ผ่านกฎหมายได้เสียรับมือไหวด (ห้วข้าว, ไทยรัฐ. 17 พค. 2538 : 1) พรรคชาติพัฒนาคนค้ำทั้งประเทศฉีกสตัยบรรณเสียรัฐบาลหน้าตาเจย (ห้วข้าว, ไทยรัฐ. 20 มีค. 2538) หรือจากการบริหารประเทศที่ล้มเหลวของรัฐบาล เช่น "ชวน" ได้ฉายา "ผู้นำหลักเสื่อมและรัฐบาลแก้อันตรเีเพราะปรับคณะรัฐมนตรีแสนถี่แย่งแก้อันตรเีตลอด (ห้วข้าว, เติลนิวส์. 31 ธค. 2538 : 1) "ฉลาด" อดข้าวประท้วงรัฐธรรมนูญที่ล้มเหลว การเรียกร้องประชาธิปไตยตามแนวอหิงสาไม่สามารถเอาชนะความเย็นชาอย่างไร้มนุษยธรรมของคนในรัฐบาลได้ (ห้วข้าว, ไทยรัฐ. 31 ธค. 2537 : 1) ศัตรูร้าย! นสพ. กับ ที่วี คือศัตรู

จ้องล้มรัฐบาลลูกเดียว ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลทำงานแสนวิเศษ (หัวข่าว, ไทยรัฐ. 1 มค.

2538 : 1)

จากปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สะท้อนออกมาเป็นความคิดเห็นและคำวิพากษ์วิจารณ์เหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ตลอดระยะเวลา 60 กว่าปีที่ผ่านมา ฉะนั้นจึงได้มีผู้พยายามศึกษา และวิเคราะห์ให้เหตุผลในด้านต่าง ๆ ในเรื่องนี้ เช่น จากการศึกษาของ ปรีชา พงษ์ไกรเลิศ (2519 : 1 - 14) สรุปได้ว่านับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนั้นจบถึงปัจจุบันยังขาดสาระสำคัญของประชาธิปไตยที่ฝังแน่นในสำนึกของประชาชน คือ ขาดอุดมการณ์เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วน ธนู แสงศักดิ์ (2522 : 42) กล่าวถึงปัญหานี้ว่า ประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันยังอยู่ในลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ เป็นเพราะประชาชนยังไม่ได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติตนตามแบบอย่างประชาธิปไตยอย่างเพียงพอ ดังนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้ประชาชนชาวไทยสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้สอดคล้องกับอุดมการณ์ของประชาชนจะต้องอาศัยระบบการให้การศึกษาที่ถูกต้อง นั่นคือทำให้การศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีความสำคัญในการเมืองที่ดี ตลอดจนพัฒนาค่านิยมและทัศนคติที่ดีและถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับที่การศึกษา (นามแฝง. 2538 : 8) ที่กล่าวว่า ปัญหาของการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในบ้านเมืองเรานั้น ส่วนใหญ่มาจากคนในประเทศยังไม่รู้ว่าประชาธิปไตยในความหมายแท้จริงคืออะไร ขำร้าย ก็คือ สนับสนุนกับนิยามสวยหรู คือสนับสนุนกับรูปแบบกิจกรรมของประชาธิปไตยตามแบบอย่างประเทศผู้นำทางด้านนี้ ดังนั้น ประชาธิปไตยเมืองไทยจึงเป็นประชาธิปไตยที่ลอกเลียนแบบโดยยังไม่มีจิตสำนึกที่แท้จริง ดังนั้นจึงควรมีการสอนประชาธิปไตยอย่างลงลึกถึงจิตใจ คือ การปลูกฝังตั้งแต่เด็ก โดยเริ่มขึ้นที่ครอบครัว สังคมใกล้ตัว โดยเฉพาะสถานศึกษาให้เป็นเรือนเพาะชำประชาธิปไตยที่แท้จริงตามเงื่อนไขที่เป็นไปได้ นอกจากปัญหาความไม่เข้าใจระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงแล้ว ยังพบปัญหาอื่น ๆ คือ จากการศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งของ วิมลวรรณ จินตราพันธ์ (2517 : 170) พบว่าคนไทยมีความสนใจและเข้าร่วมในกระบวนการทางการเมืองน้อยมาก ซึ่งนับเป็นอุปสรรคของการปกครองระบอบประชาธิปไตย อาจแปรเจตนาได้ว่า ประชาชนไม่สนใจในหลักการปกครองของตนเอง ไม่ได้ใส่ใจถือเป็นธุระ นอกจากนี้สำหรับวัฒนธรรมการเมืองของไทยนั้น ถ้าพิจารณาตามลักษณะ

วัฒนธรรมการเมืองของไทย ซึ่ง อัลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba, 1995 : 17 - 20) ได้แบ่งไว้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนมี 3 ประเภท คือ

1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า
3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบเข้ามีส่วนร่วมอันเป็นลักษณะวัฒนธรรมของประชาชนที่ผสมผสานกันอยู่ในแต่ละประเภท จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังมีวัฒนธรรมแบบแรก และแบบที่สองเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ประชาชนยังไม่ค่อยรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันการเมือง ไม่สนใจจะมีส่วนร่วม ทั้งนี้จะเป็นผลเสียเนื่องมาจากสถาบันต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการให้ความรู้ทางการเมืองของเรายังไม่ได้อบรมกล่อมเกลாத่างจิตใจของประชาชนในด้านอื่น ๆ ด้วย อีสตัน และเฮสส์ (Easton and Hess, 1966 : 229 - 246) ได้วิจัย พบว่า การมีวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาที่สถาบันต่าง ๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน สถานที่ทำงานและสื่อมวลชน ได้ทำหน้าที่อบรมกล่อมเกล่าให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ซึ่งเป็นที่ต้องการของประเทศอันจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสูงขึ้น แซมมวล และจอร์จ (Samuel and Jorge, 1975 : 4069 - A) ได้ให้คำยืนยันว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น มีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นขั้นตอนที่สำคัญของการพัฒนาทางการเมืองในประเทศนี้ก็คือ "การพัฒนาบทบาทของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมให้เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ"

แม้ว่าระบอบการเมืองการปกครองของไทยจะยังมีปัญหาดังกล่าวข้างต้น แต่สังคมไทยก็ยอมรับและมีความเชื่อว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบบที่มีคุณค่ามีประโยชน์ต่อการพัฒนาของประเทศอย่างยิ่ง ดังนั้นประเทศไทยจึงมีแผนและโครงการหลายอย่างพยายามที่จะพัฒนาด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในทางการเมือง การเศรษฐกิจและการศึกษา เช่น มีแผนที่จะพัฒนาประชาชนในระบอบประชาธิปไตย แผนพัฒนาระบอบประชาธิปไตย (อาษา เมฆสวรรค์, 2524 : 73) ทั้งนี้เพื่อให้ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ในประเทศ แต่การพัฒนาประชาธิปไตยด้วยการพัฒนาแต่เพียงโครงการสร้าง เช่น การจัดทำให้มีรัฐธรรมนูญ ให้มีการเลือกตั้ง การจัดให้รัฐบาลตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ การแก้ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ของประชาธิปไตย (Democratic Ideology) เพียงเท่านั้นยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้เกิดระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ (Perfect Democracy) ขึ้นในสังคมไทยได้ เพราะประชาชน

เป็นส่วนใหญ่ยังมีความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยม และทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยไม่ดีนัก การที่คนมีพฤติกรรมแสดงออกอย่างไร น่าจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ มีส่วนทำให้บุคคลแสดงออกมาในลักษณะนั้น ๆ (สุมิตร คุณานุกร. 2528 : 142) นอกจากนี้ วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2516 : 226 - 268) กล่าวว่า การพัฒนาสังคมไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบใดนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาปลูกฝังองค์ประกอบในสังคมไทยอีกหลายระบบไปพร้อม ๆ กัน อันได้แก่ 1) การสร้างอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย 2) การกำหนดโครงสร้างแบบประชาธิปไตย 3) การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตย 4) การจัดระบบสื่อสารในสังคมแบบประชาธิปไตย 5) จัดระบบการทำงานเป็นแบบประชาธิปไตย 6) จัดระบบการอบรมเลี้ยงดู (Socialization) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยทั้งระดับครอบครัว (Primary Agent) ระดับโรงเรียนและสังคม (Secondary Agent) และบุคลิกภาพของคนในสังคมต้องเป็นประชาธิปไตย ซึ่ง ธงชัย ลักคนสุวรรณ (2517 : 15) ยังสรุปได้ว่า บุคลิกภาพของประชาธิปไตยเป็นรากฐานทางจิตวิทยาที่มีความสำคัญ เพราะเป้าหมายประการแรกของการพัฒนาสังคมซึ่งระบบการศึกษาจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาและการที่จะบรรลุผลได้จำเป็นต้องอาศัยระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพถึง 3 ระดับ คือ 1) การศึกษาอบรมเลี้ยงดูให้ถูกวิธีเพื่อปลูกฝังบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่บ้าน (Home Education) 2) การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพที่จัดให้มีในโรงเรียนทุกระดับ (School Education) 3) การศึกษาสำหรับมหาชนโดยการผ่านสื่อมวลชน (Mass Education) ซึ่งสอดคล้องกับ คอว์สัน และพรีวิทน์ (สุชาติ ราษฎร์คุชต์. 2521 ; อ้างอิงมาจาก Dawson and Prewitt. 1969 : 99 - 100) กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนหรือสมาชิก ในสังคมจะเกิดขึ้นได้ และมีมากน้อยในระดับใดขึ้นอยู่กับตัวการของตัวถ่ายทอดวัฒนธรรม ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) ได้แก่ ครอบครัว และกลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group) ได้แก่ โรงเรียน กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ และสื่อมวลชน นอกจากนี้ (ชลัท จงสืบพันธ์. 2527 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Almond and Verba. 1965 ; Meclosky. 1968 ; Verba. 1972 ; Milbiath and God. 1977) กล่าวว่า การที่จะส่งเสริมหรือพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจำเป็นต้องทราบและเข้าใจ ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุหรือกระตุ้นให้ประชาชนไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง ในต่างประเทศนักรัฐศาสตร์ได้ศึกษาว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า มี 4 ประการ คือ

ประการที่ 1 คือสภาพแวดล้อมทางการเมืองของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบการเมืองของแต่ละประเทศมีลักษณะอย่างไร

ประการที่ 2 ได้แก่ ลักษณะทางชีวสังคม (Demographic Variables) ซึ่งรวมถึง เพศ อายุ ถิ่นที่อยู่อาศัย อาชีพ การศึกษาและรายได้ ซึ่งมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความคิดทางการเมืองของบุคคลทุกคน

ประการที่ 3 ได้แก่ ลักษณะทางบริบท (Contextual Variables) ซึ่งรวมถึง สภาพแวดล้อมทางสังคมในครอบครัวและสถาบันทางการศึกษา การเปิดรับสื่อมวลชนตลอดจนการอบรมกลุ่มอาสาทางการเมือง

ประการสุดท้ายคือ ลักษณะทางจิตวิสัย (Affective Variables) และบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล เช่น เจตคติทางการเมือง ความรู้สึกและความเชื่อมั่นทางการเมือง ความรู้สึกชอบพอ หรือเกลียดชังทางการเมือง ความไว้วางใจ หรือระแวงสงสัยระบบการเมือง

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน ได้มีผู้สนใจเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองมากมาย แต่จุดเริ่มต้นของการนำแนวทางการศึกษาแบบวัฒนธรรมทางการเมืองเข้ามาใช้ในวงการรัฐศาสตร์ไทยนี้คงจะเป็น ดร.สุจิต บุญบงการ แห่งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (นวลละอ อสุภผล. 2528 : 2 ; อ้างอิงมาจาก พลศักดิ์ จิรโกธศิริ. 2523 : 231) ซึ่งได้ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกเกี่ยวกับ วัฒนธรรมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2511 ถัดจากนั้นก็มีการวิจัยของบุคคลอื่นอีกหลายท่าน เช่น เพ็ญรุ่ง ปานใหม่ (2516) ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ทราบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบดังกล่าว มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางแก่บิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และเป็นแนวทางในการจัดหลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูในระดับการศึกษาผู้ใหญ่ให้เหมาะสม จีรวรรณ สร้อยหน้า (2518) ทำวิจัยเรื่องมโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนอาชีวศึกษา เพื่อเสนอแนะการปรับปรุงการสอนสังคมศึกษาที่จะพัฒนามโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองแก่นักเรียน ปริญญา บุญเปีย (2518) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของอาจารย์วิทยาลัยครู วรรณวิมล หนิมพานิช (2518) ทำวิจัยเรื่องมโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูและนักเรียนมัธยมปลาย สมพงษ์ พวงคำ (2528) ทำการวิจัยทดลอง

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อบุคลิกภาพ
ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบปกติและวิธีการสอนแบบ
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาลี จบศรี (2531) ท้าวจัยเรื่องผลของกิจกรรมรวมกลุ่มที่มีต่อ
การความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นต้น

จากปัญหาที่พบว่า คนไทยยังขาดจิตสำนึกเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตย
และยังขาดการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไขอย่าง
เร่งด่วนโดยเฉพาะถึงสาเหตุของปัญหาในแง่ที่ว่ามีความบกพร่องของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรม
บทบาทระหว่างบุคคลที่ทำหน้าที่ในการปลูกฝังจิตสำนึกต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยหรือไม่
ซึ่งในเรื่องนี้ คอว์ลัน และพรีวิทน กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ
ประชาชนหรือสมาชิกในสังคมจะเกิดขึ้นได้และมีมากน้อยในระดับใดขึ้นอยู่กับตัวการถ่ายทอด
วัฒนธรรมทางการเมือง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) ได้แก่ ครอบครัว
และกลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group) ได้แก่ โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน
(นวลละอ อสุภาผล และคนอื่น ๆ. 2528 ; citing Dawson and Prewitt.
1969)

ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาการถ่ายทอดทัศนคติทางการเมืองแบบ
ประชาธิปไตยให้แก่เด็กวัยรุ่น จากสถาบันทางสังคม คือระหว่างครอบครัว ระหว่างโรงเรียน
ระหว่างกลุ่มเพื่อน และระหว่างสื่อมวลชน เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าสถาบันใดที่ได้ทำหน้าที่อย่างดีที่สุดแล้ว
และสถาบันใดยังทำหน้าที่ไม่บกพร่องอยู่ ทั้งนี้เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาให้ทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ
มากยิ่งขึ้น ส่วนสถาบันที่ยังทำหน้าที่บกพร่องก็จะเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขให้มีบทบาทในการ
ทำหน้าที่ให้ดีขึ้น ส่วนกลุ่มอาชีพนั้นเป็นกลุ่มที่เด็กวัยรุ่นยังไม่มีประสบการณ์ร่วมด้วยฉะนั้นจึงมีความ
เกี่ยวข้องน้อย จึงไม่นำมาศึกษาในครั้งนี้

สำหรับการเลือกศึกษากับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายก็เนื่องจากนักเรียนในระดับนี้
โดยทั่ว ๆ ไปอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายซึ่งกำลังจะก้าวสู่ผู้ใหญ่ที่จะมีหน้าที่รับผิดชอบต่อ
บ้านเมืองในอนาคตอันใกล้ และเป็นระดับที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะได้ผ่านการศึกษาวิชา
ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวิชาเฉพาะมามากแล้ว เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เมื่อสำเร็จการ
ศึกษาต่อไปในระดับสูงก็จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป (จิรวรรณ
สร้อยน้ำ. 2518 : 4) นอกจากนี้รัฐบาลยังให้ความสำคัญต่อเยาวชนกลุ่มนี้โดยออกนโยบาย

าให้ผู้ที่อายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ได้มีโอกาสไปใช้สิทธิในการออกเสียง เลือกตั้งสมาชิกผู้แทน
ราษฎรแล้ว กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ยังจัดให้มีโรงเรียน
ประชาธิปไตยออกอากาศในประเทศไทยอีก ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มที่ควร ได้มีการศึกษาเพราะ ได้ผ่าน
กระบวนการศึกษา และเป็นกลุ่มสำคัญที่ดำรงรักษาระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป
ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลคือ ระหว่าง
บิดามารดากับบุตร ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนและระหว่างสื่อมวลชนกับ
นักเรียน ที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัด
สมุทรปราการ

2. เพื่อการศึกษาว่าผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคล คือ
ระหว่างบิดามารดากับบุตร ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนและระหว่าง
สื่อมวลชนกับนักเรียนว่า ตัวแปรด้านใดมีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแก่
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรปราการ

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่าง
บุคคล คือระหว่างบิดามารดากับบุตร ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนและ
ระหว่างสื่อมวลชนกับนักเรียน ในแต่ละด้านกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรปราการ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคล ระหว่าง
บิดามารดากับบุตร ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนและระหว่างสื่อมวลชนกับ
นักเรียนว่าผลกระทบโดยของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลใดมีบทบาทในการ
ถ่ายทอดทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้แก่ผู้ เป็นสมาชิกในสถาบันนั้นเป็นอย่างดีแล้ว
และผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลคู่ใดยังทำหน้าที่บกพร่องอยู่
เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาให้ดีขึ้น และแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ยังทำหน้าที่บกพร่อง

2. เพื่อเป็นข้อมูลต่อผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเยาวชนไทยให้มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้มากขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากร ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ของโรงเรียนรัฐบาลที่สังกัดกองมัธยมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2538

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ของโรงเรียนรัฐบาลที่สังกัดกองมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2538 ที่ได้มาจากกลุ่มนักเรียน จำนวน 5 โรงเรียน รวม 348 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ปฏิสัมพันธ์ของพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคล แบ่งออกเป็น

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา แบ่งออกเป็น

1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสับสนุนมาก - น้อย

1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์

1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย

1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก - น้อย

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ได้แก่ การสอนของครู

แบ่งออกเป็น

2.1 แบบประชาธิปไตยสูง

2.2 แบบประชาธิปไตยต่ำ

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ได้แก่ ความสัมพันธ์

ในกลุ่มเพื่อน แบ่งออกเป็น

3.1 ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยสูง

3.2 ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยต่ำ

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับนักเรียน ได้แก่ การเปิดรับสื่อมวลชน แบ่งออกเป็น

4.1 ปริมาณสูง

4.2 ปริมาณต่ำ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ทักษะคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แบ่งออกเป็น

3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. ความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย
3. ความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย

นิยามปฏิบัติของตัวแปร

ปฏิสัมพันธ์ของพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคล หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และระหว่างสื่อมวลชนกับนักเรียน

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ก็คือ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ก็คือ การสอนของครู

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ก็คือ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับนักเรียน ก็คือ การเปิดรับสื่อมวลชน

1. การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาตามความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งเป็นบุตรว่ามีลักษณะเช่นไร โดยแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก - น้อย หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กในทางอนึ่งที่เป็นการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุขของเด็ก มีความใกล้ชิดกับเด็กในปริมาณต่าง ๆ ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะ

เนื้อหาดังกล่าวข้างต้น จำนวน 9 ข้อ โดยแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 3 หน่วย คือ
 ทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้ง หรือไม่เคยทำเลย ถ้าเลือกตอบเป็นประจำได้ 3 คะแนน
 ทำเป็นบางครั้ง ได้ 2 คะแนน ไม่เคยทำเลย ได้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแบ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันนิบาตมาก - น้อย ใช้ค่าคะแนน
 เฉลี่ยของกลุ่ม โดยผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก
 สันนิบาตมาก ส่วนผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก
 สันนิบาตน้อย

1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ หมายถึง การที่บิดามารดา
 ปฏิบัติต่อเด็กในทางเองที่เป็นการกระทำอย่างมีเหตุผลอันสมควร โดยการที่บิดามารดาให้
 คำอธิบายต่อเด็ก ในขณะที่สนับสนุนหรือห้ามปรามมิให้เด็กกระทำการสิ่งต่าง ๆ และมีความสม่ำเสมอ
 ในการปฏิบัติเช่นนี้เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู
 แบบใช้เหตุผล - อารมณ์ ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2528) ลักษณะของ
 แบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น จำนวน 9 ข้อ โดยแต่ละข้อประกอบด้วย
 มาตราส่วน 3 หน่วย คือ ทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้ง และไม่เคยทำเลย ถ้าเลือกตอบ
 ทำเป็นประจำ ได้ 3 คะแนน ทำเป็นบางครั้ง ได้ 2 คะแนน ไม่เคยทำเลย ได้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแบ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ ใช้ค่าคะแนน
 เฉลี่ยของกลุ่ม โดยผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้
 เหตุผล ส่วนผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์

1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย หมายถึง การที่บิดา
 มารดาปฏิบัติต่อเด็กทางด้านการลงโทษเมื่อเด็กทำผิด โดยอาจใช้การลงโทษทางกาย เช่น
 ตีหรือลงโทษทางจิต เช่น ดุว่า ทำทำไมพอใจและเมินเฉย พ่อแม่อาจใช้วิธีการลงโทษ
 ทางกายทั้งจิตในสัดส่วนที่แตกต่างกัน ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทาง
 จิต - ทางกาย ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็น
 แบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น จำนวน 10 ข้อ โดยแต่ละข้อประกอบด้วย
 มาตราส่วน 3 หน่วย คือ ทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้ง หรือไม่เคยเลย ถ้าเลือกตอบเป็น
 ประจำ ได้ 3 คะแนน ทำเป็นบางครั้ง ได้ 2 คะแนน ไม่เคยเลยได้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแบ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย ใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มโดยผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ส่วนผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย

1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก - น้อย หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กในทำนองที่เป็นการออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตามและคอยตรวจตราว่าเด็กทำตามคำสั่งหรือไม่ ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม ของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวยาวสั้น จำนวน 8 ข้อ โดยแต่ละข้อ ประกอบด้วยมาตราส่วน 3 หน่วย คือทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้งหรือไม่เคยทำเลย ถ้าเลือกตอบทำเป็นประจำ ได้ 3 คะแนน ทำเป็นบางครั้งได้ 2 คะแนน และไม่เคยทำเลย ได้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแบ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก - น้อย ใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มโดยผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก ส่วนผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย

การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบ สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงและแบบประชาธิปไตยต่ำ โดยประเภทแรกคือการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูง หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิตและแบบควบคุมน้อย ส่วนประเภทที่สองคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย แบบใช้อารมณ์ แบบลงโทษทางกายและแบบควบคุมมาก (นวลละอ อ สุภาพล และคนอื่น ๆ. 2528 ; งามตา วรินทร์านนท์ และคนอื่น ๆ. 2529)

2. การสอนของครู หมายถึง ลักษณะและวิธีการของครูผู้สอนในชั้นเรียนตามความคิดเห็นของนักเรียนว่ามีลักษณะเช่นไร โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 แบบประชาธิปไตยสูง หมายถึง ลักษณะวิธีการของครูผู้สอนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสที่จะเลือกอภิปรายแสดงความคิดเห็นของตัวเองอย่างเป็นอิสระ

2.2 แบบประชาธิปไตยต่ำ หมายถึง ลักษณะและวิธีการที่ครูผู้สอนต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยการออกกฎระเบียบให้เด็กมีวินัยตามที่ครูต้องการโดยไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นอภิปรายเหตุผล

ตัวแปรการสอนของครูทั้ง 2 ลักษณะ วัดจากแบบวัดของ นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) เป็นแบบสอบถามที่ต้องการสำรวจการอบรมสั่งสอนของครู ตามความคิดเห็นของนักเรียน ลักษณะคำถามมี 25 ข้อ เป็นแบบประเมินค่าให้เลือกตอบ 1 คำตอบ จาก 3 คำตอบ คะแนนมี 3 ระดับ การสอนของครูที่มีลักษณะบิดมากมีค่า 0 คะแนน ลักษณะปานกลางไม่ค่อนข้างใดข้างหนึ่ง มีค่า 1 คะแนน ส่วนการสอนของครูที่มีลักษณะแบบเปิดมีค่า 2 คะแนน

เกณฑ์การแบ่งการสอนของครูใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มโดยผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ผู้ที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง ส่วนผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ

3. ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน หมายถึง ความสัมพันธ์โดยกลุ่มเพื่อนจากแนวความคิดเห็นของนักเรียนว่ามีลักษณะเช่นไร ได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยสูง หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่า ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนมีลักษณะยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ทุกคนมีโอกาสเป็นผู้นำของกลุ่มในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เป็นผู้นำความคิดของคนส่วนใหญ่ในกลุ่ม และมีความรับผิดชอบร่วมกัน เป็นต้น

3.2 ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยต่ำ หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่า ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนมีผู้นำซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจเพียงคนเดียว สมาชิกมีโอกาสแสดงความคิดเห็นน้อยหรือไม่มีเลย

ตัวแปรความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน วัดจากแบบวัดของ นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) เป็นแบบสอบถามที่มุ่งสำรวจว่ากลุ่มเพื่อนตามความเห็นของนักเรียนมีลักษณะใด คำถามมี 19 ข้อ เป็นแบบประเมินการเลือกตอบ 1 คำตอบ จาก 3 คำตอบ คะแนนมี 3 ระดับ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนที่เป็นแบบประชาธิปไตยต่ำมีคะแนน 0 คะแนน ความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อนข้างใดทางใดทางหนึ่ง มีค่า 1 คะแนน และความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีค่าคะแนน 2 คะแนน

เกณฑ์การแบ่งความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม โดยผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ผู้ที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง ส่วนผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ

4. การเปิดรับสื่อมวลชน หมายถึง การรายงานปริมาณของการเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองหรือข่าวในประเทศด้านเศรษฐกิจ การเมือง การพัฒนาประเทศ จากวิทยุโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ว่ามีมากน้อยเพียงไร

4.1 การเปิดรับสื่อมวลชนปริมาณสูง หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าตนเองมีปริมาณของการเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองหรือข่าวในประเทศด้านเศรษฐกิจ การเมือง การพัฒนาประเทศจากสื่อมวลชนสูง

4.2 การเปิดรับสื่อมวลชนปริมาณต่ำ หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าตนเองมีปริมาณของการเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองหรือข่าวในประเทศด้านเศรษฐกิจ การเมือง การพัฒนาประเทศจากสื่อมวลชนต่ำ

ตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชน วัดได้จากแบบการเปิดรับสื่อมวลชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยดัดแปลงมาจากแบบวัดการเปิดรับสื่อมวลชน ของ นวลละออ สุภาพผล และคนอื่น ๆ (2528) และแบบวัดพฤติกรรมการเปิดข่าวสารจากรัฐบาลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ของ คารณี ถนอม (2532) โดยแบบวัดนี้จะสำรวจว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองจากสื่อมวลชน 4 ประเภท คือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร ในปริมาณมากน้อยเพียงใด คำถามมี 38 ข้อ คำตอบเป็นแบบประเมินค่า 4 ระดับ เรียงลำดับคะแนนจากน้อยไปหามาก หากพบว่า ไม่เคยเลยจะได้คะแนน 0 คะแนน นาน ๆ ครั้งจะได้ 1 คะแนน บ่อยครั้งจะได้ 2 คะแนน และเป็นประจำได้ 3 คะแนน คำตอบของทุกข้อ แต่ละคนจะนำมารวมเป็น คะแนนการเปิดรับสื่อมวลชน

เกณฑ์การแบ่งการเปิดรับสื่อมวลชนใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม โดยผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ผู้ที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนปริมาณสูง ส่วนผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้ที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนปริมาณต่ำ

ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยไปในทางบวกหรือทางลบ ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มการตอบสนองเฉพาะไปตามความรู้สึกนั้น แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ แนวคิดของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้ง ความเข้าใจในกลไกของการปกครองดังกล่าว

ตัวแปรนี้วัดจากแบบวัดของ นวลละออ สุภาผล และคนอื่น ๆ (2528)

เป็นแบบสอบถามเพื่อให้ผู้ตอบสนองแสดงความรู้เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการเมืองของประเทศว่ามีมากน้อยเพียงใด คำถามมี 35 ข้อ ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวจาก 5 คำตอบ ผู้ที่ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ผู้ที่ตอบผิด ได้ 0 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่กล่าวมาสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่ามีความรู้ความเข้าใจเรื่องดังกล่าวมาน้อย

2. ความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย หมายถึง ความรู้สึกว่าการปกครองควรมีลักษณะหรือรูปแบบใด คือประชาธิปไตยหรือเผด็จการ

ตัวแปรนี้วัดจากแบบวัดของ นวลละออ สุภาผล และคนอื่น ๆ (2528)

เป็นแบบสอบถามเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองของประเทศว่าควรมีลักษณะใด โดยมีคำถามทั้งหมด 27 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบคำตอบเดียว จากคำตอบ 3 คำตอบ คะแนนของแต่ละข้อ มี 3 ระดับ ความคิดเห็นที่ค่อนข้างไปในทางเผด็จการหรือประชาธิปไตยต่ำมีค่า 0 คะแนน ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่า 1 คะแนน ความคิดเห็นที่เป็นประชาธิปไตยมีค่า 2 คะแนน

เกณฑ์การแบ่งความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม โดยผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ผู้ที่มีความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่วนผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองแบบเผด็จการ

3. ความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย หมายถึง ความพร้อมในการแสดงออกเป็นพฤติกรรมด้านการเมืองการปกครองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การฟังอภิปรายของรัฐบาล การรับอาสาทำงานด้านการเมืองการปกครอง เป็นต้น

ตัวแปรนี้วัดจากแบบวัดที่มีผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจำนวน 19 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ โดยให้เลือกคำตอบจาก 3 คำตอบ คะแนนของแต่ละข้อมี 3 ระดับ ความไม่พร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองมีค่า 0 คะแนน ความพร้อมในระดับปานกลาง มีค่า 1 คะแนน ความพร้อมในระดับสูง มีค่า 2 คะแนน

เกณฑ์การแบ่งความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย ใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม โดยผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง เป็นผู้
ที่มีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่วนผู้ที่มีคะแนน
ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง
แบบประชาธิปไตยน้อย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประมวลข้อคิดเห็น หลักการ ทฤษฎีและการวิจัยต่าง ๆ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. แนวคิดการเรียนรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
2. ความหมายและกระบวนการเรียนรู้ของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
3. ปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อการเรียนรู้ทางการเมือง

ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา สถานศึกษาโดยการสอนของครู ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน

แนวคิดการเรียนรู้ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตย ประชาธิปไตย (Democracy) เป็นคำที่มาจากภาษากรีก 2 คำ มารวมกัน คือ Demos แปลว่า ประชาชน กับ Kratos แปลว่า อำนาจหรือการปกครองเมื่อรวม 2 คำ จึงมีความหมายว่า "ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจหรือการปกครอง" (กระมล ทองธรรมชาติ. 2519 : 24)

ประชาธิปไตยเป็นทั้งแนวคิดและระบอบการปกครอง ซึ่ง วิสุทธิ์ แท่นโพธิ์ (2524 : 13) กล่าวว่า มีผู้ใช้คำว่า ประชาธิปไตยในความหมายแตกต่างกันมาก แม้แต่ประเทศที่มีระบอบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันก็อ้างว่าตนปกครองในระบบประชาธิปไตยเหมือนกันทั้งสิ้น

จาก Encyclopedia of Social Science (สันติ สุขทรัพย์. 2528 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Encyclopedia of Social Science. 1969 : 347 - 348) ได้สรุปประชาธิปไตยไว้ 3 ระบบ คือ

1. ประชาธิปไตยในระบบการเมืองการปกครอง (Political Democracy)
- เป็นประชาธิปไตยที่เน้นถึงรูปแบบรัฐบาล ระบบการปกครอง การกำหนดให้มีรัฐธรรมนูญ รัฐสภา ตลอดจนการจัดตั้งองค์การต่าง ๆ ตามปรัชญาของประชาธิปไตย

2. ประชาธิปไตยในระบบเศรษฐกิจ (Economic Democracy) เป็นเรื่องของ การจัดระบบเศรษฐกิจในสังคมแบบเสรีนิยมคุ้มครองสิทธิและแรงงาน เคารพสิทธิของบุคคล ประกันสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ การสร้างพลังต่อรอง (Bargaining) ในทางเศรษฐกิจ และแรงงาน การกระจายรายได้อย่างเป็นระบบในสังคม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำค่าสูงในทาง เศรษฐกิจ

3. ประชาธิปไตยในระบบบุคลิกภาพหรือวิถีชีวิต (Democratic Personality) เน้นถึงการประพจน์ของบุคคลในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ เพราะถือว่าประชาธิปไตยเป็นวิถีทาง การดำเนินชีวิตของบุคคล (Democracy as a way of Life) ในสังคม เช่น การเคารพ สิทธิของผู้อื่น การมีวินัยต่อตนเอง ต่อสังคม การรับผิดชอบในหน้าที่ตลอดจนการใช้สิทธิของตน อย่างสมบูรณ์ภายในขอบเขตของกฎหมาย และกติกาของสังคม การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์ อย่างมี เหตุผล

กระมล ทองธรรมชาติ (สาโรช บัวศรี. 2520 : 66 ; อ้างอิงมาจาก กระมล ทองธรรมชาติ. 2519 : 6) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยเป็น 3 สถานะ ที่เรียกว่า "องค์สามของประชาธิปไตย" คือ

1. มีศีลธรรม ได้แก่ การเคารพในสถาบันสำคัญของประเทศ เช่น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเคารพซึ่งกันและกัน การเคารพกันทางวาจา การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การเคารพในกฎระเบียบของสังคมและกฎหมายของประเทศ และการใช้สิทธิและเสรีภาพในขอบเขต

2. มีสามัคคีธรรม ได้แก่ การร่วมกันทำงานทั้งกายและใจ มีความเป็นน้ำหนึ่ง ใจเดียวกันในทุกคณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจาก ส่วนรวมและหน้าที่ต่อสังคม

3. มีปัญญธรรม ได้แก่ การใช้ปัญญา ใช้เหตุผลในการตัดสินใจปัญหา การร่วมกัน แก้ปัญหา โดยร่วมกันคิดร่วมกันใช้เหตุผลและใช้วิถีทางปัญญาในการโต้เถียงหรือหาข้อยุติต่าง ๆ

ดังนั้น จากความหมายของประชาธิปไตยที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ระบบการปกครองที่ประชาชนมีอำนาจสูงสุด และเสมอภาคในการใช้เหตุผลทางปัญญา ในการดำเนินชีวิตด้วยความฉลาดในการแก้ปัญหาทั้งมวล (Democracy as a way of Life)

ความหมายของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ความหมายและองค์ประกอบของทัศนคติ นวลละอ อสุภาผล และคนอื่น ๆ (2528) ได้กล่าวถึงความหมายและองค์ประกอบของทัศนคติ ไว้ดังนี้

ทัศนคติ คือ จิตลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคล เป็นความโน้มเอียงที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดรวมความเชื่อความรู้สึกและพฤติกรรมมุ่งกระทำต่อสิ่งนั้นไปในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ และอาจมีความหมายอื่น ๆ อีก เช่น ทัศนคติเป็นความเชื่อของบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์บางอย่าง ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะตอบสนองโดยแสดงพฤติกรรมต่อบุคคล หรือสถานการณ์นั้นเป็นพิเศษ

องค์ประกอบของทัศนคติ ทัศนคติมียุคประกอบ 3 ประเภท คือ 1) องค์ประกอบทางการรู้ หมายถึง ความรู้ในสิ่งนั้นเป็นอันดับแรกและเป็นความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นว่ามีคุณและโทษมากน้อยเพียงไร คือเป็นความรู้เชิงประเมินค่า 2) องค์ประกอบทางการรู้สึกหรือความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น 3) องค์ประกอบทางการพร้อมกระทำ เมื่อบุคคลมีความรู้เชิงประเมินค่าและความรู้สึกชอบไม่ชอบ หรือมีความคิดเห็นไปในทิศทางใดบวกลบต่อสิ่งนั้นแล้ว สิ่งที่สุดควรต้องตามมาคือ ความพร้อมที่จะกระทำให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนต่อสิ่งนั้นด้วย

ทัศนคติดีมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ ทิศทาง หมายถึง ทิศทางไปในทางบวกหรือลบดีหรือเลว ชอบหรือไม่ชอบ และมีปริมาณ คือความเข้มหรือรุนแรง เช่น อาจมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดรุนแรงมาก หรือสิ่งหนึ่งบางเบาขึ้นอยู่กับความสำคัญของสิ่งนั้น หรือความเกี่ยวข้องของบุคคลนั้นต่อเรื่องนั้น

ความหมายและองค์ประกอบของทัศนคติทางการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย

จากความหมายและองค์ประกอบของทัศนคติ คือ สิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งเป็นสิ่งกับทางจิตวิทยา เมื่อนำมาอ้างอิงเฉพาะในเรื่องของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้ จะมีความหมาย ดังนี้

ความหมายของทัศนคติทางการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยไปในทางบวกหรือลบ ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มการตอบสนองเฉพาะไปตามความรู้สึกนั้น

องค์ประกอบของทัศนคติทางการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย ทศนคติ
ในเรื่องนี้ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย หมายถึง
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ในด้านต่าง ๆ เช่น
หลักการประชาธิปไตยอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค
ของประชาชน การมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ลักษณะผู้นำที่ดี
เป็นต้น

2. ความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่มีต่อการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย
ไปในทางบวกหรือลบ ความรู้สึกที่มีต่อบทบาทของผู้นำแบบประชาธิปไตยเผด็จการความคิดเห็น
ต่อการปฏิบัติของกลุ่มบุคคล หรือทหาร และความคิดเห็นต่อระบบพรรคพวก เป็นต้น

3. ความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย
หมายถึง พฤติกรรมมุ่งกระทำหรือมุ่งปฏิบัติ และความสนใจในการ ไปใช้สิทธิเพื่อลงคะแนนเสียง
เลือกตั้งผู้แทนในระดับต่าง ๆ การรับอาสาทำงานด้านการเมืองการปกครอง ความสนใจใน
การฟังอภิปรายของนักการเมือง การวิพากษ์วิจารณ์ด้านการเมืองและการทำกิจกรรมการเมือง
 เป็นต้น

จากความหมายและองค์ประกอบของทัศนคติทางการเมืองและการปกครองแบบ
ประชาธิปไตยในแง่จิตวิทยาดังกล่าวข้างต้น ในแง่รัฐศาสตร์ ได้กล่าวถึง เรื่องการเมือง
การปกครอง ในความหมายและองค์ประกอบทั้ง 3 ประการ เช่นกัน แต่ใช้คำว่า "วัฒนธรรม
ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย" ดังเช่น นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528)
ได้รวบรวมไว้ดังนี้ อัลมอนต์ (Almond) กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบแผนของ
ทัศนคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง โดย
จำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อและความรู้สึก และความ
คิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมทางการเมือง ส่วน บลูมท์ (Bluhm) กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า
วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง ส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมโดยทั่วไปของสังคม โดยเฉพาะจะ
เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ รวมทั้งการให้
ความสนับสนุนโดยทั่วไปจากสมาชิกภายในระบบการเมือง ส่วนอัลมอนต์ และเวอร์บา
(Almond and Verba) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง การรับรู้

ทางการเมือง และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง ซึ่งทัศนคติเหล่านี้จะมีส่วนกำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในระบบการเมืองนั้น

จากความหมายทางรัฐศาสตร์จะเห็นได้ว่า ความหมายของ "วัฒนธรรมทางการเมือง" ก็คือ "ทัศนคติทางการเมือง" ในแง่จิตวิทยานั้นเอง

การเรียนรู้ทางการเมือง

กระบวนการเรียนรู้ทั่ว ๆ ไป การมีชีวิตอยู่รอดของบุคคลนั้นสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ การเรียนรู้ต่อสภาพแวดล้อมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น กระบวนการเรียนรู้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมบุคคล พฤติกรรมของบุคคลจะเป็นอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับความรู้ที่บุคคลได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม การเรียนรู้เป็นเรื่องที่ย่างยากซับซ้อนเพราะประกอบด้วยสภาพทางจิตใจและร่างกายที่พร้อมจะรับรู้ความรู้ความคิดใหม่โดยถูกกำหนดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม บลูม (อาร์ พินฮัมดี. 2534 : 86 ; อ้างอิงมาจาก Bloom. n.d.) อธิบายถึงการเรียนรู้ว่า ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) Cognitive Domain คือ ความรู้ความเข้าใจและความคิดที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง 2) Affective Domain คือความรู้สึกด้านอารมณ์ ทัศนคติ ค่านิยมที่มีต่อสิ่งที่ได้รู้ใหม่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ ความเชื่อ ความสนใจ 3) Psychomotor Domain คือการนำสิ่งที่ได้รู้และเกิดความนึกคิดความเชื่อไปปฏิบัติ ซึ่ง ลาวัลย์ รักไทยดี (2530 : 16 - 27) กล่าวว่า การเรียนรู้ เป็นขั้นตอนในการยอมรับความคิดหรือสิ่งใหม่ไปใช้ พบว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางด้านจิต (Mental Process) ที่ซับซ้อนต่อเนื่องกันเป็นระยะ ๆ คือ การเรียนรู้ สนใจ ไตร่ตรอง ทดลองปฏิบัติ และยอมรับปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ระยะที่หนึ่ง การรับรู้ (Awareness) เป็นระยะแรกของกระบวนการคือได้รู้สิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้ด้วยวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งจากประสาทการสัมผัส (Sensory Organs) ได้แก่ ได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัส เป็นต้น

ระยะที่สอง ระยะตื่นตัวสนใจ (Interest) เป็นระยะที่ต่อเนื่องมาจากการรับรู้ คือมีความสนใจในสิ่งที่รับรู้ หรือมีความสนใจแล้วก็จะเกิดกระบวนการทางสมองต่อไปอีก หลายอย่าง ที่สำคัญคือหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นจนพอใจ โดยวิธีการต่าง ๆ

เช่น การสังเกต การอ่าน การฟัง การถาม การกรอข่าว จากสิ่งที่รู้มาจนพอใจ ก็จะเริ่มไปสู่ระยะที่สาม

ระยะที่สาม ระยะไตร่ตรองตัดสินใจ (Evaluation Decision to Try) เมื่อมีความสนใจ และได้ศึกษาข้อมูลจนพอใจแล้ว จะเข้ามาอยู่ในระยะไตร่ตรองพิจารณาความรู้หรือสิ่งเหล่านั้นไปใช้ เช่น จะใช้ดีไหม จะเหมาะสมไหม ถ้าใช้แล้วจะเกิดปัญหาจะท้ออย่างไร เป็นต้น ในระยะนี้อาจหาข้อมูลเพิ่มเติม เช่น ตามเพื่อนหรือผู้มีประสบการณ์ แล้วมาศึกษาวิธีการแก้ไขคิดพิจารณาหาทางได้ทางเสีย จนกระทั่งมีความเข้าใจพอสมควร หรือดีพอแล้วก็จะเริ่มเข้าระยะทดลองปฏิบัติต่อไป ในระยะนี้บางคนอาจใช้เวลาานานมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ต่อสิ่งต่าง ๆ

ระยะที่สี่ การทดลองปฏิบัติ (Trial Implementation) เมื่อไตร่ตรองจนดีพอแล้วก็จะนำเอาความรู้หรือสิ่งใหม่มาทดลองใช้ ถ้าไม่ได้ผลก็เลิกใช้ แต่ถ้ายังมีความมั่นใจอยู่อีกก็จะมี การไตร่ตรองทดลองใหม่ อาจพยายามหาสิ่งที่มีลักษณะเดียวกันแต่มีคุณภาพดีกว่า มาใช้เพื่อจะได้ผลดีในทางปฏิบัติต่อไป

ระยะที่ห้า การยอมรับไปปฏิบัติจนเป็นนิสัย (Adoption) เมื่อทดลองได้ผลแล้วและเป็นที่พอใจก็จะนำไปใช้ปฏิบัติจนติดเป็นนิสัย ความคิดใหม่ ๆ ทั้งหลายที่คนเราได้รับและปฏิบัติต่อกันมาเป็นเวลานานจนเกิดความเคยชินอาจเป็นความเชื่อ คือเชื่อว่าความคิดหรือสิ่งใหม่ ๆ จำเป็นต้องใช้ต้องมี

จะเห็นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีกระบวนการในตนเองเดียวกัน การเรียนรู้ทางการเมืองก็มีลำดับขั้นเหมือนกับการเรียนรู้ทั่วไป เพราะการเรียนรู้ทางการเมือง เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทางสังคมและการเรียนรู้ทางสังคมก็เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ด้วย

กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง

ความหมายของการเรียนรู้ทางการเมือง การเรียนรู้ทางการเมืองในลักษณะที่เฉพาะเจาะจงนั้น นักรัฐศาสตร์ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ทางการเมืองไว้ดังต่อไปนี้

อัลมอนต์ และเพาเวลล์ (ลาวัลย์ รักไทยดี. 2530 : 28 ; อ้างอิงมาจาก Almond and Powell. 1969 : 64 - 72) อธิบายว่าการเรียนรู้ทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่นำมาซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองต่อประชาชน จะต้องเป็นกระบวนการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือรักษาวัฒนธรรมทางการเมืองเอาไว้

แมนไฮม์ (ลาวัลย์ รักไทยดี. 2530 : 28 ; อ้างอิงมาจาก Manhein.

1975 : 48 - 49) ให้ความหมายการเรียนรู้ทางการเมืองว่า เป็นกระบวนการได้ความรู้และการเรียนรู้เกี่ยวกับทางการเมือง เป็นการเรียนรู้ถึงสิ่งที่ตกทอดทางสังคมซึ่งเริ่มตั้งแต่ ระยะเวลาเริ่มต้นในครอบครัว และต่อเนื่องมาในสถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันทางศาสนา โรงเรียน กลุ่มทำงาน (Work Group) สภามวลชน พรรคการเมือง หรือสถาบันต่าง ๆ ของรัฐบาล เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างมีขั้นตอนตั้งแต่เกิดจนตาย

รัช และอะรอฟฟ์ (นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ. 2528 : 12 ;

อ้างอิงมาจาก Rush and Athoff. 1971 : 16) กล่าวว่า การเรียนรู้ทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ปัจเจกชนรู้ว่าตนอยู่ในระบบการเมืองและก่อให้เกิดความสำนึก (Conception) หรือปฏิกิริยา (Reaction) ต่อปรากฏการณ์ทางการเมือง กระบวนการนี้เกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทางสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ และเกิดจากกระบวนการปะทะสังสรรค์ (Interaction) ของบุคลิภาพ และประสบการณ์ของปัจเจกชนนั้นด้วย

ดอว์สัน และพรีวิทท์ (Dawson and Prewitt. 1969 : 4) กล่าวว่า การเรียนรู้ทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่ปัจเจกชนมารวมกันโดยมีโครงสร้างทางทัศนคติและแบบแผนของพฤติกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของกลุ่มสังคม หรือหมายถึงวิถีทางที่สังคมถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมนั้นจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

จากคำจำกัดความต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงพอสรุปความหมายของคำว่า การเรียนรู้ทางการเมือง คือกระบวนการอบรมกล่อมเกล้าให้สมาชิกของสังคมเรียนรู้วัฒนธรรม และโครงสร้างทางการเมืองโดยผ่านตัวการสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมตั้งแต่วัยเด็กจนเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่อย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต

ดังนั้นการเรียนรู้ทางการเมือง จึงมีความสำคัญต่อระบบการเมืองของแต่ละประเทศมากเพราะเป็นกระบวนการที่นำไปสู่คตินิยมทัศนคติ หรือความรู้สึกต่อระบบการเมือง หรือต่อบทบาทที่ตนมีอยู่ในเมืองนั้น ๆ เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงหรือรักษาวัฒนธรรม และเป็นกระบวนการของประเทศรู้สึกถึงความใกล้ชิดต่อบ้านเมือง (สุจิต บุญบงการ. ม.ป.ป. : 10) และระบบการเมืองของประเทศจะคงรูปอยู่ หรือเปลี่ยนแปลงไปขึ้นอยู่กับหน่วยงานของสังคมที่จะถ่ายทอดค่านิยมทางการเมืองไปไหนมาไหน เช่น ถ้าตัวการถ่ายทอดค่านิยมทางการเมือง

แตกต่างไปจากอดีต การเรียนรู้ทางการเมืองก็จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการเมืองและสังคมได้ (นวลละออ สุภาผล และคนอื่น ๆ. 2528 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Lanton. n.d. :10) โดยเฉพาะการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนจะทำให้ประชาชนมีความรู้ ทศนคติและเกิดพฤติกรรมที่เอื้อต่อความมั่นคงทางการเมืองของประเทศนั้น

แบบการเรียนรู้ทางการเมือง

ในการศึกษาการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็ก ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ เมื่อใดที่กระบวนการนี้เกิดขึ้น หรืออะไรที่เป็นสาระทางการเมือง (Political Objects) อันแรกที่เข้าสู่โลกทัศน์ของเด็ก ซึ่งเหล่านี้สามารถตอบคำถามได้ด้วย "การศึกษาการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็ก" เพราะการเรียนรู้ทางการเมืองเป็นการพัฒนาการสว่างลักษณะเฉพาะของบุคคลในทางการเมืองและยังเป็นตัวกำหนดของทัศนคติ ค่านิยมหรือพฤติกรรม (Easton and Dennis. n.d. : 15)

ลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางการเมือง

จากการศึกษาการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กสามารถลำดับขั้นการเรียนรู้ดังกล่าวได้ดังนี้ (สุชาติ ราษฎร์คุชชี. 2521 : 37 - 40 ; อ้างอิงมาจาก Easton and Dennis. 1967 : 7 ; Greenstein. 1966 : 55 ; Weisberge. 1974 : 88 ; Sigel. 1966 : 3) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมือง ซึ่งโดยทั่วไปยอมรับการเรียนรู้ทางการเมือง มีขั้นตอน ดังนี้

1. การเรียนรู้โดยตรง มีกระบวนการ ดังนี้

ขั้นแรก คือ กระบวนการเรียนรู้ในขั้นมูลฐาน (Basic Socialization Process) เป็นช่วงที่ทารกได้รับการฝึกฝนให้เป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งเป็นช่วงที่จะเรียนรู้ถึงทัศนคติ ค่านิยม ทักษะและความชำนาญ ความสัมพันธ์ของบทบาทต่าง ๆ ของบุคคล ความรู้ขั้นพื้นฐานและวัฒนธรรมตลอดจนลักษณะของสังคมอาจเรียกได้ว่าเป็นระดับแห่งการเรียนรู้ที่ชัดเจน (Mainfest Level)

ขั้นที่สอง คือ ขั้นสะสมความรู้ ซึ่งเป็นการรู้อย่างแฝงเร้น (Latent Level) เป็นขั้นที่มีความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาในขั้นสะสมเพิ่มพูนเป็นประสบการณ์ มีอิทธิพลต่อจิตใจสำนึก

ที่ไปกำหนดบุคลิกภาพพื้นฐานของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในระดับนี้เองที่บุคคลจะมีจิตสำนึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือที่เรียกว่า "เอกลักษณ์" (Identity) พร้อมมูลด้วยวุฒิภาวะ (Mature) เช่น การระบายออกผ่านทางอารมณ์ ความรู้ที่ยังแน่นอยู่ในความทรงจำความเข้าใจต่าง ๆ เป็นต้น ในขั้นนี้บทบาทของครอบครัวและสถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียนจะเป็นตัวปลูกฝังได้มาก

ขั้นที่สาม เป็นขั้นที่บุคคลได้รับการเรียนรู้ทางการเมืองจากการพัฒนาความรู้ที่บุคคลมีอยู่ขยายขอบเขตกว้างออกไปอีก เริ่มมีความรู้สึกต่อโลกการเมืองรอบตัวเขา ได้รู้และมีทักษะรวมทั้งเข้าใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองอีกด้วย ในขั้นนี้บทบาทของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทางสังคม เช่น กลุ่มหรือองค์การต่าง ๆ ในทางสังคม สื่อมวลชนจะเริ่มมีบทบาทสูงขึ้น

ขั้นสุดท้าย เป็นขั้นที่บุคคลผ่านขั้นการเป็นสมาชิกทางการเมืองที่ยังไม่มีบทบาททางการเมืองโดยตรง นอกจากเริ่มรู้และเข้าใจเท่านั้น มาเป็นผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง หรือมีความรู้และความเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้น คือสามารถแยกแยะลักษณะและเอกภาพของสถาบันทางการเมืองได้ ทำให้ทัศนคติและบุคลิกภาพทางการเมืองที่ชัดเจนและถาวรกว่าเดิม รวมทั้งสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคม หรือสิ่งที่ พาย (Pye) เรียกว่า "การเมืองชาติ" (National Polity) หรือเรียกได้ว่าเป็น "กระบวนการสรรหาทางการเมือง" (The Process of Political Recruitment)

ส่วนดอว์สัน และพรีวิทท์ (Dowson and Prewitt. 1966 : 63) กล่าวถึงวิสัยสุดท้ายในการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสอน หรือการปลูกฝังลัทธิ (Indoctrination) การเรียนรู้โดยตรงเกิดจากการตั้งใจสอน (Intentional Teaching) กล่าวคือ การกำหนดระยะเวลาแน่นอนมีหลักสูตรมีวิธีการสอนมีการวางแผน

2. การเรียนรู้โดยอ้อม (Indirect Learning) เช่น ได้รับความรู้จากกลุ่มเพื่อน สมาคม ครอบครัว โรงเรียน และได้รับความรู้จากการพูดคุยระหว่างบุคคลในองค์การเท่านั้น ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมืองโดยอ้อมเพราะไม่มีการวางแผนหลักสูตร การสอน วิธีการสอน และไม่เป็นทางการ แต่ผลจากการพูดคุยดังกล่าวก็อาจก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นมาได้

นอกจากนี้ อัลมอนต์ (Almond. 1960 : 28) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้โดยตรงกับการเรียนรู้โดยอ้อมว่ามีอิทธิพลต่างกัน โดยสรุปว่าการเรียนรู้โดยอ้อมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองมากกว่าด้วยเหตุผลว่า การเรียนรู้โดยอ้อมมีองค์การถ่ายทอดการเรียนรู้

หลายองค์กร องค์กรที่สำคัญคือ บ้าน บ้านเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมไม่เหมือนการเรียนรู้โดยตรง ซึ่งเป็นการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือสถาบันศึกษามีระยะเวลาจำกัด และในสถานศึกษาก็มีทั้งการเรียนรู้การเมืองโดยตรง ได้แก่ วิชาที่บังคับตามหลักสูตร ส่วนการเรียนรู้โดยอ้อมเป็นการเรียนรู้นอกชั้นเรียนเกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคมได้มาโดยกิจกรรมการพูดคุย เช่น การมีสภานักเรียน นักเรียนพูดคุยกับครูนอกเวลา กลุ่มเพื่อนวิพากษ์วิจารณ์เรื่องเกี่ยวกับการเมืองก็ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางอ้อมได้

นอกจากนี้ พาย (Pye. 1966 : 43 - 66) ยังได้อธิบายถึงขั้นตอนต่าง ๆ ของการเรียนรู้ทางการเมืองว่ามี 3 ขั้นตอน คือ

1. การเรียนรู้ในขั้นพื้นฐาน (Basic Socialization Process)
2. ขั้นตอนการเรียนรู้ทางการเมือง (Political Socialization)
3. ขั้นกระบวนการสรรหาทางการเมือง (Political Recruitment)

แต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ในขั้นพื้นฐาน (Basic Socialization) เป็นช่วงที่เด็กจะได้รับการอบรมให้เป็นสมาชิกของสังคมซึ่งอาจแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

1.1 ระดับแห่งการเรียนรู้ (Mainfest Level) ในระดับนี้เด็กจะเรียนรู้ทัศนคติ ค่านิยม เทคนิคความชำนาญและความสัมพันธ์ของบทบาทต่าง ๆ ของบุคคลความรู้พื้นฐานและลักษณะของสังคมรวมตลอดวัฒนธรรม

1.2 ระดับแห่งการมีประสบการณ์ (Latent Level) หรือระดับสะสมความรู้ เป็นระดับที่ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สะสมจากการเรียนรู้ มีอิทธิพลต่อการกำหนดบุคลิกภาพพื้นฐานของบุคคลบุคคลหนึ่งในระดับนี้เองที่บุคคลเริ่มรู้สึกตัวเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เนื่องจากเรามีเอกลักษณ์คล้อยจองกับผู้อื่น ขั้นนี้ครอบคลุมครัวและโรงเรียนเป็นตัวปลูกฝังได้มาก

2. ขั้นเรียนรู้ทางการเมือง (Political Socialization) เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มพัฒนาความรู้สึกถึงโลกการเมืองรอบ ๆ ตัวเรา และเริ่มเข้าใจเหตุการณ์ทางการเมืองกล่าวคือตอนแรก บุคคลยอมให้รัฐวัฒนธรรมทั่วไปเสียก่อน ต่อมาเขาถูกอบรมให้รู้ทางการเมืองและ เชื่อในเอกลักษณ์ทางการเมืองการปกครองมากขึ้นกว่าแต่ก่อน

3. ขั้นกระบวนการสรรหาทางการเมือง (Political Recruitment) เป็นขั้นที่บุคคลที่ไม่มีกิจกรรมทางการเมืองมาเป็นผู้มีบทบาททางการเมือง บุคคลจะเข้าใจการเมืองได้

ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเพราะขั้นนี้บุคคลจะแยกแยะลักษณะและเอกภาพของสถาบันการเมืองไว้ได้ ทำให้เขามีวัฒนธรรมภายในด้วย

ขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางความรู้ ทักษะ ค่านิยม หรือเรียกว่า โครงสร้างบุคลิกภาพมูลฐาน (Basic Personality Structure) มากน้อยไม่เท่ากัน บางครั้งการอบรมในครอบครัวอาจมีประสิทธิผลมากกว่าระดับเพื่อนฝูงและสถาบันการศึกษา แต่ในบางครั้งการอบรมในระดับปลาย คือ การเรียนรู้ทางการเมืองโดยสถาบันทางการเมืองอาจมีประสิทธิผลมากกว่า

แบบของการเรียนรู้ทางการเมือง

จากการเรียนรู้ทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม ของเด็กดังกล่าวข้างต้นได้มีการจำแนกการเรียนรู้ ได้ดังนี้

เฮสส์ และทอนี (นวลละอ อสุภาพผล และคนอื่น ๆ. 2528 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Hess and Thoney. 1969 : 19 - 22) ได้จำแนกแบบการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กไว้เป็น 4 แบบ คือ

1. แบบของการสะสม (Accumulation Model) การเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กจะมาจากความรู้ข้อมูลและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สั่งสมกันมา ซึ่งอาจได้มาจากการสอนโดยตรงหรือประสบการณ์ทางอ้อม

2. แบบของการถ่ายโยงระหว่างบุคคล (Interpersonal Transfer Model) เป็นแบบของการเรียนรู้ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากเด็กถ่ายโยงความรู้จากประสบการณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เช่น บิดามารดา ครู เพื่อน บุคคลเหล่านี้จะเป็นแบบของสภาวะทางการเมืองตามแบบการเรียนรู้ทางการเมือง ความคิดและความรู้สึกของเด็กต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ได้เกิดจากความรู้และความเข้าใจหรือความรู้สึกต่อสิ่งนั้นโดยตรงแต่เป็นการโยงความคิดความรู้สึกที่เด็กมีต่อบุคคลที่เข้าสัมพันธ์ด้วยกับอำนาจทางการเมืองหรือบุคคลในระบบการเมือง เมื่อเด็กเติบโตขึ้นมีประสบการณ์และมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น การเรียนรู้ทางการเมืองแบบถ่ายโยงระหว่างบุคคลนี้จะเปลี่ยนไป

3. แบบของการเลียนแบบ (Identification Model) เป็นแบบการเรียนรู้ทางการเมืองที่เด็กรับเอาโดยตรงจากบิดามารดาและบุคคลที่สัมพันธ์ด้วย เด็กจะกำหนด

พฤติกรรมของตนเอง โดยเรียนแบบจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ โดยไม่รู้สึกรับเอาความคิดทางการเมืองของบิดามารดาเป็นของตนสนับสนุนพรรคการเมืองเดียวกับบิดามารดาเป็นต้น

4. แบบพัฒนาการของความรู้และความเข้าใจ (Cognition Development Model) เป็นแบบที่เป็นไปตามโครงสร้างของพัฒนาการความรู้ความเข้าใจของเด็กอย่างเต็มที่ แล้วเด็กจะสามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ในระบบการเมืองที่ซับซ้อน เป็นนามธรรมได้ชัดเจนมากขึ้น สามารถแยกแยะความแตกต่างสร้างการรับรู้และตอบสนองได้เอง

ในการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็ก ในทางรัฐศาสตร์จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ (Perception) ความรู้ความเข้าใจ (Knowledge Cognition) ความพอใจ (Affection) ความรู้สึกและทัศนคติ (Feeling and Attitudes) การประเมินค่า (Evaluation) ค่านิยมและบรรทัดฐาน (Values and Norms) ที่เด็กมีในทางการเมืองซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ก็คือ "ทัศนคติในแง่จิตวิทยา" นั้นเองซึ่งลักษณะดังกล่าวอาจบวกหรือลบก็ได้ เช่นถ้าเป็นทางบวกเด็กก็จะสนับสนุนต่อระบบการเมืองก่อให้เกิดเสถียรภาพที่สูงขึ้น แต่ถ้าเป็นในทางตรงข้ามก็จะก่อให้เกิดความตึงเครียดขึ้นในระบบการเมือง อาจถึงกับทำให้ระบบนั้น ๆ ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ (Easton and Dennis. n.d. : 5) แม้ พลาโต (Plato) นักปราชญ์ทางการเมืองยุคแรกเคยกล่าวว่า ในการให้การศึกษาอบรมให้เด็กเจริญเติบโตขึ้นอย่างเหมาะสมในประชาคม (Community) ของตน วัยเด็กถึงวัยรุ่น เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมกว่าวัยใด ๆ (เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล. ม.ป.ป. : 18)

ปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมืองและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กที่กล่าวมาแล้ว ได้มีการจำแนกสถาบันทางสังคมที่มีต่อการเรียนรู้ทางการเมือง โดยละเอียดไว้ที่สำคัญ คือการแบ่งของ พาย (Pye. 1965 : 45 - 46) ได้แบ่งสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ โดยแต่ละกลุ่มจำแนกได้ ดังนี้ 1) กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) 2) กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group)

1. กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) ได้แก่ ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานช่วงแรกของชีวิตในการส่งผ่านความโน้มเอียงทั้งทางตรงและทางอ้อม เด็กจะรับเอาความคิดต่าง ๆ

เกี่ยวกับการเมือง และสิ่งที่ได้รับฟังจากครอบครัวมาสร้างความรู้สึกรู้สึกความเชื่อมโยงจากบุคคล และพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัวไปยังสิ่งต่าง ๆ

2. กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group) แบ่งออกเป็น

2.1 โรงเรียน (School) เป็นตัวการที่เป็นหน่วยงานสาธารณะแห่งแรกในการถ่ายทอดการเรียนรู้ทั้งทางตรง และทางอ้อมที่สำคัญ โดยก่อให้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดและพฤติกรรมทางการเมืองนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรม ทำให้คนมีความรอบรู้ มีความสนใจและเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ

2.2 กลุ่มเพื่อน (Peer Group) เป็นกลุ่มคนที่มีสถานภาพใกล้เคียงกัน และมีความใกล้ชิดกันมาก ย่อมทำให้บุคคลยอมรับนับถือความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในขณะเดียวกันก็เรียนรู้พฤติกรรมระหว่างสมาชิกด้วยกัน เกิดเป็นแรงจูงใจหรือแรงกดดันที่มีอิทธิพลต่อการเมืองได้

2.3 กลุ่มอาชีพ (Professional Group) เป็นกลุ่มอาชีพการงานและเป็นองค์การที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ คนจะเป็นสมาชิกกลุ่มใดขึ้นอยู่กับความรู้สึกรู้สึกในการประเมินค่าการกระทำ และจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ๆ ขณะเดียวกันก็ประเมินค่าการกระทำที่ว่าด้วย ตนเองจะมีบทบาทต่อกลุ่มเพียงใด มีคนเข้ามาอยู่ในกลุ่มเดียวกัน การถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ ทักษะคิด และอารมณ์ ก็ย่อมเกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางอ้อมมากกว่าทางตรง

2.4 สื่อมวลชน (Mass Media) เป็นตัวการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการถ่ายทอดการเสนอข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก มีส่วนในการถ่ายทอดค่านิยมใหม่ ๆ ต่อประเทศนั้น ๆ นอกจากข่าวสารด้านการเมืองแล้ว ก็ยังเป็นตัวนำค่านิยมที่สังคมยอมรับไปสร้างความรู้สึกรู้สึกทางอารมณ์ที่มีอิทธิพลในการวางรูปแบบความเชื่อถือได้

2.5 การติดต่อทางการเมืองโดยตรง ทักษะคิด ความเชื่อทางการเมืองไม่ว่าจะถูกสร้างสรรค์จาก ครอบครัว โรงเรียน หรือหน่วยใดก็ตาม หากประชาชนถูกเพิกเฉย ละเลย ถูกหลอกลวง ถูกปิดโอกาสทางการเมือง ทักษะของบุคคลต่อการเมืองก็จะเปลี่ยนแปลงได้ เพราะฉะนั้น การติดต่อทางการเมืองโดยตรงอันได้แก่ การมีพรรคการเมือง การให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมออกเสียงเลือกตั้ง จึงเป็นการสร้างทัศนคติทางการเมืองของประชาชนอีกทางหนึ่ง ซึ่ง ฟิชเบิน (Fishbein, 1967 : 257) อธิบายไว้ว่า ทักษะคิด

เป็นเรื่องที่มาก่อนพฤติกรรม และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทัศนคติทางการเมือง ย่อมเกิดจาก ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองนั่นคือ การสร้างพฤติกรรมทางการเมืองก็ต้องเริ่มต้นด้วย ความรู้ที่ถูกต้องเสียก่อน สอดคล้องกับ เลน (Lane. 1959 : 126 - 169) ที่กล่าวว่า คนที่ขาดความรู้ทางการเมืองมีแนวโน้มที่จะ ไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง และถ้าปราศจากการมี ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแล้ว เสถียรภาพย่อมเกิดขึ้นได้ยาก

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เกี่ยวข้องกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งโอกาสที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพการติดต่อทางการเมืองโดยตรงมีน้อยมาก ผู้วิจัยจึง เลือกปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองในระดับประถมศึกษาโดยมาศึกษาเฉพาะ บทบาทการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา บทบาทการสอนของครู บทบาทความสัมพันธ์ใน กลุ่มเพื่อน บทบาทการสื่อจากสื่อมวลชน ดังมีรายละเอียดสำคัญ ๆ ดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง

ได้กล่าวมาแล้วว่าสถาบันครอบครัวซึ่งมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือก็คือ มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั่นเอง นักจิตวิทยาได้แบ่งรูปแบบ ของการอบรมเลี้ยงดูไว้ต่าง ๆ แต่ที่ได้รับการอ้างอิงมากก็คือ การแบ่ง 4 ประเภท ดังนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2528)

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก - น้อย หมายถึง การที่บิดามารดา ปฏิบัติต่อเด็กในทางหนึ่งที่เป็นการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่สนใจทุกข์สุขของเด็ก มีความ ใกล้ชิดกับบุตรโดยทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันบุตรมากน้อย นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับ ความ สนิทสนมการสนับสนุนช่วยเหลือ และการให้ความสำคัญแก่บุตรด้วย ซึ่งจะทำให้บุตรยอมรับ การอบรม สั่งสอนต่าง ๆ ของบิดามารดา ได้โดยง่าย และยอมรับบิดามารดา เป็นแบบอย่าง โดยไม่รู้ตัว
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ หมายถึง การที่บิดามารดาได้อธิบาย เหตุผลให้แก่บุตร ในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวาง การกระทำของบุตร หรือลงโทษบุตร นอกจากนั้นบิดามารดายังให้รางวัล และลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมกับการกระทำของบุตร

มากกว่าที่จะปฏิบัติต่อบุตรตามอารมณ์ของตน การกระทำของบิดามารดาจะเป็นเครื่องช่วยให้บุตรได้เรียนรู้และรับทราบถึงสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรทางด้านการลงโทษเมื่อทำผิด โดยอาจใช้การลงโทษ ทางกาย เช่น ตีเยนตี หรือลงโทษทางจิต เช่น คำว่า ทำท่าไม่พอใจ และเมินเฉย บิดามารดาอาจใช้วิธีการลงโทษทางกายกับทางจิตในสัดส่วนที่แตกต่างกันในการปรับพฤติกรรม และพบว่า การลงโทษทางกายมักนิยมใช้อย่างจริงจังและใช้บ่อย

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดาออกคำสั่งให้เด็กทำตาม แล้วผู้ใหญ่คอยตรวจตราใกล้ชิดว่าทำตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่ทำตามก็จะลงโทษเด็ก จากการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 ประเภท ที่กล่าวมาสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท ใหญ่ ๆ คือ ประเภทแรก เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุมน้อย ส่วนอีกประการหนึ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ หรือแบบเข้มงวดกวดขัน ซึ่งได้แก่การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย การใช้อารมณ์ แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุมมาก (นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ. 2528 ; งามตา วรินทร์านนท์ และคนอื่น ๆ. 2529)

ฉะนั้นเมื่อพิจารณาจากประเภทของการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงคาดได้ว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูง ย่อมหล่อหลอมให้เกิดจิตลักษณะบุคลิกภาพและทัศนคติต่อความเป็นประชาธิปไตยในด้านต่าง ๆ สูงด้วย ซึ่งรวมถึงทัศนคติทางการเมืองที่ควรจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ การที่คาดคะเนเช่นนี้เพราะได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยของ นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องตัวการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสาธิตพิทยาสภา กรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน เป็นชาย 75 คน หญิง 125 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงจากพ่อแม่มีความรู้เกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตยและมีทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตยรวมทั้งวัฒนธรรมทางการเมืองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำจากบิดามารดา ทั้งในด้านความรู้

ความเข้าใจ ความรู้สึกหรือความคิดเห็นและความพร้อมในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปกครอง
แบบประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตามแม้ในเชิงทฤษฎีจะกล่าวถึง ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูว่ามีผลต่อ
ทัศนคติทางการเมืองหรือต่อวัฒนธรรมทางการเมืองไว้อย่างมากก็ตาม แต่ในด้านการวิจัยกลับ
พบว่า ยังขาดการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 2 นี้อย่างมาก ทั้งในการวิจัยในประเทศและ
ต่างประเทศ มีปรากฏเพียงงานวิจัยที่นำมากล่าวไว้ข้างต้นเท่านั้น

แม้การวิจัยในเรื่องนี้จะมีน้อย แต่จากการรอบความคิดเชิงทฤษฎีของการอบรมเลี้ยงดูที่มี
ผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และผลการวิจัยนักร้องของ นวลละออง สุภาพผล
และคณะ ๖ (2528) ก็พอที่จะนำมาตั้งสมมุติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการ
อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการ
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ"

โรงเรียนต่อทัศนคติทางการเมือง

จากแนวนโยบายของรัฐบาลที่จะให้การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาค่านิยมและ
บุคลิกภาพประชาธิปไตย โรงเรียนจึงเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมต่อจากครอบครัวที่มีบทบาทในการ
พัฒนาสังคม เป็นสถานการถ่ายทอดการเรียนรู้ทางการเมืองทั้งทางตรง และทางอ้อม นอกจากนี้
โรงเรียนจะให้ความรู้เนื้อหาตามจุดมุ่งหมายแล้ว โรงเรียนยังสอดแทรกค่านิยมและบุคลิกภาพ
ประชาธิปไตย โดยการให้การเตรียมการสอนในเนื้อหาวิชากลุ่มประสบการณ์ เช่น การจัด
กิจกรรมในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างการทำงานใน
ระบอบประชาธิปไตยและการเสริมสร้างประชาธิปไตยในชุมชน โรงเรียนก็ส่งเสริมโดยการให้
นักเรียนไปมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
ตลอดจนเป็นการเตรียมพร้อมในบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคต

เมื่อโรงเรียนเป็นสถานการศึกษาพื้นฐานแห่งแรกในการเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพ
ประชาธิปไตยให้แก่เด็กแล้ว ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ คือ "ครู" เนื่องจากอยู่ในฐานะ
รับผิดชอบในการสร้างระบบสังคมและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนและ
การที่นักเรียนในสังคมไทยจะมีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสม มีความร่วมมือ
ในกิจกรรมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ มีความพร้อมที่จะสนองตอบในกิจกรรมต่าง ๆ

ของบ้านเมืองในฐานะพลเมืองอันนำไปสู่พฤติกรรมทางการเมืองได้นั้น จะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง (Political Socialization) ซึ่งสามารถกระทำได้ใน 2 รูปแบบ คือ การศึกษานอกระบบ (Nonformal Education) และการศึกษาในระบบ (Formal Education) ดังนั้นครูจึงควรมีเทคนิคจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนด้วยวิธีการ 4 ประการ คือ 1) แรงจูงใจ 2) เทคนิคอันเหมาะสม 3) การกระทำหรือการปฏิบัติจริง 4) หลักการแห่งเหตุผล

ธนู แสงศักดิ์ (2513 : 52 - 54) ยังได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการเสริมสร้างค่านิยมและบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่าครูควรจะต้องให้การศึกษาระดับประถมศึกษาต่อไปนี้

1. ความหมายคำว่า "ประชาธิปไตย" ทั้งในด้านการปกครองและในด้านความเป็นอยู่ในสังคมประชาธิปไตย

2. หลักประชาธิปไตยที่ควรนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้การสอนการปกครองนักเรียนรวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น

3. ขอบเขตประชาธิปไตยและรากฐานประชาธิปไตย อันประกอบด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบของประชาชนในสังคม เช่น การมีภาระหน้าที่ทางด้านการปกครอง เสรีภาพทางศาสนา สิทธิมนุษยชน รวมทั้งรักษาระเบียบประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคมไทย

4. วิธีการถ่ายทอดส่งเสริมความคิดเห็นและความเข้าใจของประชาชนในห้องเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการปกครองและสิทธิความเป็นอยู่ในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยยิ่งขึ้น และจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้วางนโยบายเกี่ยวกับประชาธิปไตยในโรงเรียนไว้ว่าประชาธิปไตยที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนโดยครูควรเน้นให้เกิดในตัวนักเรียนจนเกิดเป็นนิสัย หรือแนวทางในการดำรงชีวิตคือวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่ครอบคลุม 3 ประการ คือ 1) การให้รู้จักการเคารพซึ่งกันและกัน (คารวะธรรม) 2) การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (สามัคคีธรรม) 3) การใช้เหตุผลในการทำงาน (ปัญญาธรรม)

ดังนั้นภารกิจที่สำคัญของครู คือการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเกิดความจริงใจอกงามทุก ๆ ด้าน คือ ให้ความรู้ ความเข้าใจทักษะและทัศนคติเพื่อเตรียมบุคคลให้พร้อมสำหรับ

การเป็นพลเมืองดีในรูปแบบที่รัฐต้องการ สอดคล้องกับ พลาโต (Plato) ที่กล่าวว่า "การให้การศึกษาและประสบการณ์แก่เด็กเป็นช่วงทองและวิธีการเสริมสร้างค่านิยมแห่งความเป็นพลเมืองที่ดีและเหมาะสม (เพ็ญศิริ จิระเดชากุล. ม.ป.ป. : 25) และคิวอี้ (ฉวีวรรณ กฤษสินชัย. 2528 : 33 ; อ้างอิงมาจาก Dewey. 1968) เชื่อว่า "โรงเรียนเป็นแหล่งที่เตรียมนักเรียนให้อยู่ในสังคมประชาธิปไตย" เพราะประชาธิปไตยไม่ใช่เป็นเพียงรูปแบบของรัฐบาลและกระบวนการการเมืองอย่างเดียว แต่เป็นรูปแบบของการรู้จักปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม โดยนักเรียนจะต้องฝึกให้เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม ดังที่ อริสโตเติล ได้ชี้ให้เห็นมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณว่า "ท่านต้องการอะไรในรัฐ ท่านต้องบรรจุไว้ในโรงเรียน" และสมิท เคราส์ และแอทคินสัน (บุญชนะ อัดดากร. ม.ป.ป. : 58 - 59 ; อ้างอิงมาจาก Krouse and Atkinson. 1969 : 347) ได้กล่าวว่า บทบาทของโรงเรียนในสังคมประชาธิปไตยต้องมีความรับผิดชอบในการเตรียมประสบการณ์ที่จะทำให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการปกครอง ถ้านักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการของกลุ่ม ขาดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของประชาธิปไตยตลอดจนการทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมเดียวกันแล้วรากฐานของระบบการปกครองก็อาจล้มเหลว ดังนั้น การฝึกอบรมนักเรียนให้ได้ผลจริงจัง การเพาะนิสัยให้รู้จักความสำคัญของประชาธิปไตยจะเป็นแนวทางในการสร้างบุคคลได้ สอดคล้องกับ วิทท์ (Wit. 1963 : 26) นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกันที่ว่า "รากฐานประชาธิปไตยที่แท้จริงเกิดขึ้นจากระบบโรงเรียน เพราะโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการสร้างบุคลิกภาพและค่านิยมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก" นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) ได้อธิบายว่า บทบาทการถ่ายทอดสังคมวัฒนธรรมทางการเมืองของครูกระทำได้อย่างน้อย 2 ลักษณะ คือ 1) การเผยแพร่ค่านิยมทางการเมืองโดยตรง 2) การสร้างวัฒนธรรมในการเรียนรู้ ซึ่งจะมีผลในทางอ้อมในการอบรมกล่อมเกลาก่อนทางการเมือง ซึ่งในลักษณะนี้ครูจะต้องสัมพันธ์กับนักเรียน ตลอดจนสร้างกฎเกณฑ์ระเบียบให้นักเรียน เชื่อฟังและปฏิบัติตามอย่างเต็มที่ เมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ก็จะปฏิบัติอยู่ในระเบียบของกฎหมายและพลเมืองดีของชาติได้

จาโรลิเมต (ฉวีวรรณ กฤษสินชัย. 2528 ; อ้างอิงมาจาก Jalolimad. 1967 : 9 - 15) กล่าวถึง บรรยากาศการสอนประชาธิปไตยในโรงเรียนว่านอกจากการอบรมให้มีการเรียนรู้ทางการเมืองแล้วยังต้องฝึกทักษะต่าง ๆ เพื่อเตรียมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อนำไปดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตยโดยการฝึกหัดในสิ่งต่อไปนี้

1. ทักษะทางสังคม คือการรู้จักทำงานร่วมกัน อยู่รวมกัน การรู้จักให้และรับ ผิดชอบ ยอมรับสิทธิผู้อื่น
2. ทักษะการทำงาน เช่น การตั้งสมมุติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การเขียน รายงาน การพูดในกลุ่ม
3. ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ได้แก่ การวางแผนร่วมมือกัน การเป็นผู้นำการ ตัดสินใจร่วมกันเป็นกลุ่มและการประเมินการทำงาน
4. ทักษะทางปัญญา ได้แก่ การรู้จักคิดการใช้และการประยุกต์เหตุผลสำหรับการแก้ปัญหา

แนวความคิดในการเรียนรู้ทางการเมืองได้เริ่มขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2516 ที่โรงเรียนบ้านหม่วง อำเภอบางบาล จังหวัดเพชรบุรี (คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน บทนำ) โดยเน้นทางด้านวิธีการเรียนการสอน และการปฏิบัติของครูต่อนักเรียนเป็นสำคัญ

จาโรส (ลาวัลย์ รักไทยดี. 2530 ; อ้างอิงมาจาก Jaros. 1973 : Chap 4) ได้กล่าวว่า โรงเรียนในฐานะที่เป็นตัวการในการถ่ายทอดความรู้และทัศนคติให้กับเด็ก จะถ่ายทอดใน 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะและวิธีการในการให้ความรู้ คือ ถ้าเป็นโรงเรียนที่ครูเปิดโอกาสให้เด็ก ได้แสดงความรู้ความคิดเห็นมาก ๆ แล้ว เด็กจะกล้าคิดกล้าแสดงออก
2. เกิดจากการเรียนการสอนโดยตรง เช่น วิชาที่สอนเกี่ยวกับการเมือง โรงเรียนจะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจค่านิยมและทัศนคติบางอย่างให้เด็ก เช่น อาจสอน ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตย ลำดับขั้นของความเป็นมาหรือวิวัฒนาการของระบบ การเมือง เป็นต้น

ฉะนั้น การวิจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนโดยเฉพาะการสอนของครูจึงมี อิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียนจึง เป็นตัวแปร โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การสอนแบบประชาธิปไตยสูงและการสอนแบบ ประชาธิปไตยต่ำ

ความหมายของการเรียนการสอนแบบประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะวิธีการของ ครูผู้สอนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสที่จะเลือกอภิปรายแสดงความคิดเห็นของตัวอย่าง เป็น

อิสระ ความหมายของการเรียนการสอนแบบประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะวิธีการที่ครูผู้สอนต้องการ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยโดยการออกกฎระเบียบมาให้เด็กมีวินัยตามที่ครูต้องการ โดยไม่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการสอนแสดงความคิดเห็นอภิปรายเหตุผล

บรรยาภาศในชั้นเรียนแบบเปิดมีผู้ค้นพบว่าเกี่ยวข้องกับระบอบประชาธิปไตยทางการเมืองหลายด้าน (ชลัท จงสีพันธ์, 2527 : 27 ; อ้างอิงมาจาก Ehaman, 1980 : 108) ดังเช่น พรณี ชูชัย (2528 : 161) พบว่า บรรยาภาศที่เป็นอิสระการยอมรับนับถือที่ครูสร้างให้นักเรียนจะช่วยพัฒนาทางการเรียนรู้มีความมั่นใจตนเอง ตลอดจนทำให้นักเรียนสามารถเลือกสิ่งที่มีความหมายและคุณค่าให้กับตัวเองได้ และจากการศึกษาในเรื่องของรูปแบบวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนต่อการเรียนรู้ทางการเมืองพบว่า มีผู้วิจัยได้นำเสนอใจ ดังนี้

วรรณวิมล หิมพานิช (2518) ได้ทำการศึกษาในทัศนการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของครู และนักเรียนระดับมัธยม 3 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 226 คน ครูสังคม จำนวน 30 คน ผลการวิจัย พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนสัมพันธ์กับการแสดงออกทางการเมืองในระดับนัยสถิติสำคัญทางที่ 0.5 และวิธีที่ครูให้พัฒนามโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมือง เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดคือการบรรยายให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น ทำให้นักเรียนค้นคว้าตามแบบเรียนสร้างสถานการณ์จำลองและการแสดงบทบาท

สมพงษ์ พวงคำ (2528) ได้ศึกษาทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเมืองวิชา กลุ่ม สปช. และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านศรีสะอาด จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ และแบบวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเมืองวิชากลุ่ม สปช. ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และนักเรียนที่เรียนจากวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่เรียนมาจากการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

สาสึ จปศรี (2531) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "พิวศรีราษฎร์บำรุง"

จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน สอนโดยใช้วิธีกิจกรรมกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุม 8 คน ได้รับการสอนแบบปกติ ผลพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

แพลตเนอร์ (ลลินธอร์ กิจจาธิการกุล. 2523 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Platner. 1977 : 4751 - A) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนอายุ 9 - 11 ปี ที่ได้รับการสอนและการปกครองชั้นเรียนแบบประชาธิปไตยโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 3 และเกรด 4 โรงเรียนเมลเคิลโฮร์แลนด์ จำนวน 138 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่สอนด้วยวิธีอัตตาธิปไตย กลุ่มทดลองสอนด้วยวิธีประชาธิปไตย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบพีบีอาร์เอส (P.B.R.S.) ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

งานวิจัยที่ศึกษาถึงบรรยากาศในการสอนของครูกับทัศนคติทางการเมืองโดยตรง คือ งานวิจัยของ นวลละออ สุภาผล และคนอื่น ๆ (2528) เพราะนอกจากจะศึกษาถึงรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ดังที่กล่าวมาแล้วยังได้ศึกษาถึงบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองอีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยในส่วนนี้ปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเปิด หรือการสอนที่เป็นประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตย และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปิด หรือการสอนแบบประชาธิปไตยต่ำ

จากงานวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นว่า บรรยากาศในห้องเรียนที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ทั้งในด้านความคิด การแสดงออก การสนทนาโต้แย้งทางการเมือง ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการเรียนรู้ทางการเมืองเพิ่มขึ้น รวมทั้งความไว้วางใจศรัทธาต่อการเมือง สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้มีความพร้อมในการที่มีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยด้วย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าบรรยากาศในห้องเรียนมีความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งต่างจากแบบบรรยากาศปิด มักพบว่าเกี่ยวข้องกับทัศนคติทางฉาบฉวย เช่น การศึกษาของ พรหมิ์ ชูชัย (2522 : 262) พบว่าบรรยากาศแบบควบคุม นักเรียนจะพัฒนา Self Steem น้อย และจากการศึกษาของ ลี เอช เอห์มาน (Ehman. 1986 : 3269 - A) ศึกษาวิจัยเรื่อง "An Analysis of the Effect of Qualitative and Quantitative Variables upon The Political

Socialization of High Students" พบว่า เด็กในชั้นเรียนที่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นจะมีลักษณะต่อความรับผิดชอบต่อน้ำที่พลเมืองความรู้ทางการเมืองตลอดจนความร่วมมือทางการเมืองน้อยกว่าที่เรียนในชั้นเรียนที่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ได้อภิปรายในชั้นเรียน กล่าวคือเด็กที่ไม่ได้เรียนกับครูที่ใช้การสอนแบบสืบสวน (Critical Inquiry) นักเรียนจะไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นทางปัญหาแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทำให้ไม่มีลักษณะพลเมืองดีที่สมบูรณ์ได้

ดังนั้นสรุปได้ว่า บทบาทของครูที่เป็นบรรยากาศประชาธิปไตยสูง ตัวแปรสำคัญในการปลูกฝังทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแก่นักเรียน ผลการวิจัยอ้างอิงในส่วนนี้จึงนำมาตั้งสมมุติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนบรรยากาศแบบประชาธิปไตยสูงมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบประชาธิปไตยต่ำ"

ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนต่อทัศนคติทางการเมือง

กลุ่มคือ การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน มารวมกันมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการจัดระเบียบแบบแผนต่าง ๆ การทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมกัน กลุ่มมีการกำหนดมาจากที่สมาชิกมีความรู้สึกผูกพันกันทางจิตใจ หรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือโครงสร้างอื่น ๆ เนื่องจากสมาชิกได้รับความพึงพอใจจากกันและกัน ลักษณะของกลุ่มจะมีประโยชน์ต่อการสร้างพัฒนาการของบุคคลได้เป็นอย่างดี เช่น การสร้างการพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม เพราะได้รับประโยชน์จากสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มทำให้รู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ ทำให้เกิดการพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ในตัวสมาชิก นอกจากนี้ยังช่วยสร้างพัฒนาการด้านทัศนคติ ความสนใจ และสามารถเป็นสิ่งที่แน่นอนว่าส่วนหนึ่งของการพัฒนาย่อมเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองร่วมอยู่ด้วย (นวลละอ อ สุภาพล และคนอื่น ๆ. 2528 : 23)

กลุ่มเพื่อน (Peer Group) จึงหมายถึง กลุ่มเล็ก ๆ ที่สมาชิกมีความสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ โดยรับเอาทัศนคติและความคิดของเพื่อนเป็นของตนเอง เนื่องจากการยอมรับนับถือหรือความต้องการตรงกัน โคลเบอร์ก (งามตา วรินทร์านนท์ และคนอื่น ๆ. 2529 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Kohlberg. 1976) ได้เสนอความคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดของ เพียเจต์ว่าเด็กมีโอกาสที่จะสวามิภพาจากการที่ตนมีการพบปะสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงยิ่งเด็กเข้าสังคมกับเพื่อนมากเท่าไรโอกาสรับรู้เกี่ยวกับแง่คิด หรือทัศนะทางสังคมของผู้อื่นที่หลากหลาย

ก็จะยังมีมากขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะบทบาทในการกล่อมเกลாதองสังคม ด้วยวิธีกระตุ้นหรือจูงใจให้เกิดขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาตัวแปรความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง และความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยหรือเผด็จการ

ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนจะมีความสำคัญต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมากก็ตาม แต่ปรากฏว่างานวิจัยในเรื่องนี้ยังมีน้อยมาก ที่พบได้แก่ งานวิจัยของ

ไฟร์ดแมน (Friendman. 1973 : 4177 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองศึกษาเฉพาะทฤษฎีการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่อยู่ในสวีเดน ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่โตกว่าจะมีโอกาสรับรู้และเรียนรู้จากกลุ่มถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากกว่าเด็กเล็ก และพบว่าบ้านและโรงเรียนมีส่วนสนับสนุนให้เด็กร่วมมือทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้มาก

นอกจากงานวิจัยของต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น งานวิจัยในประเทศก็พบเพียงเรื่องเดียว คือ งานวิจัยของ นวลละออ สุภาผล และคนอื่น ๆ (2528) ในส่วนของกลุ่มเพื่อนจะมีลักษณะประชาธิปไตยสูง มีความรู้ทัศนคติและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูง

จากผลการวิจัยข้างต้นจึงนำมาคาดคะเนในการวิจัยครั้งนี้ว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนที่มีความเป็นประชาธิปไตยสูง จะมีทัศนคติทางการเมืองสูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนที่มีความเป็นประชาธิปไตยต่ำ"

การเปิดรับสื่อมวลชนต่อทัศนคติทางการเมือง

จากแนวคิดการพัฒนาประเทศเป็นที่ยอมรับว่า การพัฒนาคน (Human Development) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ สื่อมวลชนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีลักษณะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา (ดวงแก้ว วัลลภวิสุทธิ. 2529 : 18) คือ

ปัจจัยที่สื่อมวลชนมีลักษณะเอื้อต่อการพัฒนา ดังนี้

1. ความกว้างขวาง (Extensive) สื่อมวลชนสามารถเข้าไปถึงทุกหนทุกแห่งของประเทศ

2. ความรวดเร็ว (Speed) การถ่ายทอดข่าวสารโดยสื่อมวลชนเข้าถึงประชาชนจำนวนมากได้ในเวลาอันรวดเร็ว

3. การที่สามารถควบคุมได้ (Controllability) เป็นการง่ายสำหรับผู้วางนโยบายพัฒนาที่จะใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือมากกว่าสิ่งอื่นในการที่จะบรรลุจุดประสงค์ในการพัฒนาประเทศ

4. ศักยภาพของควมมีประสิทธิภาพ (Potential Effectiveness) สื่อมวลชนสามารถให้ความรู้ซึ่งเป็นพลังมหาศาลที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือการให้ข่าวสารแก่ประชาชนเป็นสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

ดังนั้นการเปิดรับสื่อมวลชน (Mass Media) จึงหมายถึง ความถี่ที่ประชาชนทั่วไปเปิดรับสื่อจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือ นิตยสาร วารสาร ฯลฯ สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญมากต่อพฤติกรรมทางสังคมและเป็นพลังมหาศาลต่อความคิดมนุษย์ กล่าวคือ สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลได้ สื่อมวลชนยังสามารถสร้างทัศนคติใหม่ ๆ ให้เกิดแก่ประชาชนเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปสู่ความทันสมัยในความคิดใหม่ ๆ ซึ่ง นิพนธ์ ศศิธร (2523 : 22) ได้กล่าวว่า ความรู้ที่ประชาชนได้รับสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่ปรุงแต่งขึ้น เพื่อชี้ให้เห็นว่าพลเมืองที่ดีมีลักษณะอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นความรู้ที่ได้จากละคร ภาพยนตร์ ลิเก ลำตัด ฯลฯ ก็ยืนยันได้ว่ามีการนำข้อความที่ได้รับมาใช้ในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ และจากการสำรวจของบริษัท ดีมาร์ จำกัด (ดวงแก้ว วัลลภวิสุทธิ. 2529 : 35) ซึ่งเป็นบริษัทที่ทำการสำรวจวิจัยด้านสื่อมวลชนในประเทศแถบเอเชียพบว่า คนไทยเป็นประเทศที่รับฟังข่าวสารมาก และส่วนใหญ่จะนิยมรายการประเภทบันเทิงมากกว่าซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่าการเปิดรับสื่อมวลชนนั้นยังเกิดจากการเลือกรับข่าวสาร (Selective Processes) ของผู้รับสารอีกด้วย ความสนใจหรือความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสารต่อเรื่องใด เรื่องหนึ่งจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลนั้นจะเลือกอ่าน ดู ฟัง (Selective Exposure and Selective Attention) จะตีความสิ่งนั้นอย่างไร (Selective Interpretation) และควรจดจำสิ่งใด (Selective Retention) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประชาชนจะเมื่อรับสารที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของตนเอง ในการตีความของสารก็เช่นเดียวกันประชาชนก็จะเลือกตีความตามที่ตนอ่าน ฟัง ดูตามความเชื่อและค่านิยมของตนที่มีอยู่เดิม ในทำนองเดียวกันประชาชนก็จะจดจำเฉพาะสิ่งที่สนับสนุนความคิดและความเชื่อของตนเช่นกัน (ประ สตะเวทิน. 2526 : 139)

สถาบันสื่อมวลชนจึงเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อการเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง เช่น เนลเลอร์ (ไมตรี จันทรา. 2525 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Kneller. 1965 : 11) ได้กล่าวว่า ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอยู่ตลอดชีวิต โดยจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม และรวมถึงจากสื่อมวลชนทั้งหลาย แมคเคลและกูร์วิธ (MC. Quail and Gurvith. 1974 : 227) กล่าวว่า ความรู้ที่ได้รับจากสื่อมวลชนนั้นเป็นสิ่งที่เกิดจากความต้องการจะรู้ (Need for Cognitive) อันเป็นความต้องการที่จะแสวงหาความเข้าใจสภาพแวดล้อมตนเอง (Need for Orientation) ในอันที่จะทำให้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข วิลาส มณีวัต (2507 : 68) ได้ศึกษาพบว่า บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนเป็นเพราะประชาชนต้องการศึกษาอยู่เสมอ โดยการศึกษาจะทำให้เข้าใจสภาพสังคม ปัจจุบันรอบ ๆ ตัวเขาและเป็นพลเมืองดีในชุมชนประชาธิปไตยที่ผาสุก ซีเกล และคอว์สัน (Sigel. 1974 : 129 - 146 ; Dawson. 1977 : 195 - 196) กล่าวว่าอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนมีอิทธิพลต่อความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของเด็กและผู้ใหญ่มาก เป็นตัวกระทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และเป็นแรงผลักดันไปสู่การแสดงพฤติกรรม

โดโนฮิว ทิเชเนอร์ และโอลีน (Donohue and Tichenor and Olien. 1972 : 41 - 49) พบว่า พฤติกรรมของประชาชนทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการที่ได้เรียบเรียงข่าวสารสื่อมวลชนแล้วมาพิจารณาในขั้นตอนหนึ่ง (Agenda Detting) ทำให้เป็นการเรียนรู้ทางการเมือง (Political Socialilzation) ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาทางการเมืองให้เกิดขึ้น

นอกจากนี้ กร นามะคุ (2520 : 35) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ว่า สื่อมวลชนทำหน้าที่ 3 ประการ คือ 1) มีหน้าที่ในการเสนอและถ่ายทอดข่าวสาร 2) มีหน้าที่เป็นตลาดเสรีทางความคิดเห็น 3) มีหน้าที่ในการเป็นผู้เสนอความบันเทิง ดังที่กล่าวมา สื่อมวลชนในประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายจะถือเป็นหลักปฏิบัติตลอดเวลา ส่วนประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาเป็นสังคมมีการเปลี่ยนแปลง (Transitional Society) สื่อมวลชนในประเทศต้องทำหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง คือ การสร้างความมั่นคงทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม เพราะจากการที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย 63 ปี หน้าที่และบทบาทหลักของประชาชน คือ "การเรียนรู้ทางการเมืองและสามารถมีส่วนร่วมใน

กระบวนการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ" เพราะประเทศที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ประชาชนต้องรู้ถึงความเคลื่อนไหวและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศของตนเป็นอย่างดี (Well - Infeormal) โดยมีสื่อมวลชนคอยให้ข่าวสาร ความคิดใหม่ ๆ กระตุ้นการกระทำ เช่น การที่ชวนาถูกกระตุ้นให้อยากเรียนอยากอ่าน สตรีได้รับการชักชวนให้วางแผนครอบครัว ฯลฯ การที่สื่อมวลชนเผยแพร่ทัศนะหรือความคิดต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ อาจทำให้เกิดเป็น ประชามติจะผลักดันให้ผู้นำประเทศตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ได้ (ชลัท จงสืบทนต์).

2527 : 33 - 37)

ในขบวนการประชาธิปไตยสื่อมวลชนทำหน้าที่ในการให้สังคมประกิตทางการเมือง คือ เสนอข่าวสารทางการเมือง (Political Cognition) แก่บุคคลเป็นที่น่าสนใจ ได้แก่

แมคโครน และนูล (MC.Crone and Cnudde. 1967 : 72 - 79) พบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยเป็นตัวกลางที่สื่อความรู้คิดทางการเมืองไปสู่ประชาชน และความรู้คิดทางการเมืองที่ถูกต้องจะทำให้ประเทศมีเสถียรภาพดีขึ้น

ฮอลแลนด์เดอร์ (คาร์ณี ธนอม. 2532 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Hollander. 1971) วิจัยพบว่า สื่อมวลชนเป็นแหล่งสำคัญในการให้ข้อมูล และข่าวสารทางการเมืองต่อบุคคล ในวัยเด็กและวัยรุ่น ดังการวิจัยต่อไปนี้

เซฟฟี วอร์ด และทิพตัน (Chaffee, Ward and Tipton. 1970) ได้ทำการทดสอบสมมุติฐานที่ว่า การเปิดรับสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับข่าวสารบ้านเมืองจะนำไปสู่การมีความรู้ เรื่องทางการเมือง โดยหาความสัมพันธ์ตามช่วงเวลาระหว่างการใช้สื่อต่าง ๆ และความรู้ทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในรัฐวิสคอนซิน ก่อนและหลัง การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1968 จากการเปรียบเทียบผลปรากฏว่า การใช้สื่อทำให้เกิดความรู้ทางการเมืองระหว่างที่มีการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งมากกว่า ระยะที่การเลือกตั้งที่ผ่านไปแล้ว

บิชอป (Bishop. 1973 : 60 - 67) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจทางการเมือง การใช้สื่อมวลชนและความเป็นประชาธิปไตย ในหมู่นักศึกษาที่ลิซาเบร พบว่า ตัวแปร ภูมิหลัง อายุ การศึกษา อาชีพ มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการเมืองประชาธิปไตย ขณะเดียวกันการใช้สื่อมวลชนก็สัมพันธ์กับความรู้เรื่องข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษา และสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกเป็นประชาธิปไตยอีกด้วย

อาพล สิงห์ไกรวิท และสวัสดิ์ กุญชรรัตนันท์ (2516) ได้สำรวจอิทธิพลของการสื่อสารต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การฟังวิทยุ และอ่านหนังสือพิมพ์ มีส่วนสำคัญทำให้ชาวบ้านชนบทมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง นอกจากนี้ยังพบว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การประชุมที่แจ้งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือการพูดคุยกับเพื่อนฝูงญาติพี่น้อง เป็นแหล่งข่าวที่สำคัญที่ช่วยสร้างความตื่นตัว และความเข้าใจทางการเมือง

เบคเกอร์ และเพรสตัน (ดาร์ณี ถนอม. 2532 ; อ้างอิงมาจาก Backer and Preston. 1969 : 129 - 134) พบว่า การใช้สื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมทางการเมือง กล่าวคือ ผู้ที่สนใจกิจกรรมทางการเมือง หรือเคยร่วมในกิจกรรมทางการเมือง จะสนใจข่าวสารทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่ไม่เคยร่วมทางการเมือง นอกจากนี้ผู้ที่มีการศึกษาในระบบการเมืองอาจมีส่วนร่วมช่วยสังคมได้ จะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และเป็นผู้ตามข่าวสารการเมืองอยู่เสมอ

ริชาร์ด หลุย โคล (Richard Louis Cole. 1973 : 6061 - A) ได้ศึกษาเรื่อง "Citizen Political Democratic Theroy and The Urban Process" พบว่าวิธีการที่ประชาชนโดยทั่วไปของประเทศ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ตามชนเมืองได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามทฤษฎีของประชาธิปไตยให้มากขึ้นนั้น จากการสัมภาษณ์และสำรวจประชากรมากกว่า 50,000 คน พบว่า คนส่วนใหญ่เข้ามาับบทบาททางการเมืองด้วยความสนใจในกิจกรรมเป็นผลมาจากความพึงพอใจในโปรแกรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลจัดขึ้น การเปิดรับสื่อมวลชนต่อการเรียนรู้ทางการเมือง

จากการศึกษาของ เสรี วงษ์มณฑา (2520 : 254) วิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาไทย จำนวน 400 คน จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเชียงใหม่ พบว่า การที่นักศึกษาเปิดรับข่าวสารทางการเมือง จากหนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุ และโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์ถึงการรับรู้ถึงความสำคัญทางการเมือง ประมาณ 95% ของนักศึกษาที่ให้ความสนใจ และรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับทางการเมืองอย่างมาก จะตระหนักถึงความสำคัญทางการเมือง ประมาณ 40% ของผู้รับฟังข่าวสารทางบ้านเมืองที่สำคัญ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ส่วนสื่อประเภท วิทยุ และโทรทัศน์ ให้ความสนใจมากกว่า

เส้นที่ นนทโชติ (2524) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบทไทย บ้านวังคล้า จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนในชุมชน ชนบทมีการสื่อสารทางการเมืองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากการเปิดรับสารจากการสื่อสารระหว่างบุคคล และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงกว่าด้วยความสามารถของตนเองมากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล

การวิจัยของไทยอีกเรื่องหนึ่ง คือ การวิจัยของ นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) ในเรื่องเดียวที่ได้กล่าวมาแล้ว ในส่วนอิทธิพลของสื่อมวลชน ปรากฏผลว่านักเรียนที่เปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองมาก มีทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตย และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่เปิดรับสื่อมวลชนในด้านดังกล่าวน้อย

นอกจากอิทธิพลของการเปิดรับสื่อมวลชนในด้านข่าวสารการเมือง และผลการวิจัยที่นำมาอ้างอิงจากสรุปได้เป็นสมมุติฐานได้ว่า นักเรียนที่เปิดรับข่าวสารการเมืองสูงมีทัศนคติต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่เปิดรับสื่อมวลชนในด้านข่าวสารการเมืองต่ำ

นอกจากผลการวิจัยข้างต้น ในเรื่องเดียวกัน นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) ยังพบผลสำคัญอีก 2 ประการ คือ ประการแรก อิทธิพลของสถาบันทางสังคมที่มีต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เรียงลำดับ ดังนี้ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครู และสุดท้าย การเปิดรับสื่อมวลชน ผลประการที่สอง คือ ความสัมพันธ์ของแต่ละสถาบันทางสังคม กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นไปในเชิงบวก จึงได้นำผลทั้ง 2 ประการ มาตั้งเป็นสมมุติฐานในการวิจัยครั้งนี้อีก เพื่อทดสอบว่าจะได้ผลดังงานวิจัยที่ผ่านมาหรือไม่

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทัดสนมาก แบบให้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุมน้อย มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทัดสนน้อย แบบใช้อารมณ์ แบบการลงโทษทางกาย และแบบควบคุมมาก กลุ่มต่อกลุ่ม ตามลำดับ (สมมุติฐานนี้มี 4 ข้อย่อย)

1.1 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุนมาก แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุมน้อย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุนน้อย แบบใช้อารมณ์ แบบลงโทษทางกาย และแบบควบคุมมาก กลุ่มต่อกลุ่ม ตามลำดับ (สมมุติฐานนี้มี 4 ข้อย่อย)

1.2 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุนมาก แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุมน้อย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้สึกหรือความคิดเห็นสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุนน้อย แบบใช้อารมณ์ แบบลงโทษทางกาย และแบบควบคุมมาก กลุ่มต่อกลุ่ม ตามลำดับ (สมมุติฐานนี้มี 4 ข้อย่อย)

1.3 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุนมาก แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุมน้อย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้สึกร่วมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุนน้อย แบบใช้อารมณ์ แบบลงโทษทางกาย และแบบควบคุมมาก กลุ่มต่อกลุ่ม ตามลำดับ (สมมุติฐานนี้มี 4 ข้อย่อย)

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูงมีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ

2.1 นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ ความเข้าใจ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ

2.2 นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็น สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ

2.3 นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกร่วมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ

3. นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ

3.1 นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ ความเข้าใจ สูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ

3.2 นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็น สูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ

3.1 นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ

4. นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารทางการเมืองสูงมีทัศนคติรวมทางการเมือง แบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ

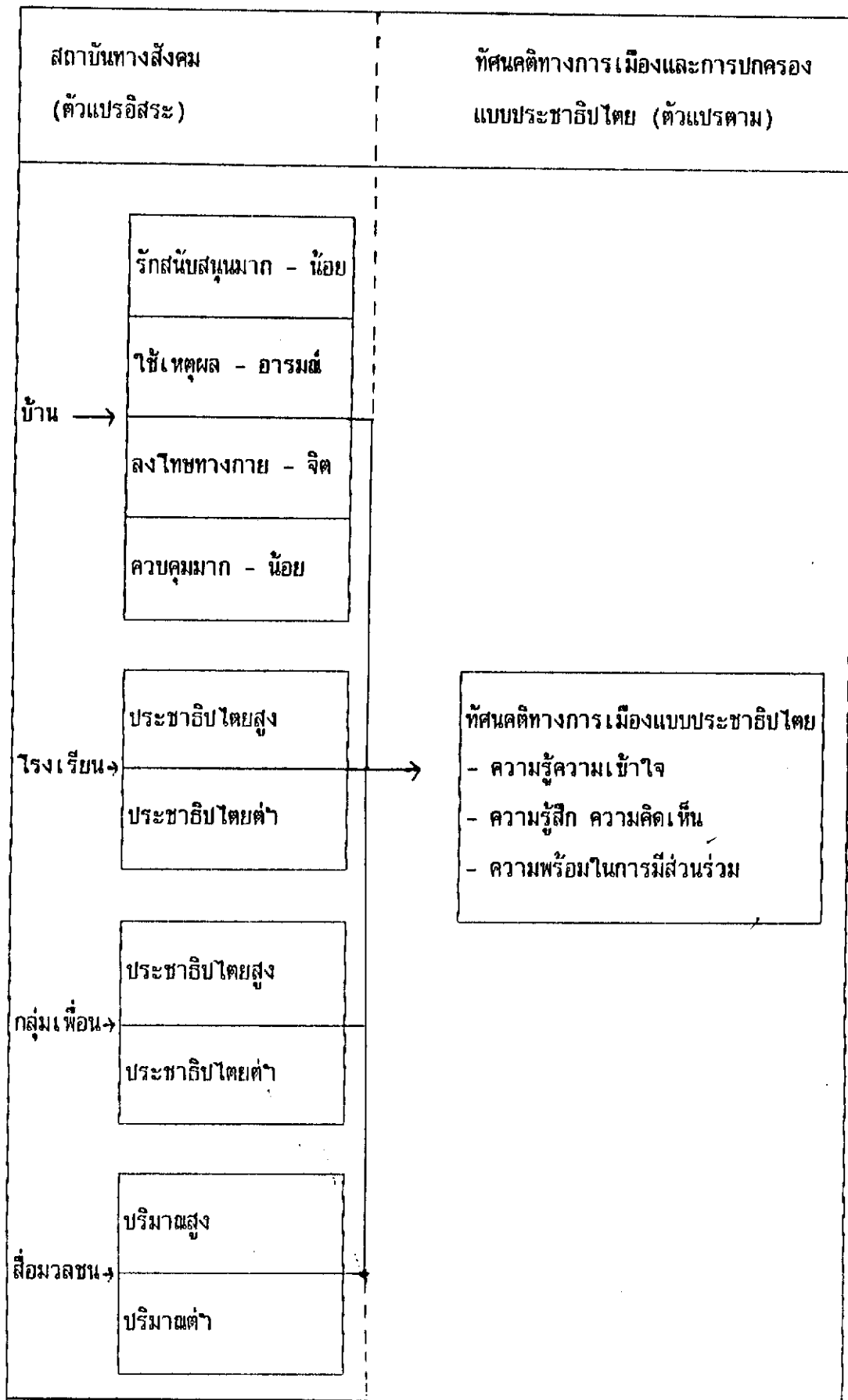
4.1 นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารทางการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ ความเข้าใจ สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ

4.2 นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารทางการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึก และความคิดเห็น สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ

4.3 นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารทางการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ

5. การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครู ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและการเปิดรับสื่อมวลชนมีอิทธิพลในการทำนายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เริ่มลำดับดังนี้ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครู และการเปิดรับสื่อมวลชน

6. การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครู ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและการเปิดรับสื่อมวลชน แต่ละตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรม บทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีการดำเนินการศึกษา ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 6 (ม.6) ของโรงเรียนรัฐบาลที่สังกัดกองมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2538 จำนวน 2,112 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 6 (ม.6) ของโรงเรียนรัฐบาลที่สังกัดกองมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2538 จำนวน 348 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สํารวจรายชื่อของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่สังกัดกองมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษา ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2538 มีจำนวน 13 โรงเรียน
2. สุ่มรายชื่อโรงเรียนในแต่ละอำเภอ ๑ ละ จำนวน 1 โรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย
3. สุ่มจำนวนนักเรียนแต่ละโรงเรียน รวม 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ่อนาคราช สวาทยานนท์ จำนวน 41 คน บางป่อวิทยาคม จำนวน 72 คน วัดทรงธรรม จำนวน 76 คน ราชวินิตบางแก้ว จำนวน 79 คน และสตรีสมุทรปราการ จำนวน 80 คน ตามลำดับ โดยการสุ่มอย่างง่าย และจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (วิเชียร เกตุสิงห์. 2521 : 31)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ คือ

1. แบบสอบถามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา 4 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทุนมาก - น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก - น้อย
2. แบบสอบถามลักษณะและการสอนของครูในชั้นเรียน 2 ลักษณะ คือ แบบประชาธิปไตยสูงหรือแบบบรรยากาศเปิด และแบบประชาธิปไตยต่ำหรือแบบบรรยากาศปิด
3. แบบสอบถามความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยสูง และความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยต่ำ
4. แบบสอบถามปริมาณการเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง หรือข่าวในประเทศ ด้านเศรษฐกิจการเมือง การพัฒนาประเทศจากสื่อมวลชนว่ามีมากน้อยเพียงไร
5. แบบวัดสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย
6. แบบสอบถามความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย
7. แบบสอบถามความพร้อมในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย

โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของเครื่องมือแต่ละฉบับ การให้คะแนน การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ และตัวอย่างเครื่องมือ ดังนี้คือ

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา 4 แบบ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ ดวงเดือน พันธุภูวนาวัน และคนอื่นๆ (2528) ที่ผู้วิจัยได้นำมาปรับมาตรฐานส่วนให้เหมาะสมที่จะใช้วัดกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นลักษณะคำถามให้เลือกตอบ 36 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตรฐานประเมินค่าจาก "ทำเป็นประจำ" ถึง "ไม่เคยทำเลย" 3 หน่วย เนื้อหาในประโยคทั้ง 36 ประโยค นี้กล่าวถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ตอบได้รับจากบิดามารดา โดยแบ่งเป็น

แบบรักสันทุนมาก - น้อย กล่าวถึงวิธีการที่บิดามารดา ปฏิบัติต่อผู้ตอบในทางที่รัก ยอมรับให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และให้ผู้ตอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของบิดามารดาในวิถีประจำวันกลุ่มแรก

แบบวัดนี้เป็นแบบวัดจำนวน 9 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วย มาตรการส่วน 3 หน่วย คือ ทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้ง หรือไม่เคยทำเลย ผู้ตอบจะได้คะแนน 3, 2, 1 ตามลำดับ และค่าพิสัยคะแนนของแบบวัดเท่ากับ 1 - 27 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสันทนุมาก ผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุน้อย แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสันทนุมาก - น้อย ของ ดวงเดือน พันธุนาวิน และคนอื่น ๆ (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้เท่ากับ 0.70 และในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งมีค่าระหว่าง 3.05 - 6.66 และค่าความเชื่อมั่นซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.68

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุมาก - น้อย

1. พ่อแม่แสดงให้ฉันรู้ว่าท่านรักฉันมาก

ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่เคยทำเลย

แบบใช้เหตุผล - อารมณ์ กล่าวถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับเหตุผลและมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัตินั้น การปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับเหตุผล หมายถึง การลงโทษตามความสมควรกับการทำผิดของเด็ก และให้รางวัลในเวลาและมีปริมาณเหมาะสมกับการทำดีของเด็ก โดยที่บิดามารดาพยายามมิให้อารมณ์ของตนเข้ามามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติของตนต่อเด็กให้มากที่สุด

แบบวัดนี้มีจำนวน 9 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วย มาตรการส่วน 3 หน่วย คือ ทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้ง หรือไม่เคยทำเลย ผู้ตอบจะได้คะแนน 3, 2, 1 ตามลำดับ และค่าพิสัยของแบบวัดเท่ากับ 1 - 27 คะแนน ผู้ที่ตอบได้คะแนนสูงแสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ผู้ที่ได้คะแนนน้อย แสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ ของ ดวงเดือน พันธุนาวิน และคนอื่น ๆ (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้ได้เท่ากับ 0.63 และในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งมีค่าระหว่าง 2.15 - 7.68 และค่าความเชื่อมั่นซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.42

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์

1. พ่อแม่อธิบายถึงเหตุผลในการลงโทษท่านทุกครั้ง

ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่เคยทำเลย

แบบลงโทษทางจิต - ทางกาย กล่าวถึง การปฏิบัติของบิดามารดา เมื่อทราบว่าเด็กทำผิดหรือซัดซ้าน บิดามารดาอาจเลือกการลงโทษทางกาย คือ ทุบตี หนีก ตบ ตะไ้เด็กเจ็บกาย หรืออาจจะเลือกวิธีดุด่า เพิกเฉย ตัดสิทธิบางประการ งดให้รางวัล เป็นต้น

แบบวัดนี้มีจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 3 หน่วย คือทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้ง หรือไม่เคยทำเลย ผู้ตอบจะได้คะแนน 3, 2, 1 ตามลำดับ และค่าพิสัยคะแนนของแบบวัดเท่ากับ 1 - 30 คะแนน ผู้ที่ตอบได้คะแนนสูงแสดงว่าได้รับการเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ผู้ที่ตอบได้คะแนนต่ำแสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย ของ ดวงเดือน พันธุนาวิน และคนอื่น ๆ (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้เท่ากับ 0.59 และในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งมีค่าระหว่าง 3.00 - 7.61 และหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.50

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย

1. พ่อแม่มักจะไมลงโทษท่านด้วยวิธีทำให้ท่านเจ็บปวดตามร่างกาย

ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่เคยทำเลย

แบบควบคุมมาก - น้อย กล่าวถึง การที่บิดามารดาออกคำสั่งให้เด็กทำตาม ตรวจสอบว่าเด็กทำตามคำสั่งหรือไม่ และการตอบสนองต่อเด็กเมื่อเด็กทำหรือไม่ทำตามคำสั่งของบิดามารดา

แบบวัดนี้มีจำนวน 8 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 3 หน่วย คือทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้ง หรือไม่เคยทำเลย ผู้ตอบจะได้คะแนน 3, 2, 1 ตามลำดับ และค่าพิสัยคะแนนของแบบวัดเท่ากับ 1 - 24 คะแนน ผู้ที่ตอบได้คะแนนสูงแสดงว่าได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก ผู้ที่ตอบได้คะแนนต่ำแสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก - น้อย ของ ดวงเดือน พันธุนาวิน และคนอื่น ๆ (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้เท่ากับ 0.72 และในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งมีค่าระหว่าง 2.00 - 5.80 และหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.81

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก - น้อย

1. พ่อแม่คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของท่านอย่างใกล้ชิด

ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่เคยทำเลย

2. แบบสอบถามการสอนของครูในชั้นเรียน ลักษณะเป็นแบบสอบถาม 25 ข้อ แต่ละข้อ ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่าจาก "มาก" ถึง "น้อย" 3 หน่วย เนื้อหาในประโยคประกอบทั้ง 25 ข้อนี้ กล่าวถึงวิธีและบรรยากาศการสอนของครูขณะเรียนในชั้นเรียน ได้แก่

แบบประชาธิปไตยสูงหรือแบบบรรยากาศเปิด กล่าวถึง ลักษณะวิธีการของครูที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ

แบบประชาธิปไตยต่ำหรือแบบบรรยากาศปิด กล่าวถึง ลักษณะและวิธีการที่ครูผู้สอนต้องการความเห็นระดมเรี่ยรวม โดยออกกฎระเบียบมาให้เด็กปฏิบัติตามที่ครูต้องการ โดยไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น

ตัวอย่าง แบบวัดการสอนของครูในชั้นเรียน

1. ท่านมีโอกาสเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการต่อครูของท่านมากน้อยเพียงไร
 - ก. มาก
 - ข. ปานกลาง
 - ค. น้อย

ในการตอบแบบวัดการสอนของครูในชั้นเรียน แต่ละข้อจะมีคะแนน 3 ระดับ คือ การสอนของครูแบบบรรยากาศปิดมาก ได้ 0 คะแนน ลักษณะปานกลางไม่ค่อนข้างใด ได้ 1 คะแนน การสอนของครูแบบบรรยากาศเปิด ได้ 2 คะแนน และพิสัยคะแนนแบบวัดเท่ากับ 1 - 50 คะแนน ในประโยคที่ผู้ตอบ "มาก" จะได้คะแนนสูง แสดงว่าลักษณะการสอนของครูเป็นแบบประชาธิปไตยสูง และผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าลักษณะการสอนของครูแบบเผด็จการ ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการหาอำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งมีค่าระหว่าง 2.74 - 12.32 และหาค่าความเชื่อมั่นซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.74

3. แบบสอบถามความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม 19 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมีข้อความให้เลือกตอบ 3 หน่วย เนื้อหาในประโยคทั้ง 19 ข้อนี้ จะกล่าวถึงความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนตามความคิดเห็นของนักเรียนว่ามีลักษณะแบบประชาธิปไตยสูง หรือความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยต่ำ

ตัวอย่าง แบบวัดความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน

1. สมาชิกส่วนมากของกลุ่มของท่าน เป็นบุคคลอย่างไร
 - ก. ถือความคิดเห็นของตนเองเป็นหลัก ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - ข. รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น และได้แย้งว่าไม่ถูกต้อง
 - ค. ยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นโดยไม่โต้แย้ง

ในการตอบแบบวัดความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน เป็นแบบประเมินการเลือกตอบ

1 คำตอบ จาก 3 คำตอบ คะแนนมี 3 ระดับ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนที่เป็นประชาธิปไตยต่ำ มีคะแนน 0 ความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อนข้างใดมีคะแนน 1 คะแนน และความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน

ที่เป็นประชาธิปไตย มีคะแนน 2 คะแนน พิสัยของคะแนนแบบวัดเท่ากับ 1 - 36 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูง จะถือว่าตามความคิดเห็นของนักเรียนความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนเป็นแบบประชาธิปไตยสูง และผู้ที่ได้คะแนนต่ำจะถือว่าความคิดเห็นของนักเรียนความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนเป็นแบบประชาธิปไตยต่ำ ในการวิจัยครั้งนี้ได้หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อซึ่งมีค่าระหว่าง 3.00 - 11.01 และหาค่าความเชื่อมั่นซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.89

4. แบบสอบถามปริมาณในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม 38 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมีข้อความให้เลือกตอบ 4 หน่วย เนื้อหาทั้ง 38 ข้อ จะกล่าวถึงการรายงานปริมาณของการเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง หรือข่าวในประเทศ ด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศ จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร/วารสาร

ตัวอย่าง แบบวัดความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

1. ท่านเคยดูโทรทัศน์ รายการ "มองต่างมุม" บ่อยครั้งเพียงใด

ก. ไม่เคยเลย ข. นาน ๆ ครั้ง ค. บ่อยครั้ง ง. ประจำ

ในการตอบแบบวัดความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน คำถามมี 40 ข้อ คำตอบเป็นแบบประเมินค่า 4 ระดับ เรียงคะแนนจากน้อยไปหามาก ผู้ที่ตอบไม่เคยเลยได้ 0 คะแนน นาน ๆ ครั้งได้ 1 คะแนน บ่อยครั้งได้ 2 คะแนน และเป็นประจำได้ 3 คะแนน คำตอบทุกข้อจะนำคะแนนมารวมเป็นคะแนนของการเปิดรับสื่อมวลชน พิสัยเท่ากับ 1 - 114 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงแสดงว่ามีการเปิดรับสื่อมวลชนมาก ผู้ที่ตอบได้คะแนนต่ำ แสดงว่ามีการเปิดรับสื่อมวลชนน้อย และในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งมีค่าระหว่าง 3.00 - 11.01 และหาค่าความเชื่อมั่นซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.89

5. แบบวัดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม 35 ข้อ แต่ละข้อจะเป็นประโยคคำถามเพื่อจัดความรู้เรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้เลือกตอบคำถามที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวจาก 5 คำตอบ

ตัวอย่าง แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง

1. ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของ
ผู้ใด

1. ประชาชน
2. นายกรัฐมนตรี
3. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
4. พระมหากษัตริย์
5. ประธานศาลฎีกา

ในการตอบแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย ผู้ที่ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ผู้ที่ตอบผิด ได้ 0 คะแนน คะแนนพิสัยของแบบวัด
0 - 35 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูง แสดงว่ามีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องที่กล่าวมาสูง ส่วนผู้
ที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่ามีความรู้ความเข้าใจเรื่องดังกล่าวมาน้อย ในการวิจัยจะได้หาค่าอำนาจ
จำแนกรายข้อซึ่งมีค่าระหว่าง 2.87 - 14.79 และหาค่าความเชื่อมั่นซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.87

6. แบบสอบถามความรู้สึกหรือความคิดเห็นทางการเมืองและการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย 19 ข้อ
แต่ละข้อจะเป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบเลือกตามความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองว่าควรจะมี
ลักษณะใด

ตัวอย่าง แบบวัดความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง และการปกครอง
แบบประชาธิปไตย

1. ' ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อคำกล่าวที่ว่า "การปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย" เป็นเรื่องเพื่อแผ่นดินสำหรับประเทศไทย

ก. เห็นด้วย เพราะเท่าที่ผ่านมามีประเทศไทยยังไม่เคยมีการปกครอง
แบบประชาธิปไตยที่แท้จริง

ข. ไม่เห็นด้วย เพราะถ้าคนไทยทุกคนมีความร่วมมือร่วมใจกันจริง ๆ
ย่อมนำประเทศไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงได้

ค. ไม่แน่ใจ เพราะบางขณะก็เป็นประชาธิปไตยบางขณะก็ไม่ใช่

ในการตอบแบบวัดความคิดเห็นดังกล่าว ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบคำถาม
เดียว จากคำตอบ 3 คำตอบ คะแนนของแต่ละข้อมี 3 ระดับ ความคิดที่ค่อนข้าง

ประชาธิปไตยต่ำ มีค่า 0 คะแนน ความคิดในระดับปานกลาง มีค่า 1 คะแนน ความคิดเห็นที่
เป็นประชาธิปไตย มีค่า 2 คะแนน พิสัยของคะแนนแบบวัดเท่ากับ 1 - 54 คะแนน ผู้ที่ได้
คะแนนสูงแสดงว่ามีความคิดเห็นว่าการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่า
มีความคิดเห็นว่าการปกครองแบบเผด็จการ ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการหาค่าอำนาจจำแนก
รายข้อ ซึ่งมีค่าระหว่าง 2.78 - 12.39 และหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.72

7. แบบสอบถามความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย เป็นแบบสอบถามความพร้อมในการแสดงออกเป็นพฤติกรรมด้านการเมือง
การปกครองในรูปแบบต่าง ๆ 19 ข้อ แต่ละข้อจะประกอบด้วยประโยคสถานการณ์ และให้เลือก
คำตอบเป็นพฤติกรรมในการแสดงออก 3 คำตอบ

ตัวอย่าง แบบสอบถามความพร้อมในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเมืองและ
การปกครองแบบประชาธิปไตย

1. ถ้ากฎหมายระบุว่า ท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทน
ราษฎรท่านจะ

- ก. ไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง
- ข. นอนหลับทับสิทธิ
- ค. ยังไม่แน่ใจ

ในการตอบแบบวัดดังกล่าว ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบโดยให้เลือก
คำตอบจาก 3 คำตอบ คะแนนแต่ละข้อมี 3 ระดับ ความไม่พร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการปกครอง
มีค่า 0 คะแนน ความพร้อมในระดับปานกลาง มีค่า 1 คะแนน ความพร้อมในระดับสูง มีค่า
2 คะแนน พิสัยของคะแนนเท่ากับ 1 - 38 คะแนน ในประโยคผู้ตอบ "ไป" มากจะได้
คะแนนสูง แสดงว่ามีความพร้อมในการมีส่วนร่วมต่อการปกครองดังกล่าวและผู้ตอบ "ไม่"
จะได้คะแนนต่ำ แสดงว่ามีความพร้อมในการมีส่วนร่วมต่อการปกครองดังกล่าวน้อย และการวิจัย
ครั้งนี้ได้มีการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งมีค่าระหว่าง 2.74 - 7.26 และหาค่าความ
เชื่อมั่นซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.38

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดย

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
3. ขอความอนุเคราะห์อาจารย์ฝ่ายปกครองและอาจารย์แนะแนว ในการให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้ง 7 ชุด โรงเรียนละ 80 คน
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 6 สัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามคืน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
5. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทุกชุดมาให้คะแนนตามที่กำหนดไว้ในแต่ละแบบวัด ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 348 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.5 หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX โดยดำเนินการดังนี้

1. เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย โดยใช้การวิเคราะห์ค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 1, 2, 3, 4
2. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Mutiple Regression Analysis) เพื่อหาอิทธิพลของตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีต่อความแปรปรวนของตัวแปรเพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 5
3. หาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ละคู่ โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 6

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง "ผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดสมุทรปราการ" เป็นลักษณะของการวิจัยแบบ Expost Facto Research ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจย้อนหลัง เพื่อศึกษาว่าการปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรใดที่จะส่งผลกระทบต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดสมุทรปราการ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 348 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร คือการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ทั้ง 4 แบบ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนิบสนุนมาก - น้อย แบบใช้เหตุผล - อารมณ์ แบบลงโทษทางจิต - ทางกาย แบบควบคุมมาก - น้อย 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน คือการสอนของครู 3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน คือความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน 4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับนักเรียน คือการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมือง ส่วนตัวแปรตามมี 1 ตัวแปร คือทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง ความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในบทนี้จะเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การหาอิทธิพลของตัวทำนาย และการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตามลำดับของตัวแปรที่กล่าวมาข้างต้น

จากจุดประสงค์ที่กล่าวมาได้ใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ย (t-test) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Person Product - Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐานต่าง ๆ

ในการวิจัยครั้งนี้สมมุติฐานทั้งสิ้นรวม 6 ข้อใหญ่ โดยสมมุติฐานที่ 1, 1.1, 1.2, 1.3 ตามลำดับ มีสมมุติฐาน ละ 4 ข้อย่อย ส่วนสมมุติฐานที่ 2, 3, 4 ตามลำดับ มีสมมุติฐาน ละ 4 ข้อย่อย สำหรับสมมุติฐานข้อ 5, 6 ข้อ มีสมมุติฐานละ 1 ข้อ ผลการวิเคราะห์แต่ละสมมุติฐานมีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ตามสมมุติฐานที่ 1 สมมุติฐานที่ 1 ประกอบด้วย สมมุติฐาน 4 ข้อย่อย โดยสมมุติฐานข้อย่อย 1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทัดสนมาก มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทัดสนน้อย" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทัดสนมาก - น้อย

รักสันทัดสนมาก (191 คน) รักสันทัดสนน้อย (157 คน)					
แหล่งความแปรปรวน	คะแนน	ค่าเบี่ยงเบน	คะแนน	ค่าเบี่ยงเบน	ที่
	เฉลี่ย	มาตรฐาน	เฉลี่ย	มาตรฐาน	
ทัศนคติรวมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย	68.31	14.45	66.12	13.90	1.43

จากตาราง 1 ปรากฏว่าทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทัดสนมาก - น้อย ไม่แตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1 ข้อย่อย 2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์

	ใช้เหตุผล (173 คน)		ใช้อารมณ์ (174 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ทัศนคติรวมทางการเมือง	66.43	13.57	68.23	14.87	1.18

จากตาราง 2 ปรากฏว่าทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ ไม่แตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1 ข้อย่อย 3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการลงโทษทางกาย" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย

แหล่งความแปรปรวน	ลงโทษทางจิต (172 คน)		ลงโทษทางกาย (176 คน)		F
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	68.00	14.97	66.67	13.50	0.87

จากตาราง 3 ปรากฏว่าทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย ไม่แตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1 ข้อย่อย 4 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ในตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย - มาก

	ควบคุมน้อย (216 คน)		ควบคุมมาก (132 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	68.60	13.87	65.24	14.66	2.13*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 ปรากฏว่าทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากอย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1.1 ข้อย่อย 1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทนุมาก มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสันทนุน้อย" ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ในตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุมาก - น้อย

แหล่งความแปรปรวน	รักสันทนุมาก (191 คน)		รักสันทนุน้อย (157 คน)		ที่
	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
ทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจ	16.04	7.33	14.97	7.32	1.37

จากตาราง 5 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจ ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุมาก - น้อย ไม่แตกต่างกัน อย่างเชื่อมั่นได้ ผลจึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.1 ข้อย่อย 2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ใช้เหตุผล มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่านักเรียน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบใช้อารมณ์" ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ในตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์

แหล่งความแปรปรวน	ใช้เหตุผล (175 คน)		ใช้อารมณ์ (173 คน)		ที่
	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
ทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจ	15.24	7.32	15.87	7.36	0.97

จากตาราง 6 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจ ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ผลจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1.1 ข้อย่อย 3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบการลงโทษทางจิต มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย" ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ในตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบการลงโทษทางจิต - ทางกาย

แหล่งความแปรปรวน	ลงโทษทางจิต (173 คน)		ลงโทษทางกาย (175 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	15.88	7.40	15.22	7.29	0.83
ด้านความรู้ความเข้าใจ					

จากตาราง 7 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจ ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย ไม่แตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ ผลจึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1.1 บ่อย 4 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ควบคุมน้อย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่า
นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบควบคุมมาก" ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ในตาราง 8
ดังนี้

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย - มาก

	ควบคุมน้อย (217 คน)		ควบคุมมาก (131 คน)		ที่
	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมือง	16.34	7.32	14.25	7.20	2.60*
แบบประชาธิปไตย					
ด้านความรู้ความเข้าใจ					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้
ความเข้าใจ ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับ
การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากอย่างเชื่อมั่นได้ ผลจึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1.2 ข้อย่อย 1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทนุมาก มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็น สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสันทนุน้อย" ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ในตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็น ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุน มาก - น้อย

	รักสันทนุมาก (171 คน)		รักสันทนุน้อย (157 คน)		ที่
	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมือง	32.70	7.80	31.73	7.30	1.19
แบบประชาธิปไตย					
ด้านความรู้สึกและ					
ความคิดเห็น					

จากตาราง 9 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็น ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุมาก - น้อย ไม่แตกต่างกัน อย่างเชื่อมั่นได้ ผลจึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1.2 ข้อย่อย 2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็น สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบใช้อารมณ์" ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ในตาราง 10 ดังนี้

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์

	ใช้เหตุผล (174 คน)		ใช้อารมณ์ (173 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	31.64	7.30	32.90	7.81	1.54
ด้านความรู้สึกและความคิดเห็น					

จากตาราง 10 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลจึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1.2 ข้อย่อย 3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบการลงโทษทางจิต มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย" ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 11 ดังนี้

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบการลงโทษทางจิต - ทางกาย

แหล่งความแปรปรวน	ลงโทษทางจิต (172 คน)		ลงโทษทางกาย (176 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็น	32.54	7.80	31.99	7.35	0.68

จากตาราง 11 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็น ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย ไม่แตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ ผลจึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1.2 ข้อย่อย 4 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ควบคุมน้อย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นสูงกว่า
นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบควบคุมมาก" ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ในตาราง 12
ดังนี้

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย - มาก

	ควบคุมน้อย (216 คน)		ควบคุมมาก (132 คน)		ที่
	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมือง	32.56	7.70	31.78	7.37	0.94
แบบประชาธิปไตย					
ด้านความรู้สึกและ					
ความคิดเห็น					

จากตาราง 12 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและ
ความคิดเห็น ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย - มาก ไม่แตกต่างกันอย่าง
เชื่อมั่นได้ ผลจึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1.3 ข้อย่อย 1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทนุมาก มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสันทนุน้อย" ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ในตาราง 13 ดังนี้

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุมาก - น้อย

แหล่งความแปรปรวน	รักสันทนุมาก (191 คน)		รักสันทนุน้อย (158 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง	19.57	4.21	19.42	4.18	0.32

จากตาราง 13 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทนุมาก - น้อย ไม่แตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ ผลจึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1.3 ข้อย่อย 2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ในตาราง 14 ดังนี้

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์

	ใช้เหตุผล (175 คน)		ใช้อารมณ์ (173 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	19.53	4.14	19.47	4.25	0.14
ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง					

จากตาราง 14 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ ไม่แตกต่างอย่างเชื่อมั่นได้ ผลจึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1.3 ข้อย่อย 3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ การลงโทษทางจิต มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วม ทางการเมืองและการปกครอง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบลงโทษ ทางกาย" ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ในตาราง 15 ดังนี้

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของนักเรียนที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบการลงโทษทางจิต - ทางกาย

แหล่งความแปรปรวน	ลงโทษทางจิต (173 คน)		ลงโทษทางกาย (175 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่ จะมีส่วนร่วมทาง การเมืองและ การปกครอง	19.55	4.04	19.45	4.34	0.24

จากตาราง 15 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อม ที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ลงโทษทางจิต - ทางกาย ไม่แตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ ผลจึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 1.3 ข้อย่อย 4 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบควบคุมมาก" ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ในตาราง 16 ดังนี้

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย - มาก

	ควบคุมน้อย (217 คน)		ควบคุมมาก (131 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมือง	19.67	4.10	19.21	4.33	0.99
แบบประชาธิปไตย					
ด้านความพร้อมที่					
จะมีส่วนร่วมทาง					
การเมืองและ					
การปกครอง					

จากตาราง 16 ปรากฏว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย - มาก ไม่แตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ ผลจึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐานที่ 2 สมมุติฐานที่ 2 ประกอบด้วยสมมุติฐาน 4 ข้อย่อย สมมุติฐานที่ 2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ" ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตาราง 17 ดังนี้

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	การสอนแบบประชาธิปไตยสูง (177 คน)		การสอนแบบประชาธิปไตยต่ำ (171 คน)		ที่
	คะแนน	ค่าเบี่ยงเบน	คะแนน	ค่าเบี่ยงเบน	
	เฉลี่ย	มาตรฐาน	เฉลี่ย	มาตรฐาน	
ทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย	69.75	15.09	64.80	12.86	3.28*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 ปรากฏว่า ทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ อย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 2.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ในตาราง 18 ดังนี้

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ

	การสอนแบบประชาธิปไตยสูง (177 คน)		การสอนแบบประชาธิปไตยต่ำ (171 คน)		ที่
	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจ	16.92	7.37	14.13	7.05	3.61**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 18 ปรากฏว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจ ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบประชาธิปไตยสูง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบประชาธิปไตยต่ำ อย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 2.2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้สึกและความคิดเห็น สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ในตาราง 19 ดังนี้

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	การสอนแบบประชาธิปไตยสูง (177 คน)		การสอนแบบประชาธิปไตยต่ำ (171 คน)		ที่
	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
ทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและ ความคิดเห็น	33.12	7.94	31.38	7.06	2.16*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 ปรากฏว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบประชาธิปไตยสูง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ อย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 2.3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ในตาราง 20 ดังนี้

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของนักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ

	การสอนแบบประชาธิปไตยสูง (177 คน)		การสอนแบบประชาธิปไตยต่ำ (171 คน)		ที่
	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมือง	19.70	4.03	19.29	4.35	0.91
แบบประชาธิปไตย					
ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วม					
ร่วมทางการเมือง					
และการปกครอง					

จากตาราง 20 ปรากฏว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของนักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ ไม่แตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมมุติฐานที่ 3 สมมุติฐานที่ 3 ประกอบด้วยสมมุติฐาน 4 ข้อย่อย สมมุติฐานที่ 3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ" ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตาราง 21 ดังนี้

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนสูง (190 คน)		ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนต่ำ (158 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	70.22	14.61	63.83	12.98	4.26**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 21 ปรากฏว่า ทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง สูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำอย่างเห็นได้ชัด ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 3.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ" ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตาราง 22 ดังนี้

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยสูง (190 คน)		ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยต่ำ (158)		ที่
	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
ทัศนคติทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจ	17.20	7.20	13.58	7.02	4.72**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 22 ปรากฏว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง สูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ อย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 3.2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้สึกและความคิดเห็น สูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ" ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตาราง 23 ดังนี้

ตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ

	ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยสูง (177 คน)		ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยต่ำ (171 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมือง	33.12	7.94	31.38	7.08	2.16*
แบบประชาธิปไตย					
ด้านความรู้สึกและ					
ความคิดเห็น					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 ปรากฏว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง สูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ อย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 3.3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองสูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ" ผลการวิเคราะห์ที่ข้อมูล ปรากฏในตาราง 24 ดังนี้

ตาราง 24 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ

	ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยสูง (190 คน)		ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยต่ำ (158 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง	19.76	4.44	19.19	3.87	1.26

จากตาราง 24 ปรากฏว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง - ต่ำ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐานที่ 4 สมมุติฐานที่ 4 ประกอบด้วย สมมุติฐาน 4 ข้อย่อย สมมุติฐานที่ 4 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียน การเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ" ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตาราง 25 ดังนี้

ตาราง 25 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง - ต่ำ

	การเปิดรับสื่อมวลชนสูง (197 คน)		การเปิดรับสื่อมวลชนต่ำ (181 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	65.71	15.06	68.83	13.30	2.05*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 ปรากฏว่า ทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ อย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 4.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ความเข้าใจ สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ" ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตาราง 26 ดังนี้

ตาราง 26 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจ ของนักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง - ต่ำ

	การเปิดรับสื่อมวลชนสูง (168 คน)		การเปิดรับสื่อมวลชนต่ำ (181 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมือง	14.24	7.63	16.78	6.84	3.26**
แบบประชาธิปไตย					
ด้านความรู้ความเข้าใจ					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 26 ปรากฏว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ อย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 4.2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้สึกและความคิดเห็น สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ" ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตาราง 27 ดังนี้

ตาราง 27 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็น ของนักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง - ต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	การเปิดรับสื่อมวลชนสูง (167 คน)		การเปิดรับสื่อมวลชนต่ำ (181 คน)		ที่
	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้สึกและความคิดเห็น	31.47	7.48	33.01	7.60	1.90*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 27 ปรากฏว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ อย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 4.3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ" ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตาราง 28 ดังนี้

ตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบ

ประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ของนักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง - ต่ำ

	การเปิดรับสื่อมวลชนสูง (168 คน)		การเปิดรับสื่อมวลชนต่ำ (180 คน)		ที่
	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
แหล่งความแปรปรวน					
ทัศนคติทางการเมือง	19.99	4.18	19.04	4.12	2.11*
แบบประชาธิปไตย					
ด้านความพร้อมที่					
จะมีส่วนร่วมทาง					
การเมืองและ					
การปกครอง					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 28 ปรากฏว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของนักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ อย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐานที่ 5 สมมุติฐานที่ 5 ตั้งไว้ว่า "ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครู ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและการเปิดรับสื่อมวลชน มีอิทธิพลในการทำนายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญ" ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 29 ดังนี้

ตาราง 29 เพอร์เซ็นต์การทำนายและตัวทำนายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยใช้การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครู ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและการเปิดรับสื่อมวลชนเป็นตัวทำนาย

ตัวถูกทำนาย	ตัวทำนาย	% ทำนาย	ระดับนัยสำคัญ
ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน	8.32	.001

จากตาราง 29 ปรากฏว่า ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้ 8.32% ส่วนตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู การสอนของครู และการเปิดรับสื่อมวลชนไม่สามารถทำนายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้ (0%)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐานที่ 6 สมมุติฐานที่ 6 ตั้งไว้ว่า "ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครู ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและการเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย" ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 30 ดังนี้

ตาราง 30 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	1	2	3	4	5
1. การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา	-	.11*	.02	.04	.05
2. การสอนของครู	-	-	.18***	.08	.15**
3. ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน	-	-	-	.13**	.29***
4. การเปิดรับสื่อมวลชน	-	-	-	-	.79
5. ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 30 ปรากฏว่า การอบรมเลี้ยงดูสัมพันธ์กับการสอนของครู การสอนของครูสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน และความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน

ส่วนความสัมพันธ์ตามสมมุติฐานข้อนี้ พบว่า การสอนของครูและความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแต่ละตัวแปรมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยทางบวกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ .001 ตามลำดับ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนตัวแปรอื่น คือการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาและการเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ครั้งหนึ่ง คือมีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม และมีตัวแปรอิสระอีก 2 ตัว ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามดังกล่าว

ฉะนั้นสมมุติฐานข้อ 6 จึงเป็นไปตามที่ตั้งไว้ 2 ตัวแปร และไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 2 ตัวแปร

สรุปผลการวิเคราะห์ สมมุติฐานทั้ง 6 ข้อใหญ่ ซึ่งมีสมมุติฐาน 30 ข้อย่อย ปรากฏผลดังนี้ ผลเป็นไปตามสมมุติฐานทั้ง 6 ข้อใหญ่ และจำนวน 12 ข้อย่อย คือ ได้แก่

สมมุติฐานที่ 1 ข้อย่อย 4 ปรากฏว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก"

สมมุติฐานที่ 1.1 ข้อย่อย 4 ปรากฏว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก"

สมมุติฐานที่ 2 ปรากฏว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ"

สมมุติฐานที่ 2.1 ปรากฏว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ"

สมมุติฐานที่ 2.2 ปรากฏว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ"

สมมุติฐานที่ 3 ปรากฏว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ"

สมมุติฐานที่ 3.1 ปรากฏว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ"

สมมุติฐานที่ 3.2 ปรากฏว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็นสูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ"

สมมุติฐานที่ 4 ปรากฏว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ"

สมมุติฐานที่ 4.1 ปรากฏว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ความเข้าใจ สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ"

สมมุติฐานที่ 4.2 ปรากฏว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้สึกและความคิดเห็น สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ"

สมมุติฐานที่ 4.3 ปรากฏว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และการปกครอง สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ"

สมมุติฐานที่ 5 ปรากฏว่า "ตัวแปรความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้ 8.32%

สมมุติฐานที่ 6 ปรากฏว่า "การสอนของครูและความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยทางบวก"

ส่วนสมมุติฐานข้อใหญ่และข้อย่อยอื่น ๆ ไม่เป็นไปตามที่ตั้งไว้

ในจังหวัดสมุทรปราการ

2. เพื่อศึกษาผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบิดามารดากับบุตร ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และระหว่างสื่อมวลชนกับนักเรียนว่า ตัวแปรด้านใดมีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดสมุทรปราการ

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคล คือ ระหว่างบิดามารดากับบุตร ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และระหว่างสื่อมวลชนกับนักเรียน ในแต่ละด้านกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรปราการ

โดยมีตัวแปรที่ศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ คือ 1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร คือ การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสลับสันทุนมาก - น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม - น้อย - มาก 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน คือ การสอนของครู 3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนคือความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน 4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับนักเรียน คือ การเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมือง

2. ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนรัฐบาลที่สังกัดกองมัธยมศึกษา ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 348 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จากโรงเรียนป้อมนาคราชสวนยานนท์ บางบ่อวิทยาคม วัดทรงธรรมราชวินิตบางแก้ว และสตรีสมุทรปราการ ตามลำดับ

การวิจัยเรื่องนี้ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 7 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 แบบสอบถามเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา 4 แบบ จำนวน 36 ข้อ ชุดที่ 2 แบบสอบถามการสอนของครู จำนวน 25 ข้อ ชุดที่ 3 แบบสอบถามความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน จำนวน 19 ข้อ ชุดที่ 4 แบบสอบถามการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมือง จำนวน 38 ข้อ ชุดที่ 5 แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตย จำนวน 35 ข้อ ชุดที่ 6 แบบสอบถามความรู้สึกและความคิดเห็นทางการเมืองการปกครอง จำนวน 27 ข้อ ชุดที่ 7 แบบสอบถามความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย จำนวน 19 ข้อ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป (Statistical Package for Social Science, Version X) โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้ การหาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้การวิเคราะห์ค่าที (t-test) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

ในบทนี้ผู้วิจัยได้ประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปและอภิปรายตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติในการวิจัยครั้งต่อไป

การสรุปและอภิปรายผลสมมุติฐาน

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 1 สมมุติฐานที่ 1 ประกอบด้วยสมมุติฐาน 4 ข้อย่อย ผลการวิเคราะห์แต่ละข้อมีดังนี้ ข้อที่ 1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสับสนุนมาก แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต แบบควบคุมน้อย มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสับสนุนน้อย แบบใช้อารมณ์ แบบลงโทษทางกาย และแบบควบคุมมาก" กลุ่มต่อกลุ่ม ตามลำดับ

จากผลการศึกษาพบว่า เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1 ข้อย่อย 4 และไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ข้อย่อย 1, 2 และ 3 คือ

1. พบว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยมีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก" ซึ่งผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) ที่พบว่า นักเรียนที่มีบทบาทของพ่อแม่เป็นประชาธิปไตยมากจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย ผลการวิจัยในส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงของนักเรียน ดังที่ เฮสส์ และทอนีย์ (Hess and Toney. 1967 : 101) ที่พบว่าครอบครัวเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้และความสนใจทางการเมืองแก่เด็ก เช่น เลเน (Lene. 1972) ได้กล่าวว่า ครอบครัวหรือที่จริงคือ บทบาทของบิดามารดาไว้ว่าจะเป็นศูนย์กลางทางการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็ก โดยเฉพาะในช่วงแรกของชีวิตเด็กจะรับเอาความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการเมืองจากสิ่งที่ได้รับฟังจากครอบครัว อัลมอนด์ และเพาเวลล์ (Almond and Powell. 1968 : 63) เห็นว่าครอบครัวเป็นตัวกลางในการเรียนรู้ทางการเมืองที่มีอิทธิพล ดังนั้นประสบการณ์ของเด็กที่มีส่วนร่วมในครอบครัว เช่น การตัดสินใจ การแสดงออก การแสดงความคิดเห็น ฯลฯ ที่จะมีผลต่อความรู้ทัศนคติและการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมาก ซึ่งนับว่าเป็นตัวแรกของการสร้างทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเมืองและนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคตอีกด้วย

2. พบว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย แบบใช้อารมณ์ แบบลงโทษทางกาย" ตามลำดับ ซึ่งผลนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่เคยมีผู้ศึกษาไว้หลายท่าน รวมทั้งของ นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) จึงเป็นข้อเสนอแนะว่าควรจะได้มีการศึกษาเพื่อทดสอบผลให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง

สมมุติฐานที่ 1.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุมน้อย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย แบบใช้อารมณ์ แบบลงโทษทางกาย และแบบควบคุมมาก" กลุ่มต่อกลุ่ม ตามลำดับ สมมุติฐานนี้มี

จากการศึกษา พบว่า เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1.1 ข้อย่อย 4 และไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ข้อย่อย 1, 2 และ 3 คือ

1. พบว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ความเข้าใจ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักควบคุมมาก" ซึ่งผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลละออ สุภาผล และคนอื่น ๆ (2528) ผลในส่วนนี้จึงสนับสนุนรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยว่าส่งผลต่อทัศนคติทางการเมือง โดยเฉพาะด้านความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองและการปกครองของเด็กได้เป็นอย่างดี

2. พบว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผลแบบลงโทษทางจิต มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ความเข้าใจ ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย แบบใช้อารมณ์ แบบลงโทษทางกาย" ตามลำดับ ซึ่งผลนี้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษามากหลายท่าน

ดังนั้นจึงอาจนำมาอภิปรายสรุปผลได้เช่นเดียวกับสมมุติฐานที่ 1 ดังที่กล่าวมาข้างต้น สมมุติฐานที่ 1.2 ปรากฏว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุมน้อย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้สึกและความคิดเห็น ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย แบบใช้อารมณ์ แบบลงโทษทางกายและแบบควบคุมมาก กลุ่มต่อกลุ่ม ตามลำดับ สมมุติฐานนี้มี 4 ข้อย่อย

จากการศึกษา พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ รวมทั้งของ นวลละออ สุภาผล และคนอื่น ๆ (2528) ผลการศึกษาอาจนำมาอภิปรายผลได้เช่นเดียวกับสมมุติฐานที่ 1 ดังที่กล่าวมาข้างต้น

สมมุติฐานที่ 1.3 ปรากฏว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต และแบบควบคุมน้อย มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย แบบใช้อารมณ์ แบบลงโทษทางกายและแบบควบคุมน้อย" กลุ่มต่อกลุ่ม ตามลำดับ สมมุติฐานนี้มี 4 ข้อย่อย

ซึ่งผลนี้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษามากมายทำนวมทั้ง นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) ผลการศึกษานี้อาจนำมาอภิปรายผลได้เช่นเดียวกับสมมุติฐานอื่น ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 2 มีสมมุติฐาน 4 ข้อย่อย

สมมุติฐานที่ 2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูงมีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ" จากการศึกษา พบว่า เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ กฤษสินชัย (2528) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู กิจกรรมที่ครูควรมีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การมีลักษณะสัมพันธ์กับนักเรียน การสร้างบรรยากาศที่มีความเป็นกันเองยิ้มแย้มแจ่มใสจะกระตุ้นนักเรียนให้กล้าแสดงออก และผลการวิจัยของ สุจิตรา จงอยู่สุข (2521) พบว่า บทบาทการสอนของครูมีผลต่อการพัฒนาความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยให้กับนักเรียน ทั้งนี้เพราะการอบรมสั่งสอนของครูจะทำให้นักเรียนเจริญอกงามทุกด้าน ๆ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจทักษะและทัศนคติเพื่อเตรียมบุคคลให้พร้อมกับการเป็นพลเมืองดีในแบบที่รัฐพึงปรารถนา ซึ่ง พลาโต (Plato) ได้กล่าวไว้ว่า การให้การศึกษาและประสบการณ์แก่เด็กเป็นช่องทางและวิธีการเสริมสร้างค่านิยมแห่งการเป็นพลเมืองดีที่เหมาะสมตรงกับดิวอี้ (Dewey) ที่ว่าโรงเรียนเป็นแหล่งเตรียมนักเรียนให้อยู่ในสังคมประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยไม่ได้เป็นเพียงรูปแบบ แต่เป็นกระบวนการที่นักเรียนต้องฝึกให้เป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม ดังนั้น ครูจึงมีหน้าที่โดยตรงและโดยอ้อมในการพัฒนาส่งเสริมสร้างนักเรียนให้มีค่านิยมและบุคลิกภาพประชาธิปไตย

สมมุติฐานที่ 2.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูงมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ความเข้าใจ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ" จากการศึกษาพบว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอภิปรายผลได้เช่นเดียวกับสมมุติฐานที่ 2 ดังกล่าวข้างต้น

สมมุติฐานที่ 2.2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูงมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้สึกและความคิดเห็น สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ" จากการศึกษาพบว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับ

การสอนจากครูที่มีลักษณะประชาธิปไตยมากจะมีทัศนคติทางการเมืองการปกครองและมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่มีลักษณะประชาธิปไตยต่ำ" ทั้งนี้เพราะครูที่มีลักษณะประชาธิปไตยจะมีบุคลิกภาพอ่อนโยน ผ่อนปรนเห็นใจนักเรียน ยอมที่จะฟังความคิดเห็นของนักเรียน โดยไม่แสดงอำนาจและให้คุณค่าแก่นักเรียน บุคลิกภาพของครูดังที่กล่าวมา ทำให้ครูเป็นตัวแทนถ่ายโยง (Interpersonal Transfer Model) นักเรียนจะถ่ายโยงความรู้สึกและประสบการณ์จากความสัมพันธ์กับครู ไปสู่ทัศนคติทางการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยไม่รู้ตัว กล่าวได้ว่าทัศนคติต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย ไม่ได้เกิดจากการเข้าใจกระบวนการของประชาธิปไตยโดยตรงแต่เป็นการโยงความคิดความรู้สึกของตนกับบุคคลที่มีสัมพันธ์ด้วยเท่านั้น

สมมุติฐานที่ 2.3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความร่วมมือที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ" ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่ปรากฏผลเช่นเดียวกับงานวิจัยของ จีวรรณ กฤตสินชัย (2528) ที่พบว่า บทบาทของครูในการสร้างเสริมค่านิยมและบุคลิกภาพประชาธิปไตย ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนของนักเรียน เช่น การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่ใช้สถานที่ของโรงเรียนเป็นหน่วยเลือกตั้ง การจัดกิจกรรมเลือกสภานักเรียน ฯลฯ เป็นกิจกรรมที่ครูคาดหวังเป็นอันดับแรกเพราะเป็นกิจกรรมที่เป็นสัญลักษณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ใกล้เคียงที่สุด แต่พบว่าในการปฏิบัติจริงมีความจำกัดในขอบเขต ดังนั้นลักษณะการสอนของครูจึงมุ่งให้ความรู้ ด้านวิชาการอย่างเดียว

การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 3 มีสมมุติฐาน 4 ข้อย่อย

สมมุติฐานที่ 3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ" ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) ที่พบว่า นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะประชาธิปไตยมาก จะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะประชาธิปไตยน้อย ซึ่ง สลันธร กิจจาธิการกุล (2523) กล่าวว่า ทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนมัธยมปลาย บทบาทเพื่อนโดยเฉพาะช่วงวัยรุ่นจะมีอิทธิพลมากกว่าใน

วัยเด็กในเรื่องที่เกี่ยวกับการรับเอาค่านิยมทั่ว ๆ ไป และด้านความปรารถนาต่าง ๆ ในเด็กวัยรุ่นที่ร่วมกิจกรรมของหมู่คณะมักจะเชื่อตามสังคมและทัศนคติของหมู่คณะ ทั้งนี้เพราะภายในกลุ่มแต่ละคนจะมีความสัมพันธ์กันอย่างเสมอภาคและใกล้ชิดกัน การที่บุคคลรับเอาทัศนคติและความคิดเห็นของเพื่อนซึ่งอาจเกิดจากการยอมรับนับถือหรือต้องการที่จะเหมือนเพื่อนของตน เพื่อต้องการการยอมรับ ดังนั้น จึงมีผลให้กลุ่มมีบทบาทในการเรียนรู้ทางการเมือง โดยการกระตุ้นหรือจูงใจให้สมาชิกในกลุ่มมีความรู้ มีทัศนคติและพฤติกรรมที่กลุ่มยอมรับ ฉะนั้นกลุ่มเพื่อนจึงมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างทัศนคติทางการเมืองและการปกครองไทยเป็นอย่างมาก

สมมุติฐานที่ 3.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ความเข้าใจ สูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน" ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) ที่พบว่า นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีประชาธิปไตยมากจะมีความรู้เกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ ผลนี้สามารถสรุปอภิปรายผลได้เช่นเดียวกับสมมุติฐานที่ 3 ดังกล่าวมาข้างต้น

สมมุติฐานที่ 3.2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความรู้ลึกและความคิดเห็นสูงกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนต่ำ" ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) ที่พบว่า นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะประชาธิปไตยน้อย ผลนี้สามารถสรุปอภิปรายได้เช่นเดียวกับสมมุติฐานข้อที่ 3 ดังกล่าวมาข้างต้น

สมมุติฐานที่ 3.3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ" ผลการศึกษานี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศของ ไรร์ดแมน (Friedman, 1973 : 77 - A) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยของนักเรียนในสวีเดน พบว่า เด็กวัยรุ่นจะมีโอกาสรับรู้และเรียนรู้จากกลุ่มถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประชาธิปไตยของนักเรียน ในสวีเดน พบว่า เด็กวัยรุ่นจะมีโอกาสรับรู้และเรียนรู้จากกลุ่มถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประชาธิปไตยมากกว่าเด็กเล็ก ซึ่งอาจอธิบายได้ว่ากลุ่มวัยรุ่นที่นำมาศึกษาใน

ครั้งนี้ ส่วนใหญ่ยังไม่มีในประการนี้ การแสดงออกในเรื่องการมีส่วนทางการเมืองและการปกครอง ประกอบกับรัฐบาลได้เริ่มเล็งเห็นความสำคัญของความเป็นในการส่งเสริมทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยให้ผู้มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์โอกาสใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีอายุประมาณ 16 - 17 ปี เป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นความพร้อมในเรื่องนี้จึงยังมีน้อย ดังนั้นจึงเป็นข้อเสนอแนะจำควรได้มีการศึกษาเพื่อทดสอบผลให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 4 มีสมมุติฐาน 4 ข้อย่อย

สมมุติฐานที่ 4 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ" ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศหลายท่าน เช่น ซีเกล และคอสัน (Siegel, 1974 : 129 - 146 ; Dawson, 1977 : 195 - 196) พบว่า อิทธิพลสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนนั้นต่อความรู้ความคิดและพฤติกรรมของเด็กและผู้ใหญ่มาก เป็นตัวกระทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นแรงผลักดันไปสู่การแสดงพฤติกรรม และแมคฟี (ชลัท จงสืบพันธ์, 2527 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Mc.Phee, 1966) ว่าการเปิดรับสื่อมวลชนลักษณะแบบสั่งสม (Cumulative) คือคนที่เปิดรับสื่อมวลชนประเภทหนึ่งอยู่แล้ว มักจะเปิดรับสื่อประเภทอื่น ๆ อีกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การเปิดรับสื่อมวลชนกล่าวคือช่วยเพิ่มความสนใจของผู้รับในเรื่องทัศนคติทางการเมือง (Political Attitude) อีกด้วย

สมมุติฐานที่ 4.1 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ความเข้าใจ สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ" ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แมคโครน และนูด (Mc.Crone and Cnudde, 1967 : 72 - 79) ที่พบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเป็นตัวกลางที่เป็นสื่อความรู้คิดทางการเมืองไปสู่ประชาชน และเชฟเฟอร์ด และทอปตัน (Chaffeeward and Topton, 1970) ว่าการเปิดรับสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับข่าวสารบ้านเมืองจะนำไปสู่การมีความรู้ทางการเมือง ทั้งนี้เพราะบทบาทของสื่อมวลชนในปัจจุบันได้มีการรายงานข่าวสารที่กว้างขวางมากโดยเฉพาะสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ฯลฯ จะมีรายการ

ถ่ายทอดเสียงออกอากาศ การแพร่ภาพ และการสัมภาษณ์บุคคลเพื่อเสนอข่าวทางการเมือง การปกครองในแบบประชาธิปไตยทุกวัน ดังนั้นจึงส่งผลต่อความรู้สึก ความเข้าใจทางการเมือง ได้อย่างเชื่อมั่นได้

สมมุติฐานที่ 4.2 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมือง สูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้สึกและความคิดเห็นทางการเมือง สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ" ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลละออ สุภาพผล และคนอื่น ๆ (2528) ที่พบว่า นักเรียนที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากจะมีทัศนคติต่อการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่เปิดรับข่าวสารการเมืองน้อย ซึ่งผลที่พบว่านี้ ดวงแก้ว วัลลภวิสุทธิ (2529) อธิบายว่า ในกลุ่มเด็กวัยรุ่นการเปิดรับสื่อมวลชนนั้นเกิดจากการเลือกรับข่าวสาร (Selective Processes) ของผู้รับสาร ความสนใจหรือความมีใจในเนื้อหาของผู้รับข่าวสารต่อเรื่องใดจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลนั้นเลือกอ่าน ดู ฟัง (Selective Exposure and Selective Attention) และการตีความ (Selective Interpretation) จัดจำ (Selection Retention) ตามความเชื่อและค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิม ซึ่งในลักษณะดังกล่าวมานี้ จะเป็นการพัฒนาทัศนคติต่อการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยไว้มากขึ้น

สมมุติฐานที่ 4.3 ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมือง สูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และการปกครองแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ" ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบคเกอร์ และเพรสตัน (คาร์ที ถนอม. 2532 ; อ้างอิงมาจาก Becker and Preston. 1969 : 129 - 134) พบว่า การใช้สื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมทางการเมือง คือผู้ที่มีความสนใจข่าวสารการเมืองและมีการติดตามอยู่เสมอ จะเป็นผู้มีกิจกรรมทางการเมืองหรือเคยร่วมกิจกรรมทางการเมืองมาแล้ว และริชาร์ด หลุย โคล (Richard and Louis Cole. 1976 : 6061 - A) พบว่า ผู้ที่อยู่ตามชนเมืองได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามทฤษฎีประชาธิปไตยมากขึ้น จากการสัมภาษณ์และสำรวจประชาชนมากกว่า 50,000 คน พบว่า เกิดจากความพึงพอใจในโปรแกรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลจัดขึ้นโดยผ่านสื่อมวลชน ทั้งนี้สามารถ

อธิบายได้ว่าสื่อมวลชนสามารถเป็นแหล่งกระตุ้นทางการเมือง (Source of Political Stimuli) ที่อาจยกระดับกิจกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลได้เป็นอย่างดี

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 5 ตั้งไว้ว่า "ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครู ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน การเปิดรับสื่อมวลชนมีอิทธิพลในการทำนายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเรียงลำดับดังนี้ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครูและการเปิดรับสื่อมวลชน"

จากการวิเคราะห์หาค่าประอบแต่ละด้านแบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจะเข้าสู่การทำนายปรากฏว่า ตัวแปรความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน สามารถทำนายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้ 8.32% แต่ตัวแปรอื่น ๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครูและการเปิดรับสื่อมวลชนไม่สามารถทำนายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้ (0%) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลละออ สุภาพล และคนอื่น ๆ (2528) ที่พบว่าจากการเรียงลำดับความสำคัญของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมือง กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลสูงสุด ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นระยะที่กำลังผูกพันอยู่กับกลุ่มเพื่อนเป็นพิเศษซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มต่างก็จะเป็นตัวกลางถ่ายทอดข่าวสารและข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม ซึ่งเป็นการรับเอาทัศนคติของเพื่อนเป็นของตนเอง เนื่องจากการยอมรับนับถือหรือความต้องการตรงกัน เป็นการรับรหัสสถานของกลุ่มเพื่อให้ได้การยอมรับในกลุ่มเพื่อนด้วย ในส่วนนี้เป็นสิ่งที่แน่นอนว่าส่วนหนึ่งย่อมเป็นทัศนคติทางการเมืองร่วมอยู่ด้วย (งามตา วณิชทรานนท์ และคนอื่น ๆ. 2529)

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 6 ตั้งไว้ว่า "ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การสอนของครู ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน การเปิดรับสื่อมวลชน แต่ละตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย"

จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีการของ เพียร์สัน ปรากฏว่า การสอนของครูและความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแต่ละตัวแปรมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ .001 ตามลำดับ ผลส่วนนี้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนตัวแปรอื่น คือ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การเปิดรับสื่อมวลชน แต่ละตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ฉะนั้นผลนี้จึงไม่เป็นไปตาม

สมมุติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ว่าบทบาทของครูต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยทางบวก บทบาทของครู โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนคือการสอนของครูมีความสำคัญต่อการถ่ายทอดค่านิยมและทัศนคติทางการเมืองไปสู่นักเรียน ซึ่งคอว์สัน และคนอื่น ๆ (Dawson, Prewitt and Dawson. 1977 : 149) กล่าวว่าเนื่องจากครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทพิเศษต่อสังคมและมีการติดต่อสัมพันธ์โดยตรงกับเยาวชน ดังนั้นบทบาทของครู โดยเฉพาะบทบาทการสอนย่อมจะทำให้ครูได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยทางบวกต่าง ๆ ไปสู่นักเรียนที่ได้ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนาก็ตาม ส่วนความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยทางบวกนั้น อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น และด้วยเหตุนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นระยะเวลาที่พัฒนาการของเด็กอยู่ในวัยรวมกลุ่มเพื่อน และมักให้ความสำคัญแก่เพื่อนมากกว่าครูหรือบิดามารดา (มีนัยสำคัญทางสถิติ 001) นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนจะมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น การรวมกลุ่ม ตั้งชมรม ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อกิจกรรมทางการเมืองของบุคคล (นวลละออ สุภาผล และคนอื่น ๆ. 2528 ; อ้างอิงมาจาก Weisberg. 194 : 127 - 146) ส่วนตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การเปิดรับสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ผลส่วนนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จึงเป็นข้อเสนอแนะว่าควรมีการศึกษาเพื่อทดสอบผลให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุป ได้ดังนี้

1. นักเรียนที่มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูง ได้แก่ นักเรียนในกลุ่มต่อไปนี้
 - 1.1 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบควบคุมน้อย
 - 1.2 นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตย
 - 1.3 นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง
 - 1.4 นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง
2. นักเรียนที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองสูง ได้แก่ นักเรียนในกลุ่มต่อไปนี้
 - 2.1 นักเรียนที่ได้รับการสอนอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย

- 2.2 นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง
- 2.3 นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง
- 2.4 นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง
3. นักเรียนที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองสูง ได้แก่ นักเรียนในกลุ่มต่อไปนี้
 - 3.1 นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง
 - 3.2 นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง
 - 3.3 นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง
4. นักเรียนที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองสูง ได้แก่ นักเรียนในกลุ่มต่อไปนี้
 - 4.1 นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง
5. ตัวแปรตามความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงมาก ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ทำนายไม่ได้เลย
6. ตัวแปรการสอนของครู ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ข้อดี

เป็นงานวิจัยเรื่องแรกที่ศึกษาผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง ความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง และด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพในด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการ เช่น แบบสอบถามมี จำนวนข้อมาก ทำให้ต้องใช้เวลาในการทำาน กลุ่มตัวอย่างอาจเบี่ยงหน่วยในการตอบแบบสอบถาม ฉะนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรแบ่งแบบทดสอบไปทดสอบทีละชุด ๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ควร ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบปฏิสัมพันธ์ของพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติ
ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดอีกครั้งหนึ่ง
เพื่อทดสอบผลการศึกษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กร นามอะคุ. "ล้อมวลชนกับความมั่นคงของประเทศ," นิเทศสาร, 3 : 41 - 42 ;
กุมภาพันธ์ 2520.
- กรมล ทงธรรมาชาติ. การเมืองและประชาธิปไตยของไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
บรรณกิจ, 2519.
- การศึกษา-ศาสนา (นามแฝง). "โรงเรียนประชาธิปไตย "ประเดิม" แล้ววันนี้," ไทยรัฐ.
8 มิถุนายน 2538. หน้า 8.
- คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนแห่งชาติ. นโยบายเร่งด่วนในการส่งเสริมและพัฒนา
เยาวชนแห่งชาติ 2520. ม.ป.ท., ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- งามตา วรินทร์านนท์ และคนอื่น ๆ. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพัฒนาการด้านการหยั่งลึกทางสังคม
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2529. รายงานวิจัยฉบับที่ 36.
- จรรยา สุวรรณทัต, ดวงเดือน พันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์.
พฤติกรรมศาสตร์พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา. หน้า 23 - 24. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- จีรวรรณ สร้อยน้ำ. มโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนอาชีวศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัดสำเนา.
- ฉวีวรรณ ฤทธิชัย. บทบาทของครูตามการรับรู้ของตนเองในการเสริมสร้างค่านิยมและ
บุคลิกภาพประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน ประถมเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- ชวน ได้อายา. "ผู้นำหลักเสมอมา" และ "รัฐบาลเก่าอื้อฉาว" เพราะปรับ ครม. แสนถี่
แย่งเก้าอี้กันตลอด," เคลนิวส์. 31 ธันวาคม 2537.
- ชลัท จงสีพันธ์. การศึกษาลักษณะทางชีวสังคม ลักษณะนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีความ
สำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง. ปริญญาโท ค.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
และทำปกเจริญผล, 2534.

ดวงแก้ว วัลลภวิสุทธิ. ความคิดเห็นของพ่อแม่เกี่ยวกับอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อพัฒนาการ
ต่าง ๆ ของเด็ก. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ. ปัจจัยจิตวิทยานิเวศทางการอบรมเลี้ยงดูของบิดา
มารดาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
สุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย

พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

_____. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

คารณี ถนอม. พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารรัฐสภาของประชาชนในกรุงเทพฯ.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.

หิมาการศึกษา. (นามแฝง). "สอน "ประชาธิปไตย" ต้องลงลึกถึงจิตใจไม่ใช่กิจกรรม,"

ไทยรัฐ. 23 พฤษภาคม 2538. หน้า 8.

_____. "จับตา "กว่า 2 ล้าน พล้งบรีสุทธิ" ประเดิมออกเสียงใช้สิทธิเลือกตั้ง,"

ไทยรัฐ. 30 พฤษภาคม 2538. หน้า 8.

ธงชัย ลักคนสุวรรณ์. การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพประชาธิปไตย. ปริญญาโท

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517.

อัดสำเนา.

ธนู แสงศักดิ์. "การศึกษาพัฒนาการกับการพัฒนาทางการเมือง," ใน ทฤษฎีและแนวคิด
ในการพัฒนาประเทศ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนา

บริหารศาสตร์, ม.ป.ป.

นรนิติ เศรษฐบุตร และชาณูวิทย์ เกษมตรศิริ. บันทึกพระยาทรงสุรเดช เมื่อวันที่ปฏิวัติ
24 มิถุนายน 2475. หน้า 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2514.

นวลละอ อสุภผล และคนอื่น ๆ. ตัวการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีผลต่อ
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในกรุงเทพมหานคร. รายงานภาคินพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา..

- พรณี ขุชัย. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : วรวิดิการพิมพ์, 2522.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ คติพันธ์. การเมืองการเด็ก. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยา
การพิมพ์, 2526.
- พลศักดิ์ จิระไกรศิริ. วัฒนธรรมทางการเมืองของครูในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อัดสำเนา.
- พวา พันธุ์เมฆา. สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
กรุงเทพฯ, 2535.
- พวงรัตน์. ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : เจริญผลการพิมพ์, 2531.
- เพ็ญรุ่ง ปานใหม่. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับความคิด
สร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.
อัดสำเนา.
- เพ็ญศิริ จิระเดชากุล. ปรัชญาการศึกษา. หน้า 18. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐาน
ของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- ไมตรี จันทรา. การสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทาง
การเมืองแก่ประชาชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- กลินธร กิจจาธิการกุล. ทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนมัธยมปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- ลาวัลย์ รักไทยดี. การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัด กรุงเทพฯ ตามการรับรู้ตนเอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- วรรณวิมล หิมพานิช. มโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
อัดสำเนา.
- วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : กองการวิจัยการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521.

- วิมลวรรณ จินตราพันธ์. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาในการเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยในการเลือกตั้ง. หน้า 170. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517.
- วิลาส มณีวัต. "ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับสื่อมวลชน," การสัมมนาการสื่อมวลชน ครั้งที่ 1 เรื่องอิทธิพลและความรับผิดชอบของสื่อมวลชน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2507.
- วิสุทธิ แทนโพธิ์. ประชาธิปไตย แนวคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ. หน้า 13. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- วีรพัฒน์ อติโรจน์. การศึกษาการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนหมู่บ้านเด็กจังหวัดกาญจนบุรี. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- วีรยุทธ วิเชียร โชติ. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีพและการพัฒนาสังคมอารยนิยม. กรุงเทพฯ : ประชาชน จำกัด, 2516.
- "ศัตรูร้าย : ในสายตา "ชนวน" นสพ. - ที่วี," ไทยรัฐ. 1 มกราคม 2538. หน้า 1.
- สมพงษ์ พวงคำ. การทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่ม สปช. และทัศนคติต่อคุณภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ และวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- สันติ สุทธิทรัพย์. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- สาธิต จบศรี. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "นิเวศน์ราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

สุจิต บุษบงการ. "นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาทางการเมืองไทย," วรรณไวทยาการ.

กรุงเทพฯ : โครงการตำราสังคมศาสตร์ สมาคมสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.

สุชาติ ราษฎร์คุศี. ภาพพจน์เกี่ยวกับอำนาจทางการเมืองของนักเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณี
ของนักเรียนระดับประถมและมัธยมในกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

สุมิตร คุณานุการ. หลักสูตรและการสอน. หน้า 45 - 48. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์,
2528.

เสนห์ นนทะโชติ. การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ชุมชนชนบทไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีที่บ้านวังคล้า อำเภอลำลูกเกด จังหวัด
นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
อัดสำเนา.

เสรี วงษ์มณฑา. "จิตวิทยาในการสื่อสาร," วารสารธรรมศาสตร์. 9(4) : 2523.

"อดข้าวดอกขี้ว้าย ! "ฉลาด" ประท้วงสง รธน. ล้มเหลว." ไทยรัฐ. 31 ธันวาคม
2537. หน้า 11.

อารี พันธมณี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. หน้า 86. กรุงเทพฯ : ต้นอักษรพิมพ์,
2534.

อาพล สิงห์โกวิท และสวัสดิ์ กฤตรัชตนันท์. ความรู้ทางการเมืองกับการสื่อสาร.
กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516.

Almond, Gabriel A., Verba. The Civic Culture : Political Attitudes
and Democracy in Five Nations. Boston : Little, Brown, 1995.

Bishop, Michael E. "Media Use and Democratic Political in Media
Use and Democratic Political in Lima, Peru," Journalism
Quarterly. 50 : 1 ; Spring, 1973.

Chaffe, Steven M., L.S. Ward and L.P. Tipton. "Mass Communication
and Political Socialization," Journalism Quarterly. 47 ;
Winter, 1970.

Cole, Richard Louis. "Citizen Participation, Democratic Theory and
the Urban Policy Process," Dissertation Abstracts
International. 34 : 6061-A ; 1974.

- Cott Jerone Whit. "A Study of Democratic Sociopolitical Values Among High School Students in a Urban Setting," Dissertation Abstract International, 38 : 2036 - A ; October, 1977.
- David Easton and Robert D. Hess. The Child Political World. Midwest Journal of Political Science, VI : 229 - 246 ; 1965.
- Dawson, Richard and Denneth Prewitt. Political Socialization. Boston : Little Brown, 1969.
- Dawson, Richard E and others. Political Socialization. Boston Toronto, Little Brown and Company, 1977.
- Donohue, G.A., P.A. Tichenor and G.H. Olien. Gatekeeping : Mass Media and Information Control. p. 4 - 69. in Kline P.G. and Tichenor P.A.(eds). Communication Research, Calif, Sage, 1972.
- Easton and Dennis. Children in the Political System : Origin of Political Legitimacy.
- Ehman, Lee H. "An Analysis of the Effects of Qualitative and Quantitative Education Variables upon the Political Socialization of High School Students," Paper Delivered at Annual Meeting of the American Political Science Association. 9 : 3 - 7 ; September, 1986.
- Fishbein, Martin. Attitude Theory and Measurement. New York : John Wiley, 1967.
- Gabriel, Almond A. and Sidney Verba. "Political Attitude and Democracy," Dissertation Abstracts International. 30 : 379-A ; 1973.
- Lane, Robert. Political Life : Why People Get Involved in Politics Glencoe. The Free Press, 1959.
- Long, Samuel and Jorge. "The Social Studies Teacher as Political Socialization Agent : An Empirical Investigation of Role Perception and Role Performance," Dissertation Abstracts International. 4069 - A ; 1975.
- Lucian, Pye W. Aspects of Development. Boston : Little, 1966.
- _____. Political Personality and Nation Building : Burma's Search for Identity. New Haven : Yale University Press, 1965.
- McGrone, D.I. and C.F. Chudde. "Towards a Communications Theory of Democratic Political Development A Causal Model," American Political Science Review. p. 61. 1967.

- Mcquire, William and Gurvitch. Induction Resistance to Persuasion.
In L.Berkowity (ed.) Advance in Experimental Social
Psychology. Vol. New York : Academic Press, 1974.
- Rober, S. Friedman. "Participation in Democratic Socialization,"
Dissertation Abstracts International. 34(5) : 4117 - A;
1973.
- WIT. Freederick. Introductory Problem in Political Research.
Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1963.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

- รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นข้อมูลในการวิจัย
- แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบิดามารดาทั้ง 4 แบบ
- แบบสอบถามการสอนครู
- แบบสอบถามความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน
- แบบสอบถามการเปิดรับสื่อมวลชนคำข่าวสารการเมือง
- แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจในเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย
- แบบสอบถามความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย
- แบบสอบถามความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง

รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นข้อมูลในการทำการวิจัย

1. โรงเรียนป้อมนาคราชสวทยานนท์	อำเภอพระสมุทรเจดีย์
2. โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม	อำเภอบางบ่อ
3. โรงเรียนวัดทรงธรรม	อำเภอพระประแดง
4. โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว	อำเภอบางพลี
5. โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ	อำเภอเมือง

ที่ นน 1007/ ๑๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

1๖ พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนป้อมนาคราชสวาทยานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาววันทนา อักษรสิริวัฒน์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดสมุทรปราการ

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.ดร. นวลละออ สุภาพล

ประธาน

ผศ. ประณต แก้วจิม

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯ ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนธันวาคม 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดฯ ให้แก่นิสิตผู้ได้ช่วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ. สุรวุฒิ ปัตตังสง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 5195

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบางบ่อวิทยาคม

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาววันทนา อาทิสิริวัฒน์ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี
วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดสมุทรปราการ

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.ดร.นวลละออ สุภาพล

ประธาน

ผศ.ประณต เค้านิม

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม

ในระหว่างเดือนธันวาคม 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยวางเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดทำแก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.สุรวุฒิ ปิ์ไชยสง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทบ 1007/ 5164

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทรงธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาววันทนา อาทิสริวัฒน์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดสมุทรปราการ

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.ดร. นवलละออ สุภาพล

ประธาน

ผศ. ประณต แก้วนิม

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตาครขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม

ในระหว่างเดือนธันวาคม 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดทำแก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ. สุรวุฒิ บัณฑิตสง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 5154

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาววันทนา อักษรสิริวัฒน์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดสมุทรปราการ

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.ดร. นวลละออ สุภาพล

ประธาน

ผศ. ประณต แก้วนิม

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนธันวาคม 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ. สุรวุฒิ บัณฑิตสง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทบ 1007/ 5166

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑ พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาววันทนา อักษรวิวัฒน์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาชั้นกว่า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดสมุทรปราการ

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.ดร.นวลละออ สุภาพล

ประธาน

ผศ.ประณต แก้วนิม

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนธันวาคม 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดฯให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.สุรุจิ ปัดโรสง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

บัณฑิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

ดิฉันชื่อ นางสาววันทนา อาทรรสิริวัฒน์ เป็นนิสิตปริญญาโท ภาควิชา วิชาเอก
จิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีความประสงค์จะทำวิจัยเรื่อง
ผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบ
ประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมปลาย ในจังหวัดสมุทรปราการ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ต้องใช้ข้อมูลจากความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นและความ
พร้อมของท่านในฐานะที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมตอนปลาย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการ
ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

การวิจัยครั้งนี้จะประสบความสำเร็จอย่างยิ่งก็ด้วยความร่วมมือของท่านและข้อมูล
ที่ได้จะถือเป็นความลับ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

กัททก อาทรรสิริวัฒน์

(วันทนา อาทรรสิริวัฒน์)

แบบสอบถามชุดที่ 1

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่ท่านมีต่อบิตามารดา ขอให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อแล้วคิดว่าข้อความนั้นกล่าวถึงความเป็นจริงที่ตรงกับบิตามารดาปฏิบัติต่อท่านมากน้อยเพียงใด หรือไม่จริงเลย แล้วกากบาทคำตอบเพียง 1 คำตอบ จากที่ให้ไว้ 3 คำตอบ กรุณาตอบตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อ มีทั้งหมด 36 ข้อ

1. บิตามารดาแสดงให้เห็นว่ารักท่านมาก
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
2. บิตามารดาชอบพูดคุยหยอกล้อฉันท์เพื่อนกับท่านเสมอ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
3. บิตามารดาต้องการให้ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมแทบทุกอย่าง
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
4. บิตามารดาเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของท่านอยู่เสมอ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
5. บิตามารดามักแสดงให้เห็นว่า ภูมิใจในตัวท่านมาก
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
6. บิตามารดาชอบให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่ท่านอยู่เสมอ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
7. บิตามารดาชอบพูดคุยกับท่านด้วยเสียงอันไพเราะไม่รุนแรงเสมอ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย

8. บิดามารดาช่วยผ่านคลายความทุกข์ ความกังวลใจของท่านอยู่เสมอ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
9. บิดามารดามักเห็นท่านดีกว่าลูกคนอื่นเสมอ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
10. บิดามารดาจะอธิบายถึงเหตุผลในการที่ลงโทษท่านทุกครั้ง
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
11. บิดามารดาลงโทษท่านรุนแรงแค่ไหนขึ้นอยู่กับอารมณ์ของบิดามารดา
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
12. เมื่อบิดามารดาอารมณ์เสีย จะไม่พาลดุด่าหรือลงโทษท่าน
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
13. บิดามารดาเปิดโอกาสให้ท่านอธิบาย ก่อนที่จะดุด่าหรือลงโทษท่านเสมอ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
14. บิดามารดาจะลงโทษท่านตามปริมาณความผิดของท่านเสมอ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
15. บิดามารดาจะไม่เพิกเฉย ชมเชยท่านเมื่อท่านทำความดี
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
16. บิดามารดาไม่เคยกล่าวขอโทษท่าน เมื่อรู้ว่าท่านโดยเข้าใจผิด
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย

17. บิดามารดาทำให้ท่านไม่กล้าเข้าหน้า เมื่อบิดามารดาอารมณ์เสีย
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
18. ก่อนที่บิดามารดาจะให้สิ่งของต่าง ๆ แก่ท่าน บิดามารดามักจะบอกท่านด้วยว่าให้ เพราะท่านทำความดีอะไร
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
19. บิดามารดาไม่ลงโทษท่านด้วยวิธีทำให้เจ็บปวดตามร่างกาย
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
20. บิดามารดามักไม่เลือกลงโทษท่านด้วยการดุด่า
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
21. เวลาบิดามารดาลงโทษท่าน จะไม่ใช้วิธีลงโทษให้ท่านเจ็บกายเลย
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
22. การว่ากล่าวตีสอนเด็กเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการทำโทษท่านของบิดามารดา
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
23. เมื่อท่านทำให้บิดามารดาไม่พอใจ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
24. ท่านเป็นเด็กดีเกินกว่าที่บิดามารดาจะเสียใจ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
25. การทำหน้าที่ยิ่ง และเมตตาของบิดามารดาเป็นสิ่งที่เพียงพอที่จะทำให้ท่านรู้ว่าบิดามารดาไม่พอใจ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย

26. ท่านไม่เจ็บตัวเมื่อถูกบิดามารดาลงโทษ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
27. เมื่อท่านไม่ทำตามที่บิดามารดาสั่ง บิดามารดามักใช้วิธีอื่นแต่ไม่ได้ลงโทษเพื่อสั่งสอน
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
28. ไม่มีความจำเป็นที่บิดามารดาจะต้องทำให้ท่านเจ็บกายเมื่อลงโทษเพื่อสั่งสอน
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
29. บิดามารดาคอยสอดส่องดูแลความประพฤติของท่านอย่างใกล้ชิด
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
30. บิดามารดาไม่ปล่อยให้ท่านตัดสินใจเองในเรื่องส่วนตัวของท่าน
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
31. บิดามารดาไม่ชอบให้ท่านออกจากบ้านโดยไม่มีผู้ใหญ่ควบคุม
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
32. บิดามารดาไม่让您เลือกแบบและสีของเสื้อผ้าของท่านเอง
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
33. บิดามารดาชอบให้ท่านทำตามที่พอใจเสมอ
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
34. บิดามารดาควบคุมดูแลให้ท่านใช้เงินตามที่เห็นสมควร
 ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย

35. บิดามารดาต้องการให้ท่านเล่าอย่างละเอียดถึงการไปเที่ยวข้างนอกทุกครั้ง
ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย
36. เมื่อท่านไม่ทำตามที่บิดามารดาบอก บิดามารดาจะโกรธท่านมาก
ก. ทำเป็นประจำ ข. ทำเป็นบางครั้ง ค. ไม่ทำเลย

แบบสอบถามชุดที่ 2

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่ท่านมีต่อครูของท่าน ขอให้ท่านอ่านข้อความที่ละเอียดแล้วคิดว่าข้อความนั้นกล่าวถึงความเป็นจริงที่ตรงกับครูปฏิบัติต่อท่านมากน้อยเพียงไร แล้วกากบาทคำตอบเพียง 1 คำตอบ จากที่ให้ไว้ 3 คำตอบ กรุณาตอบตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อ มีทั้งหมด 25 ข้อ

1. ครูของท่านยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนมากน้อยเพียงไร
 ก. น้อย ข. ปานกลาง ค. มาก

2. เมื่อท่านซักถามครูของท่าน ครูของท่านแสดงพฤติกรรมในการตอบคำถามอย่างไร
 ก. รับฟังและตั้งใจตอบคำถามทุกคำถามอย่างเต็มใจ
 ข. ตั้งใจตอบคำถามบางคำถาม
 ค. ให้คำตอบสั้น ๆ

3. ครูของท่านเปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีมากน้อยเพียงไร
 ก. ปานกลาง ข. มาก ค. น้อย

4. ท่านมีโอกาสนำเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการแก่ครูของท่านมากน้อยเพียงไร
 ก. น้อย ข. มาก ค. ปานกลาง

5. เมื่อนักเรียนตอบคำถามของครูไม่ได้ ครูของท่านอธิบายเนื้อหาวิชาของคำถามนั้นมากน้อยเพียงไร
 ก. มาก ข. ปานกลาง ค. น้อย

6. ในการลงโทษ ครูของท่านเปิดโอกาสให้ท่านชี้แจงเหตุผลมากน้อยเพียงไร
 ก. มาก ข. น้อย ค. ปานกลาง

7. ครูของท่านยอมรับสิ่งที่นักเรียนคิดมากน้อยเพียงไร
 ก. ปานกลาง ข. มาก ค. น้อย
8. เมื่อครูของท่านสอนเนื้อหาผิด มีนักเรียนทักท้วง ครูของท่านมีปฏิกิริยาอย่างไร
 ก. ไม่มีปฏิกิริยา
 ข. ไม่พอใจที่นักเรียนทักท้วง
 ค. ชมเชยนักเรียนที่ทักท้วง
9. ครูของท่านเปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระมากน้อยเพียงไร
 ก. มาก ข. ปานกลาง ค. น้อย
10. เมื่อกระทำการกิจกรรมส่วนรวมท ครูของท่านเปิดโอกาสให้ท่านอภิปรายหาทางเลือกที่ปฏิบัตินั้นมากน้อยเพียงไร
 ก. มาก ข. น้อย ค. ปานกลาง
11. กฎระเบียบที่ออกมาใช้ในการปกครองนักเรียนในโรงเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกกระเบียบเหล่านั้นมากน้อยเพียงไร
 ก. มาก ข. น้อย ค. ปานกลาง
12. ครูของท่านเปิดโอกาสให้ท่านทำงานเป็นกลุ่มมากน้อยเพียงไร
 ก. มาก ข. ปานกลาง ค. น้อย
13. ครูของท่านฝึกให้ท่านวางแผนร่วมกันก่อนทำงานเป็นกลุ่มมากน้อยเพียงไร
 ก. น้อย ข. มาก ค. ปานกลาง
14. ครูของท่านฝึกให้ท่านประเมินผลงานของกลุ่มมากน้อยเพียงไร
 ก. ปานกลาง ข. มาก ค. น้อย

15. เมื่อนักเรียนจัดกิจกรรมในรูปของกลุ่ม การตัดสินใจของคณะกรรมการนักเรียนเป็นไปตามการชี้แนะของครูมากน้อยเพียงไร
- ก. มาก ข. ปานกลาง ค. น้อย
16. ครูของท่านส่งเสริมให้ท่านคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองมากน้อยเพียงไร
- ก. ปานกลาง ข. น้อย ค. ปานกลาง
17. ครูของท่านได้ช่วยเสนอวิธีแก้ปัญหาของท่านก่อนที่จะคิดเองมากน้อยเพียงไร
- ก. ปานกลาง ข. น้อย ค. มาก
18. ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ครูของท่านมีบทบาทอย่างไร
- ก. กำหนดวิธีแก้ปัญหาให้กับนักเรียนทุกคน
- ข. กำหนดวิธีแก้ปัญหาหลายวิธีให้นักเรียนเลือกเอง
- ค. ให้นักเรียนแต่ละคนหาวิธีแก้ปัญหาคด้วยตนเอง
19. ครูของท่านส่งเสริมให้ท่านประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ที่แตกต่างไปจากสิ่งที่ครูสอนมากน้อยเพียงไร
- ก. มาก ข. น้อย ค. ปานกลาง
20. ในการตอบคำถามข้อสอบแบบอัตนัย (ตอบแบบบรรยาย) ครูของท่านจะให้คะแนนคำตอบอย่างไร
- ก. คำตอบเหมือนกับตำราทุกประการ
- ข. คำตอบที่มีบางส่วนเหมือนกับตำรา
- ค. คำตอบที่แตกต่างไปจากตำราแต่มีหลักการเหมือนในตำรา

แบบสอบถามชุดที่ 3

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่ท่านมีต่อกลุ่มเพื่อนของท่าน ขอให้ท่านอ่านข้อความที่ละข้อแล้วคิดว่าข้อความนั้นกล่าวถึงความเป็นจริงที่ตรงกับกลุ่มเพื่อนปฏิบัติต่อท่านมากน้อยเพียงไร แล้วกากบาทคำตอบเพียง 1 คำตอบ จากที่ให้ไว้ 1 คำตอบ กรุณาตอบตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อ มีทั้งหมด 19 ข้อ

1. โดยทั่วไปแล้วกลุ่มเพื่อนของท่านมีความสนใจในเรื่องการเมืองมากน้อยเพียงใด
 - ก. สนใจมาก
 - ข. สนใจปานกลาง
 - ค. สนใจน้อย
2. กลุ่มเพื่อนของท่านสนใจในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมมากน้อยเพียงใด
 - ก. สนใจมาก
 - ข. สนใจปานกลาง
 - ค. สนใจน้อย
3. ผู้นำในกลุ่มเพื่อนของท่านมีลักษณะ เช่นใด
 - ก. มีผู้นำกลุ่มเพียงคนเดียวตลอดเวลา
 - ข. สมาชิกส่วนมากมีโอกาสเป็นผู้นำของกลุ่มขึ้นอยู่กับการถกเถียง
 - ค. ไม่มีผู้นำทุกคนเท่าเทียมกันหมด
4. การสนทนาปราศรัยในระหว่างกลุ่มเพื่อนของท่านมักจะเป็นรูปแบบใด
 - ก. คนพูดอยู่คนเดียวตลอดเวลา
 - ข. มีคนพูดหลายคน ผลัดกันพูดคุย
 - ค. ทุก ๆ คน พูดโดยไม่ยอมรบกวนฟังคนอื่น
5. เมื่อกลุ่มจำเป็นต้องตัดสินใจ ลักษณะการตัดสินใจของกลุ่มเป็นเช่นไร
 - ก. ตัดสินใจจากการฟังความคิดเห็นของบุคคลสำคัญในกลุ่ม
 - ข. ตัดสินใจตามความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ในกลุ่ม
 - ค. ตัดสินใจตามความคิดเห็นของครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง

6. การทำงานในกลุ่มเพื่อนของท่านมีลักษณะเป็นเช่นไร
 - ก. กลุ่มจะมอบหมายให้บุคคลหนึ่งหรือสองคนรับผิดชอบไปดำเนินการ
 - ข. กลุ่มจะแบ่งงานให้สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มช่วยกันทำงาน
 - ค. สมาชิกส่วนใหญ่มักจะหลีกเลี่ยงการทำงานนั้น
7. เมื่อกลุ่มเพื่อนของท่านกระทำการผิดพลาดขึ้นมา ใครเป็นผู้รับผิดชอบในความผิดพลาดนั้น ๆ
 - ก. สมาชิกในกลุ่มคนใดคนหนึ่งที่เป็นเจ้าของเรื่องนั้น ๆ
 - ข. สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันรับผิดชอบ
 - ค. ไม่มีใครรับผิดชอบ
8. เมื่อมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มแสดงความคิดเห็น สมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มปฏิบัติตนอย่างไร
 - ก. รับฟังและปฏิบัติตาม
 - ข. รับฟังแต่อาจจะปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตามก็ได้
 - ค. ไม่รับฟัง
9. สมาชิกของกลุ่มคนใดบ้างที่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น
 - ก. มีบางคนเท่านั้นที่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น
 - ข. ทุกคนมีโอกาสนในการแสดงความคิดเห็น
 - ค. คนอื่น ๆ ไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นนอกจากผู้นำกลุ่มเท่านั้น
10. เมื่อกลุ่มตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปแล้ว สมาชิกในกลุ่มมักจะปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ไม่ยอมรับการตัดสินใจของกลุ่ม ถ้าหากว่าตัดสินใจนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของตน
 - ข. ยอมรับการตัดสินใจของกลุ่ม และปฏิบัติตามมติของกลุ่ม
 - ค. ยอมรับการตัดสินใจของกลุ่ม แต่ไม่ปฏิบัติตามมติของกลุ่ม

11. ถ้ากลุ่มมีมติตกลงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปแล้ว แต่มาภายหลังมีสมาชิกของกลุ่มบางคนเสนอหลักการใหม่ขึ้นมา โดยทั่วไปแล้วกลุ่มตัดสินใจอย่างไร
 - ก. ปฏิบัติตามมติเดิมโดยไม่ยอมรับฟังหลักการใหม่ที่เสนอ
 - ข. ยอมแก้ไขเปลี่ยนแปลงมติเดิม ถ้าหากว่าหลักการใหม่ดีกว่าเดิม
 - ค. ยอมรับหลักการที่เสนอใหม่ทุกครั้ง
12. สมาชิกส่วนมากของกลุ่มท่านเป็นบุคคลเช่นไร
 - ก. ถือความเห็นของตัวเองเป็นหลัก ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
 - ข. รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น และได้แย้งถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้อง
 - ค. ยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นโดยไม่โต้แย้ง
13. เมื่อผู้นำกลุ่มตัดสินใจกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยพลการ โดยทั่วไปแล้วสมาชิกกลุ่มปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ยอมรับการตัดสินใจนั้น
 - ข. คัดค้านถ้าเห็นว่าการตัดสินใจนั้นไม่ถูกต้อง
 - ค. คัดค้านการตัดสินใจทุกเรื่อง เพราะไม่เป็นการตัดสินใจของกลุ่ม
14. เมื่อมีการโต้แย้งเกิดขึ้นภายในกลุ่ม โดยปกติแล้วกลุ่มใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้น
 - ก. ให้สมาชิกคนใดหนึ่งของกลุ่มตัดสินความขัดแย้งนั้น
 - ข. ตัดสินความขัดแย้งโดยการฟังเสียงสมาชิกส่วนใหญ่
 - ค. ปลดปล่อยให้ความขัดแย้งนั้นคลี่คลายไปเอง
15. ลักษณะของสมาชิกในกลุ่มเพื่อนของท่านเป็นอย่างไร
 - ก. สมาชิกบางคนที่ถูกกลุ่มให้ความสำคัญมากกว่าคนอื่นตลอดมา
 - ข. กลุ่มให้ความสำคัญกับสมาชิกทุกคนโดยเท่าเทียมกัน
 - ค. สมาชิกเห็นว่า สมาชิกกลุ่มอื่นมีความสำคัญมากกว่าสมาชิกในกลุ่มของตน

16. เมื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มกระทำความผิด สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มมักจะทำอย่างไร
- ก. เลิกคบเพราะเห็นว่าเป็นคนไม่ดี
 - ข. พยายามแนะนำเหตุผลให้เลิกกระทำความผิด
 - ค. สมาชิกคนอื่น ๆ มักไม่สนใจเพราะถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลนั้น ๆ
17. ถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งของกลุ่มแต่งตัวแตกต่างออกไปจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มแล้ว กลุ่มจะทําอย่างไร
- ก. สมาชิกของกลุ่มมักจะต่อต้าน
 - ข. สมาชิกของกลุ่มมักจะยอมรับในการแต่งกายนั้น
 - ค. สมาชิกมักจะปฏิบัติตามบุคคลนั้น ๆ แทนทุกครั้ง
18. สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มเพื่อนของท่านเห็นว่ากลุ่มอื่น ๆ นั้นมีลักษณะเช่นไร
- ก. กลุ่มอื่นไม่ดี สู้กลุ่มของท่านไม่ได้
 - ข. กลุ่มอื่น ๆ มีทั้งส่วนที่ดีและไม่ดีพอ ๆ กับกลุ่มของท่าน
 - ค. กลุ่มอื่น ๆ ดีกว่ากลุ่มของท่าน
19. ถ้าระเบียบของชั้นเรียนหรือโรงเรียน บางข้อเคร่งครัดมากเกินไป ยากแก่การปฏิบัติตาม กลุ่มเพื่อนของท่านก็จะทําอย่างไร
- ก. ไม่คัดค้านเพราะถือว่าเป็นเรื่องของโรงเรียน
 - ข. แสดงการวิพากษ์วิจารณ์และเสนอข้อคิดเห็นแก่โรงเรียน
 - ค. แสดงการวิพากษ์วิจารณ์เฉพาะในกลุ่มเพื่อนเท่านั้น

แบบสอบถามชุดที่ 4

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชนในด้านข่าวสารการเมือง และการปกครองของท่าน ขอให้ท่านอ่านข้อความที่ละข้อแล้วคิดว่าข้อความนั้นตรงกับที่ท่าน ปฏิบัติตามมากน้อยเพียงไร แล้วกากบาทคำตอบเพียง 1 คำตอบ จากที่ให้ไว้ 3 คำตอบ กรุณาตอบตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อ มีทั้งหมด 38 ข้อ

1. ในการดูโทรทัศน์ท่านเลือกดูรายการประเภทใด
 - ก. รายการบันเทิง เช่น ดนตรี ละคร เกมโชว์ ฯลฯ
 - ข. รายการกีฬา สุขภาพ
 - ค. รายการเพื่อการศึกษา สารคดีต่าง ๆ
 - ง. รายการวิเคราะห์ข่าว เช่น เศรษฐกิจ เหตุการณ์บ้านเมือง

2. ท่านเคยดูโทรทัศน์ที่มีรายการลักษณะการเสนอการสนทนาระหว่างผู้จัดรายการกับ บุคคลอื่น ๆ ในหัวข้อเกี่ยวกับการเมืองการปกครองบ่อยครั้งเพียงไร
 - ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง

3. ท่านเคยดูโทรทัศน์รายการที่เสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ บ่อยครั้งเพียงใด
 - ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง

4. ท่านเคยดูโทรทัศน์ที่เสนอข่าวด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยบ่อยครั้งเพียงใด
 - ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง

5. ท่านเคยดูโทรทัศน์ที่เสนอข่าวต่างประเทศบ่อยครั้งเพียงใด
 - ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง

6. ท่านเคยดูโทรทัศน์ที่เสนอข่าวด้านการเมืองและการวิเคราะห์ข่าวของประเทศไทยบ่อยครั้งเพียงใด
 - ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง

7. ท่านเคยดูโทรทัศน์รายการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยบ่อยครั้งเพียงใด
 - ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง

8. ท่านเคยดูโทรทัศน์รายการถ่ายทอดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรบ้างหรือไม่
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง
9. เหตุผลสำคัญในการฟังวิทยุของท่านคือ
- ต้องการหาข้อมูลเรื่องต่าง ๆ
 - เพื่อความสนุกสนาน บันเทิง ตื่นเต้น
 - เพื่อทราบเหตุการณ์บ้านเมือง
 - เพื่อเป็นเพื่อนแก้เหงา
10. ท่านฟังรายการวิทยุประเภทใด
- รายการบันเทิง เช่น ดนตรี พูดคุยกับดีเจ เล่นเกมส์
 - วิทยุเพื่อการศึกษา
 - รายการตอบปัญหาและสุขภาพ
 - รายการข่าวต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ ธุรกิจ การเมือง
11. ท่านเคยฟังรายการวิทยุที่จัดขึ้นโดยขบวนการคนรุ่นใหม่ร่วมสมัยให้ข้อคิดเห็นในการแก้ปัญหาการพัฒนาประเทศบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง

12. ท่านเคยฟังรายการวิทยุที่จัดในลักษณะวิเคราะห์ข่าวโดยเนื้อหาของข่าวได้มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มหรือปลุกเร้าความสนใจ นอกเหนือการเสนอข้อเท็จจริงบ่อยครั้งเพียงใด
- ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง
13. ท่านเคยฟังการถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยบ่อยครั้งเพียงใด
- ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง
14. ท่านเคยฟังวิทยุรายการสรุปเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาลบ่อยครั้งเพียงใด
- ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง
15. ท่านเคยฟังวิทยุที่เสนอข่าวสารด้านการเมืองและการปกครองของประเทศบ่อยครั้งเพียงใด
- ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง

16. ท่านเคยฟังวิทยุที่เสนอข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมต่างประเทศบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง
17. ท่านเคยฟังรายการวิทยุที่เสนอข่าวเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศไทยบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง
18. ท่านเคยฟังรายการวิทยุที่เป็นการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ตอนเช้าบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง
19. ท่านเคยฟังรายการวิทยุที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง
20. ท่านเคยฟังวิทยุถ่ายทอดเสียงการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรบ้างหรือไม่
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง

21. ท่านชอบอ่านหนังสือพิมพ์คอลัมน์ใด
- ก. คอลัมน์บันเทิงคารา
 - ข. คอลัมน์กีฬา สุขภาพ
 - ค. คอลัมน์สังคม สตรี
 - ง. คอลัมน์เศรษฐกิจ การเมือง ต่างประเทศ
22. ท่านเคยอ่านภาพการ์ตูนที่สะท้อนความคิดเห็นหรือล้อเลียนต่อปัญหาการพัฒนาการปกครองประเทศในด้านต่าง ๆ บ่อยเพียงใด
- ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง
23. ท่านเคยอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีบทความในลักษณะการวิเคราะห์ข่าวโดยแสดงความคิดเห็นหรือพ้องด้วยภาพเพิ่มเติมจากการเสนอข้อเท็จจริง บ่อยครั้งเพียงใด
- ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง
24. ท่านเคยอ่านบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับบ่อยครั้งเพียงใด
- ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง

25. ท่านเคยอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศบอว์ครั้งเพียงใด
- ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บอว์ครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง
26. ท่านเคยอ่านหนังสือพิมพ์ในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของประเทศบอว์ครั้งเพียงใด
- ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บอว์ครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง
27. ท่านเคยอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อทราบผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลและหน่วยราชการบอว์ครั้งเพียงใด
- ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บอว์ครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง
28. ท่านเคยอ่านหนังสือพิมพ์ในส่วนที่เป็นข่าวต่างประเทศบอว์ครั้งเพียงใด
- ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บอว์ครั้ง
 - ง. ทุกครั้ง

29. ท่านเคยอ่านบทความในหนังสือพิมพ์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง
30. ในการอ่านนิตยสารหรือวารสารประเภทของเนื้อหาที่อ่านคือ
- แฟชั่นและความงาม
 - บันเทิง (ดารา คนตรี กีฬา)
 - สารคดีและเกร็ดความรู้ต่าง ๆ
 - ข่าวธุรกิจ การเมือง การต่างประเทศ
31. ในการอ่านนิตยสารหรือวารสารท่านอ่านบทบรรณาธิการของหนังสือบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง
32. ในการอ่านนิตยสารหรือวารสารท่านเคยอ่านผลการปฏิบัติงานหรือแถลงการณ์ของหน่วยราชการรัฐบาลบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง

33. ในการอ่านนิตยสารหรือวารสารทำอ่านบทความที่วิเคราะห์โดยการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากข้อเท็จจริงของผู้เขียนบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง
34. ในการอ่านนิตยสารหรือวารสารทำอ่านบทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง
35. ในการอ่านนิตยสารหรือวารสารทำอ่านบทความเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองของประเทศบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง
36. ในการอ่านนิตยสารหรือวารสารทำอ่านบทความในส่วนที่เป็นข่าวต่างประเทศบ่อยครั้งเพียงใด
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
 - ทุกครั้ง

37. ในการอ่านนิตยสารหรือวารสารท่านอ่านบทความที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง
การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยบ่อยครั้งเพียงใด

ก. ไม่เคย

ข. นาน ๆ ครั้ง

ค. บ่อยครั้ง

ง. ทุกครั้ง

38. ในการอ่านนิตยสารหรือวารสารท่านเคยอ่านบทสัมภาษณ์บุคคลหรือวิจารณ์หัวข้อที่
เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองบ่อยครั้งเพียงใด

ก. ไม่เคย

ข. นาน ๆ ครั้ง

ค. บ่อยครั้ง

ง. ทุกครั้ง

แบบสอบถามชุดที่ 5

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบถึงความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของท่าน ขอให้ท่านอ่านข้อความที่ละเอียดแล้วคิดว่าข้อความใดถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวและกากบาทคำตอบเพียง 1 คำตอบ จากที่ให้ไว้ 5 คำตอบ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ มีทั้งหมด 35 ข้อ

1. ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของผู้ใด
 - ก. ประชาชน
 - ข. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
 - ค. ประธานศาลฎีกา
 - ง. นายกรัฐมนตรี
 - จ. พระมหากษัตริย์

2. อำนาจอธิปไตยในการปกครองระบอบประชาธิปไตย แบ่งอำนาจออกเป็นกี่ด้าน
 - ก. 1 ด้าน
 - ข. 2 ด้าน
 - ค. 3 ด้าน
 - ง. 4 ด้าน
 - จ. 5 ด้าน

3. ผู้ที่ได้รับมอบให้ใช้อำนาจนิติบัญญัติคือ บุคคลใด
 - ก. ตำรวจ
 - ข. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 - ค. ประธานศาลฎีกา
 - ง. นายกรัฐมนตรี
 - จ. พระมหากษัตริย์

4. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภาของไทย ควรมาจากวิธีการใด
 - ก. การสืบสกุล
 - ข. การแต่งตั้ง
 - ค. การเลือกตั้ง
 - ง. การเลือกตั้งผสมการสืบสกุล
 - จ. การเลือกตั้งผสมการแต่งตั้ง

5. ผู้นำที่ดีในความคิดเห็นของท่านควรจะเป็นผู้ที่มีลักษณะอย่างไร
 - ก. สามารถควบคุมบุคคลส่วนมากได้
 - ข. สามารถนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามได้
 - ค. สามารถใช้อำนาจเด็ดขาดในการเป็นผู้นำ
 - ง. สามารถบันดาลความสุขให้แก่บุคคลส่วนมาก
 - จ. ได้รับความเห็นชอบและไว้วางใจจากบุคคลส่วนมาก

6. เมื่อจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ ๆ ควรเป็นความรับผิดชอบของผู้นั้น
 - ก. ผู้นำทางการเมือง
 - ข. ผู้นำทางทหาร
 - ค. นักวิชาการสาขาต่าง ๆ
 - ง. ประชาชนที่มีผลได้ผลเสียในการเปลี่ยนแปลง
 - จ. ประชาชนทั้งประเทศ

7. นาย ข ไม่ชอบนาย ค จึงไปดักทำร้ายร่างกาย นาย ค การกระทำของนาย ข ท่านคิดว่าอย่างไร
 - ก. เป็นกระกระทำที่ถูกต้องเพราะไม่ชอบใจ
 - ข. เป็นการกระทำที่ถูกต้องเพราะนาย ข มีสิทธิเสรีในการกระทำ
 - ค. เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพที่ถูก
 - ง. เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพที่ผิด
 - จ. เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องเพราะสังคมไม่ยอมรับ

8. นางสาว ศ เดิมนับถือศาสนาพุทธ ต่อมาเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม ท่านคิดว่า การกระทำของนางสาว ศ ถูกต้องหรือไม่
- ถูกต้องเพราะเป็นความเชื่อของนางสาว ศ
 - ถูกต้องเพราะเป็นเสรีภาพของแต่ละบุคคล
 - เป็นการกระทำที่ไม่ควรกระทำตาม
 - ผิดเพราะเป็นการใช้เสรีภาพที่ผิด
 - ผิดเพราะเป็นการผิดหลักศาสนา
9. ถ้าท่านสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นประธานนักเรียนแล้ว ผลปรากฏว่าท่านไม่ได้รับการเลือกตั้ง ท่านจะทําอย่างไร
- ไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง
 - กล่าวหาว่าการเลือกตั้งไม่สุจริต
 - เสนอให้มีการเลือกตั้งใหม่
 - พุดติเตียนผู้ได้รับการเลือกตั้งว่าไม่มีความเหมาะสม
 - ยอมรับในเสียงของนักเรียนที่เลือกตั้ง
10. ถ้าท่านได้รับการเลือกให้เป็นผู้นำในการอภิปรายในเรื่องที่เรียน ในขณะอภิปรายสมาชิกคนอื่นได้แย้งอย่างมาก ท่านจะทําอย่างไร
- อยู่เฉย ๆ ไม่ตอบได้ไม่สนใจ
 - รับฟังความคิดเห็นมาพิจารณา
 - โต้ตอบด้วยเหตุผลและอารมณ์ในทันที
 - ใช้สิทธิผู้นำการอภิปรายสั่งให้หยุดพูด
 - ขอสละสิทธิในการเป็นผู้นำและเสนอให้ผู้อื่นเป็นแทน

11. การที่รัฐธรรมนูญให้ประชาชนชาวไทยทุกคนมีสิทธิตามกฎหมาย ความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด
- ก. ประชาชนทุกคนต้องเคารพกฎหมาย
 - ข. ประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมาย
 - ค. ประชาชนทุกคนใช้สิทธิได้ภายในขอบเขตของกฎหมาย
 - ง. ประชาชนทุกคนมีสิทธิตีความในข้อกฎหมาย
 - จ. ประชาชนใช้สิทธิทำความพอใจตามอำนาจกฎหมาย
12. สมมติว่าท่านขับรถรับไปธุระ เมื่อผ่านสี่แยกปรากฏสัญญาณไฟแดง ท่านดูแล้วไม่เห็นตำรวจจราจรและถนนกว้าง ท่านจะทําอย่างไร
- ก. ขับฝ่าไฟแดงเพราะจะรีบไป
 - ข. ดูให้แน่ใจว่าไม่มีจราจรอยู่แล้วจึงขับฝ่าไฟแดง
 - ค. ไม่ต้องรอสัญญาณไฟเขียวเพราะถนนว่าง
 - ง. รอสัญญาณไฟเขียวก่อน
 - จ. แล้วแต่เพื่อน ๆ ที่มาด้วยกันในรถ
13. เมื่อโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งประธานนักเรียน นาย ก ไม่ไปเลือกตั้ง การกระทำของนาย ก ท่านคิดว่าอย่างไร
- ก. ถูกต้องถ้ามีเหตุจำเป็น
 - ข. ถูกต้องถ้าเขาไม่ชอบใจผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 - ค. ไม่ถูกต้องเพราะไม่ส่งเสริมกิจกรรมดังกล่าว
 - ง. ไม่ถูกต้องเพราะผิดระเบียบของโรงเรียน
 - จ. ไม่ถูกต้องเพราะอาจารย์ไม่ชอบ

14. ในการออกข้อบังคับของชมรมที่ท่านเป็นสมาชิกอยู่ ท่านคิดว่าท่านควรจะทำอย่างไร
- ก. ขอมีส่วนร่วมในการออกข้อบังคับ
 - ข. แล้วแต่ประธานชมรม
 - ค. แล้วแต่ความเป็นของอาจารย์ที่ปรึกษา
 - ง. ใครก็ได้ในการออกกฎ
 - จ. อยู่เฉย ๆ
15. ในขณะเวลาพักกลางวันเพื่อน ๆ ของท่านสนทนากันถึงเรื่องการเลือกตั้งกรรมการนักเรียน ท่านคิดว่าท่านจะทำอย่างไร
- ก. ต้องดูก่อนว่าในกลุ่มเพื่อนกลุ่มนั้นมีเพื่อนที่สนิทอยู่ด้วยหรือไม่
 - ข. ไม่ร่วมสนทนาเพราะจะรีบไปอ่านหนังสือการ์ตูน
 - ค. ไม่เข้าร่วมสนทนาเพราะเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจ
 - ง. เข้าร่วมสนทนาด้วยถ้าเพื่อน ๆ เรียก
 - จ. เข้าร่วมสนทนาด้วยเพราะเป็นกิจกรรมของโรงเรียน
16. ท่านสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนได้โดยวิธีใด
- ก. ขยันเรียนเพื่อสร้างชื่อให้โรงเรียนเมื่อสอบเรียนต่อในโรงเรียนอื่น
 - ข. ฝึกกีฬาให้เก่งเพื่อทำชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน
 - ค. รวมกลุ่มกันจัดตั้งชมรมในโรงเรียน
 - ง. รายงานความเคลื่อนไหวของนักเรียนให้อาจารย์ทราบ
 - จ. สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการนักเรียน
17. ท่านคิดว่าท่านควรมีสิทธิ์เสนอแนะหรือโต้แย้ง เกี่ยวกับกิจกรรมของนักเรียนต่ออาจารย์หรือโรงเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ก. ไม่ได้เพราะเป็นเรื่องของโรงเรียน
 - ข. ควรมีส่วนร่วมเพราะนักเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน
 - ค. แล้วแต่ระเบียบของโรงเรียน
 - ง. ควรเปิดโอกาสเป็นบางครั้งเพราะนักเรียนต้องการแสดงออก
 - จ. ไม่ควรมีเพราะทำให้เสียการปกครอง

18. ประชาชนธรรมดาสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยได้หลายวิธี วิธีที่นิยมกันมากได้แก่วิธีใด
- ก. การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
 - ข. การเลือกตั้ง ส.ส. ไปทำหน้าที่แทนตนเอง
 - ค. การได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.
 - ง. การแสดงความคิดเห็นทางสื่อมวลชน
 - จ. การแสดงประชามติด้วยการเดินขบวน
19. ประชาชนในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีบทบาทตรงกับข้อใดมากที่สุด
- ก. เป็นผู้เลือกผู้ปกครองประเทศด้วยตนเอง
 - ข. เป็นทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง
 - ค. เป็นผู้ปกครองโดยได้รับการเลือกตั้ง
 - ง. เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในการออกกฎหมาย
 - จ. เป็นผู้ถือสิทธิเสรีภาพในการจัดตั้งรัฐบาล
20. ท่านเป็นประชาชนผู้หนึ่งซึ่งถือว่าเป็นใช้กฎหมายอยากทราบว่าท่านสามารถนำกฎหมายไปใช้ได้โดยวิธีใด
- ก. นำไปใช้เป็นหลักในการร่างกฎหมายอื่น ๆ
 - ข. นำไปใช้เป็นหลักในการตัดสินข้อพิพาท
 - ค. นำไปใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์
 - ง. นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
 - จ. นำไปใช้ในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล

21. การเสียภาษี ให้รัฐนั้นเป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ไม่ควรทำเพราะบางคนก็หลีกเลี่ยงได้
 - ไม่ควรทำเพราะอัตราการเสียไม่ยุติธรรม
 - แล้วแต่เหตุการณ์ว่าควรเสียหรือไม่
 - ควรทำเพราะเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน
 - ควรทำเพราะเป็นการช่วยชาติได้ดีที่สุด
22. ขณะที่ท่านจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งประธานนักเรียน แต่เพื่อน ๆ มาชวนไปดูการแสดงดนตรี ท่านจะทำอย่างไร
- ต้องไปเลือกตั้งก่อนแล้วไปดูดนตรี
 - แล้วแต่ว่าวงดนตรีอะไร
 - ปฏิเสธเพื่อนเพราะไปเลือกตั้ง
 - ต้องตามใจเพื่อนไปดูดนตรีโดยไม่ไปเลือกตั้ง
 - แล้วแต่สถานการณ์
23. ศากกล่าวที่ว่า "สี่เท้ายังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง" ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับศากลำนี
- เห็นด้วยเพราะไม่มีใครอยากทำผิด
 - เห็นด้วยเพราะเป็นภาษิตโบราณ
 - ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป
 - ไม่เห็นด้วยเพราะผู้รู้ย่อมมีความระมัดระวังมากกว่าผู้อื่น
24. การแก้ไขปัญหายของสังคมควรเป็นความคิดของใคร
- ใครก็ได้
 - ผู้มีส่วนได้เสียในปัญหานั้น ๆ
 - ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้แก้ไขปัญา
 - คนส่วนใหญ่ของสังคม
 - ผู้นำในสังคม

25. ในการทำงานกลุ่มโดยการแบ่งหน้าที่กันทำงานในแต่ละส่วน ท่านคิดว่าเพื่อนของท่านจะตั้งใจทำงานหรือไม่
- ตั้งใจทำงานเพราะทุกคนกลัวสอบตก
 - ตั้งใจทำงานเพราะทุกคนต้องการผลงาน
 - เป็นบางคนที่ตั้งใจทำงาน
 - ไม่ตั้งใจเพราะเป็นงานกลุ่ม
 - ไม่ตั้งใจเพราะมีคนรับผิดชอบหลายคน
26. เพื่อนของท่านขอยืมเงินท่านไป โดยกำหนดจะใช้คืนในอีกสองเดือนต่อไป ก่อนถึงกำหนด ท่านจะทำอย่างไร
- ต้องคอยเตือนเพราะเพื่อนอาจลืม
 - ต้องคอยเตือนเพราะเพื่อนอาจจะโกง
 - ต้องบอกเพื่อน ๆ ให้รู้เพื่อเป็นการโกง
 - ไม่ทำอะไรเพราะเชื่อใจเพื่อนว่าไม่โกง
 - ไม่ทำอะไรจนกว่าจะครบกำหนด
27. เพราะเหตุใดการปฏิวัติใน พ.ศ. 2475 จึงประสบความสำเร็จ
- คณะปฏิวัติคุมสถานการณ์ได้
 - พระบรมวงศ์ศานุวงศ์ถูกควบคุม
 - รัชกาลที่ 7 ถูกจำกัดเขตในวัง
 - รัชกาลที่ 7 ไม่ต้องการให้เสียเลือดเนื้อ
 - รัชกาลที่ 7 ประสงค์จะพระราชทานรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนอยู่แล้ว
28. ถ้าอาจารย์ของท่านสอนไม่รู้เรื่อง ท่านจะทำอย่างไร
- เรียนให้อาจารย์ทราบ
 - คิดว่าเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่รู้เรื่อง
 - เรียนให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบ
 - บอกให้ผู้ปกครองทราบ
 - อยู่เฉย ๆ

29. คากล่าวที่ว่า "เป็นเด็กไม่ควรเถียงผู้ใหญ่" ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับคากล่าวนี้
- เห็นด้วยเพราะผู้ใหญ่มีอำนาจมากกว่า
 - เห็นด้วยเพราะผู้ใหญ่มีอำนาจมากกว่า
 - ไม่เห็นด้วย ถ้าการเถียงด้วยเหตุผลก็ควรทำ
 - ไม่เห็นด้วยเพราะผู้ใหญ่อาจผิดก็ได้
 - แล้วแต่สถานการณ์
30. ข้อใดตรงกับหลักการประชาธิปไตยมากที่สุด
- ส่วนใหญ่ว่าอย่างไรก็ต้องว่าตามกัน
 - ทำตามส่วนใหญ่แต่อย่าลืมส่วนน้อย
 - เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม
 - ทำได้ตามใจคือไทยแท้
 - น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ
31. ปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองในระบอบใด
- ประชาธิปไตยแบบรัฐสภา
 - ประชาธิปไตยทุนนิยม
 - ประชาธิปไตยเสรีนิยม
 - ประชาธิปไตยสังคมนิยม
 - ข้อ ก และ ข
32. ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าทีมฟุตบอล ท่านจึงวางแผนการเล่น แต่เพื่อน ๆ ไม่เห็นด้วย ท่านจะทำอย่างไร
- แล้วแต่สถานการณ์
 - ยอมรับฟังแต่ไม่ทำตาม
 - ยอมรับฟังและทำตามถ้ามีเหตุผล
 - เรียนให้อาจารย์ให้บังคับเล่นตามความเห็นของตัวเอง
 - บังคับให้เล่นตาม เพราะตัวเองเป็นหัวหน้า

33. ศากล่าวที่ว่า "คนไทยทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน" ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับศากล่าวนี้

- ก. เห็นด้วยเพราะทุกคนมีความเท่าเทียมกันในความเป็นคน
- ข. เห็นด้วยเพราะทุกคนเกิดมาเท่ากัน
- ค. ไม่เห็นด้วยเพราะบางคนมีความสามารถไม่เท่าผู้อื่น
- ง. ไม่เห็นด้วยเพราะจะก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม
- จ. ไม่เห็นด้วยในบางสถานการณ์

34. การปฏิวัติรัฐประหารในประเทศไทย ท่านคิดว่าควรทำหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ก. ขึ้นอยู่กับสถานการณ์
- ข. ไม่ควรทำ เพราะเป็นการใช้อำนาจในทางที่ผิด
- ข. ไม่ควรทำ เพราะเป็นการแก้ปัญหาควรให้เป็นไปตามระบอบการปกครอง
- ค. ควรทำถ้าผู้ปฏิวัติมีความจริงใจ
- ง. ควรทำเพราะแก้ปัญหาได้เร็ว

35. ท่านเป็นกรรมการนักเรียนด้วยผู้หนึ่ง เมื่อมีเหตุการณ์ใด ๆ เกิดขึ้นที่คณะกรรมการนักเรียน ต้องตัดสินใจ ท่านจะทำอย่าง

- ก. เรียนขอแนวทางจากอาจารย์
- ข. มอบอำนาจให้ประธานตัดสินใจเพียงผู้เดียว
- ค. ให้กรรมการทุกคนได้แสดงความคิดเห็น
- ง. ให้ทุกคนตัดสินใจตามความคิดของตนเอง
- จ. แล้วแต่ลักษณะของเหตุการณ์

แบบสอบถามชุดที่ 6

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหน้าที่ต่อ
การเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยไม่มีคำตอบใดผิดตอบข้อใดก็ได้คะแนน
ขอให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงหรือใกล้เคียงกับความคิดเห็นของตนเองมากที่สุด แล้ว
กากบาทคำตอบเพียง 1 คำตอบ จากที่ให้ไว้ 3 คำตอบ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ มีทั้งหมด
27 ข้อ

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อคำกล่าวที่ว่า "การปกครองระบอบประชาธิปไตย
เป็นสิ่งที่พ่อฝันสำหรับประเทศไทย"
 - ก. เห็นด้วย เพราะเท่าที่ผ่านมาในประเทศไทยยัง ไม่เคยมีการปกครองแบบประชาธิปไตย
ที่แท้จริงเลย
 - ข. ไม่เห็นด้วย เพราะถ้าคนไทยทุกคนมีความร่วมมือร่วมใจกันจริง ๆ ย่อมน่าประเทศ
ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงได้
 - ค. ไม่แน่ใจ เพราะบางขณะก็ดูเป็นประชาธิปไตยบางขณะก็ไม่ใช่
2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า "ความคิดริเริ่มในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมที่
สำคัญควรเป็นความรับผิดชอบของผู้นำทางการเมืองมากกว่าประชาชน"
 - ก. เห็นด้วย ถ้าหากว่าผู้นำนั้นจะได้รับความเห็นชอบจากประชาชนส่วนใหญ่ให้ทำ
หน้าที่รับผิดชอบแทน
 - ข. เห็นด้วย เพราะผู้นำส่วนใหญ่มีความเด็ดเดี่ยวและมองการณ์ไกล
 - ค. ไม่แน่ใจว่าจะเป็นความรับผิดชอบของผู้นำมากกว่าประชาชนหรือไม่
3. "ถ้าประเทศมีปัญหาหนักทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนิกกลุ่มบุคคลหรือคณะทหาร
ทำการปฏิวัติเพื่อจะแก้ปัญหาต่าง ๆ ของบ้านเมือง" ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
 - ก. คิดว่าบางครั้งก็แก้ไขและบางครั้งอาจจะแก้ไม่ได้ ไม่แน่ใจ
 - ข. เห็นด้วย เพราะผู้บริหารที่เด็ดขาดย่อมจะแก้ปัญหาบ้านเมืองได้รวดเร็ว
 - ค. ไม่เห็นด้วย เพราะผู้บริหารกลุ่มเดียว ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ หากไม่ได้รับความ
ร่วมมือจากประชาชนส่วนใหญ่

4. ท่านคิดว่าประเทศไทยเราจะปกครองในระบอบประชาธิปไตยต่อไปได้หรือไม่
 - ก. ไม่ได้ เพราะขัดกับนิสัยของคนไทย
 - ข. ได้ถ้าให้เวลาและทุกคนร่วมมือกันพยายามทำตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย
 - ค. ไม่แน่ใจ

5. ท่านคิดว่าการทำงานกลุ่มที่ต้นนี้ควรเป็นอย่างไร
 - ก. เลือกหัวหน้าขึ้นมาเป็นผู้ประสานงานโดยทุกคนร่วมกันรับผิดชอบ
 - ข. เลือกหัวหน้าขึ้นมาทำหน้าที่จัดการแบ่งงานให้แต่ละคนรับผิดชอบ
 - ค. ให้คนที่มีความสามารถสูงสุดเป็นผู้นำเพียงคนเดียวเพื่อให้ได้งานกลุ่มที่ดี

6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวที่ว่า "ข้าราชการและนักการเมืองมีความรู้ความสามารถดีกว่าประชาชนทั่วไป"
 - ก. ไม่แน่ใจว่าจะเป็นจริงตามคำกล่าวนี้หรือไม่
 - ข. เห็นด้วยเพราะเขาได้รับการศึกษาสูงและมีอำนาจมากกว่าประชาชนทั่วไป
 - ค. ไม่เห็นด้วย เพราะประชาชนทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการศึกษาและมีโอกาสใช้ความสามารถของตนเช่นกัน

7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า "ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้ควรมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง"
 - ก. เห็นด้วย เพราะเขาไม่มีความรู้คงจะเลือกผู้แทนที่ดีไม่ได้
 - ข. ไม่เห็นด้วย เพราะทุกคนย่อมมีความเสมอภาคกันในการเลือกผู้ปกครองของตน
 - ค. ไม่แน่ใจแล้วแต่กฎหมายจะกำหนด

8. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า "โดยที่ผู้หญิงเป็นเพศอ่อนแอ ดังนั้นจึงไม่เหมาะกับงานที่ต้องรับผิดชอบการบริหาร หน้าที่การบริหารประเทศจึงควรเป็นงานของผู้ชาย"
 - ก. ไม่เห็นด้วย เพราะหญิงมีความสามารถมีความสำคัญและศักดิ์ศรีเท่ากับชาย
 - ข. เห็นด้วย เพราะผู้ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ในโลกเป็นชายมากกว่าหญิง
 - ค. ไม่แน่ใจนัก เพราะผู้บริหารในปัจจุบันมีทั้งชายและหญิง

9. "หญิงไทยไม่ควรแต่งงานกับคนต่างชาติ" ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวนี้
- เห็นด้วย เพราะไม่เหมาะสมกับประเพณีและวัฒนธรรมไทย
 - ไม่เห็นด้วย เพราะเรื่องนี้เป็นสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล
 - ไม่มีความเห็นในเรื่องนี้
10. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับความเชื่อที่ว่า "ในวงการไทยระบบพรรคพวกมีความจำเป็นมาก เพราะทำให้งานเดิมราบรื่น"
- ไม่แน่ใจว่าควรจะให้คงอยู่หรือควรขจัดความเชื่อนี้
 - ไม่เห็นด้วย เพราะความเชื่อเช่นนี้ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมตามระเบียบและกฎหมาย
 - เห็นด้วยว่าระบบนี้ทำให้งานเสร็จรวดเร็วและสะดวก
11. "หลังจากสอบปลายภาคเรียน นักเรียนชั้น ม. 6 ห้องหนึ่งประชุมจะจัดงานสังสรรค์ สมชายไม่เห็นด้วยกับการจัดงานเขาจึงคัดค้านว่า เป็นการฟุ่มเฟือย แต่ที่ประชุมได้ลงมติตกลงจะจัดงานหลังจากเลิกประชุม สมชายก็ไปเล่าให้เพื่อนห้องอื่นฟังถึงเหตุผลที่เขาไม่เห็นด้วย" ท่านคิดว่าสมชายควรทำเช่นนี้หรือไม่
- ไม่ควรวิจารณ์ เพราะต้องยอมรับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่
 - สมชายมีสิทธิที่จะทำได้ถ้าเขามีเหตุผลในทางสร้างสรรค์
 - ไม่แน่ใจว่าสมชายควรทำหรือไม่
12. เมื่อมีการลงมติในที่ประชุม โดยทั่วไปท่านมักจะปฏิบัติอย่างไร
- ออกเสียงสนับสนุนฝ่ายที่ตนเองเห็นด้วยถึงแม้จะเป็นเสียงส่วนน้อย
 - ออกเสียงตามเสียงส่วนใหญ่ เพราะไม่ค่อยผิดพลาด
 - มักจะงดออกเสียง เพราะสับสนตัดสินใจไม่ถูกหรือไม่ต้องการยุ่งเกี่ยว

13. ในการเลือกตั้งประธานสภานักเรียนและกรรมการ หรือประธานชุมนุมและกรรมการ ท่านมักจะปฏิบัติอย่างไร
- เลือกทุกครั้งที่มี
 - เลือกเฉพาะครั้งสำคัญ ๆ
 - ไม่ค่อยได้เลือก
14. ท่านคิดว่าควรมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรหรือไม่
- จะมีหรือไม่ก็ได้ เพราะผลการปกครองไม่แตกต่างกัน
 - ควรมีเพื่อผู้แทนจะได้ทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของประชาชน
 - ไม่ควรมี เพราะผู้แทนส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนมากนัก
15. ท่านคิดว่าบุคคลที่มีตำแหน่งการงานดี หรือประสบผลสำเร็จในชีวิตนั้นเพราะเหตุใด
- เพราะเขามีโอกาสและมีเงิน
 - เพราะความดีและความสามารถ
 - เพราะโชคและจังหวะชีวิต
16. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า "เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่อยากจนและมีความรู้ น้อยจึงยังไม่พร้อมที่จะปกครองตนเองตามแบบประชาธิปไตย
- ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการตัดสินใจในการเลือกวิธีการปกครองตนเอง
 - เห็นด้วย เพราะการปกครองแบบนี้ต้องอาศัยคนมีความรู้
 - ไม่แน่ใจกับคำกล่าวนี้
17. บรรณประจำทางคนหนึ่ง พนักงานเก็บค่าโดยสารลิ้มเก็บค่าโดยสารของสมชาย ถ้าท่าน เป็นสมชายท่านจะทำอย่างไร
- เฉย ๆ ไว้เพราะเป็นหน้าที่ของพนักงานจะต้องมาเก็บเอง
 - พยายามเก็บค่าโดยสารให้พนักงานเก็บค่าโดยสาร
 - ถ้าพนักงานไม่เดินมาใกล้ ๆ ก็คงเฉย

18. เพื่อน ๆ หลายคนตั้งความหวังในชีวิตไว้อย่างต่างกัน เช่น อยากเป็นรัฐมนตรี อยากเป็นหมอ แมกไซไซหรือเป็นบุคคลตัวอย่างในทางที่ดี ตัวท่านเองมีความหวังที่อยากเป็นอย่าง บุคคลเหล่านั้นอย่างไรบ้าง
- ไม่เคยตั้งความหวังแล้วแต่ดวงจะพาไป
 - มีความหวังที่ชัดเจนและตั้งใจจะปฏิบัติให้ได้ตามที่หวัง
 - มีความหวังเป็นบางครั้ง แต่บางครั้งก็ไม่หวังอะไร
19. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า "ถ้าเรามีผู้นำที่เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างแท้จริง แล้วเราจะสามารถแก้ปัญหาทั้งหมดในสังคมได้"
- เห็นด้วย เพราะผู้นำนี้จะพยายามวางนโยบายพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่
 - ไม่เห็นด้วย เพราะเพียงแต่ให้ผู้นำมีความรู้และมีอำนาจมากพอก็สามารถแก้ปัญหาได้
 - ไม่แน่ใจว่าจะมีใครแก้ปัญหาในสังคมได้ทั้งหมด
20. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวที่ว่า "ทางราชการไม่ค่อยสนใจว่าประชาชนอย่างท่านจะมีความคิดและความต้องการเช่นไร"
- ไม่เห็นด้วย เพราะทุกคนมีสิทธิเสนอความเห็นหรือร้องเรียนได้
 - เห็นด้วย เพราะคนร่ำรวยหรือมีชื่อเสียงมักได้รับความสนใจมาก
 - ไม่มีความคิดเห็นกับคำกล่าวนี้ เพราะขึ้นอยู่กับผู้นำในแต่ละยุค
21. "บุคคลในคณะรัฐบาลและนักการเมืองเป็นบุคคลที่ไว้ใจได้" ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อความนี้
- เห็นด้วยว่าไว้ใจได้ เพราะเขาได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน
 - ไม่แน่ใจ เพราะบางคนก็ไว้ใจได้ บางคนก็ไว้ใจไม่ได้
 - ไม่เห็นด้วย เพราะนักการเมืองมักไม่ค่อยมีความจริงใจ

22. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า "คนรักเรามากต้องการให้คนอื่นซื้อสัตย์ต่อตน แต่มักจะไม่ซื้อสัตย์ต่อคนอื่น"
- เห็นด้วย เพราะ ไม่มีใครรักตัวเองน้อยกว่ารักคนอื่น
 - ไม่เห็นด้วย เห็น ตัดสินใจ ไม่ถูก เพราะ ขึ้นอยู่กับแต่ละคน
 - ไม่เห็นด้วย เพราะ ถ้าเราต้องการให้ใครปฏิบัติต่อเราอย่างไร เราก็มักปฏิบัติต่อเขาเช่นนั้น
23. ถ้ามีผู้อื่นทำให้สิ่งของท่านเสียหาย โดยที่เขาไม่ได้ตั้งใจ เช่น เกิดขึ้นเพราะการเข้าใจผิดหรืออุบัติเหตุ ท่านคิดว่าควรจะปฏิบัติต่อเขาอย่างไร
- อภัยให้เขา เพราะ เขา ไม่ได้ตั้งใจ
 - ต้องพิจารณาดูก่อนว่าสมควรจะให้อภัยหรือไม่
 - แล้วแต่ว่าความเสียหายนั้นมากน้อยแค่ไหน
24. "ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าโทษ" ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
- ไม่แน่ใจ เพราะความขัดแย้งให้ทั้งคุณทั้งโทษ
 - ไม่เห็นด้วย เพราะความขัดแย้งย่อมนำไปสู่การแตกแยกและมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน
 - เห็นด้วย เพราะ เมื่อมีความขัดแย้งย่อมมีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา
25. "การวิจารณ์บุคคลอื่นอาจจะก่อให้เกิดศัตรูได้" ท่านมีความคิดเห็นกับข้อความนี้อย่างไร
- ไม่เห็นด้วย เพราะ ถ้าการวิจารณ์นั้นมีเหตุผลก็เป็นสิ่งที่ผู้ถูกวิจารณ์ควรรับฟัง
 - เห็นด้วย เพราะ มักเป็นไปตามคำพังเพยที่ว่า "ปลาหมอตายเพราะปาก"
 - ไม่แน่ใจ ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ถูกวิจารณ์

26. สมาชิกได้รับเลือกให้เป็นผู้นำการอภิปรายหน้าชั้นเรียน ขณะที่เขากำลังอภิปรายอยู่นั้น เขาถูกสมาชิกคนอื่น ๆ โต้แย้งอย่างหนัก ท่านคิดว่าสมาชิกควรทำอย่างไร
- ใช้คำคมที่เหนือกว่าโต้ตอบ
 - ใช้สิทธิของการเป็นผู้นำการอภิปรายหยุดการพูดของสมาชิกได้
 - ฟังให้จบแล้วชี้แจงด้วยเหตุผลที่สมควร
27. การก่ออาชญากรรมหรือคดีฆ่าข่มขืนที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในขณะนี้ ท่านคิดว่าควรมีการพิจารณาโทษอย่างไรแก่ผู้กระทำความผิด จึงจะเหมาะสม
- ควรพิจารณาเพิ่มมาตรการลงโทษในกฎหมายให้รุนแรงเหมาะสมกับการกระทำความผิด
 - ควรให้มีการตัดสินที่รวดเร็ว รุนแรง เพื่อให้ผลกรรมที่ทาบสนองทันที
 - ควรพิจารณาตามกฎหมายเดิมเพราะเขาย่อมรับโทษตามกฎหมายแห่งกรรมอยู่แล้ว

แบบสอบถามชุดที่ 7

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบถึงความพร้อมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการปกครองแบบประชาธิปไตยของท่าน ขอให้ท่านอ่านข้อความที่ละเอียดแล้วเลือกคำตอบ ที่ตรงหรือใกล้เคียงกับท่านมากที่สุด และกากบาทคำตอบเพียง 1 คำตอบ จากที่ให้ไว้ 3 คำตอบ กรุณาตอบตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อ มีทั้งหมด 19 ข้อ

1. ถ้ากฎหมายระบุว่าท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีสิทธิ์ในการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรท่านจะ
 - ก. ไปใช้สิทธิ์ในการออกเสียงเลือกตั้ง
 - ข. นอนหลับทับสิทธิ์
 - ค. ยังไม่แน่ใจ

2. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น นิทรรศการ การแสดงออก การพูดคุยเกี่ยวกับ การเมืองการปกครอง บ่อยครั้งเพียงใด
 - ก. บ่อยครั้ง
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. ไม่เคยเลย

3. ท่านคิดว่าบทบาทของการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนทั่วไป คือ
 - ก. การเลือก สส ไปทำหน้าที่แทนตนในสภา
 - ข. การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
 - ค. การแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์การเมือง

4. เมื่อท่านอยู่กับเพื่อน ๆ ท่านเคยพูดคุยเรื่องเกี่ยวกับความเป็นไปของบ้านเมือง เรื่องการทำงานของรัฐบาลในการปกครองระบอบประชาธิปไตยหรือไม่
 - ก. บ่อย ๆ
 - ข. บางครั้ง
 - ค. ไม่เคย

5. ในการพูดคุยเรื่องการเมืองการปกครองกับเพื่อน ๆ ท่านมักมีพฤติกรรมใด
 - ก. ชอบฟังแต่ไม่ออกความคิดเห็น
 - ข. มักจะออกความคิดเห็นทุกครั้ง
 - ค. ส่วนใหญ่จะฟังแต่บางครั้งก็ออกความคิดเห็นบ้าง

6. เมื่อการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ท่านเคยมีส่วนร่วมในการหาเสียงเลือกตั้งหรือชักชวนผู้อื่น ฯลฯ มากน้อยเพียงใด
 - ก. ไม่เคย
 - ข. เคยช่วย 1 ครั้ง
 - ค. ช่วยมากกว่า 1 ครั้งขึ้นไป

7. เมื่อการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ท่านได้รับฟังการปราศรัยของผู้สมัคร ส.ส.หรือไม่
 - ก. ไม่ได้ไป
 - ข. ไป 1 ครั้ง
 - ค. ไปทุกครั้งที่มีการปราศรัย

8. ท่านเคยมีโอกาสแสดงความคิดเห็นของท่านในเรื่องการปกครองของระบอบประชาธิปไตยหรืออยากให้รัฐบาลหาโดยการเป็นจดหมายหรือพูดคุยกับบุคคลอื่นเช่น พ่อแม่ ครู ฯลฯ หรือไม่
 - ก. ไม่เคย
 - ข. เคย 1 ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง

9. ท่านคิดจะเดินขบวนเรียกร้องหรือชุมนุม เพื่อคัดค้านหรือสนับสนุนการกระทำของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งหรือไม่
 - ก. ไม่เคย
 - ข. เคย 1 ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง

10. ท่านเคยเข้าร่วมการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนหรือคณะกรรมการบริหารงานเกี่ยวกับกิจกรรมภายในโรงเรียนหรือไม่
 - ก. ไม่เคย
 - ข. เคยนาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
11. สาเหตุสำคัญที่ท่านไปฟังการหาเสียงของผู้รับสมัครเลือกตั้งคือ
 - ก. สนใจอยากทราบนโยบายของผู้สมัคร
 - ข. ไปดูคาราหรือดนตรีที่มาแสดงหาเสียง
 - ค. ไม่มีเหตุผล
12. ท่านเคยพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวถึงปัญหาการบริหารบ้านเมืองของรัฐบาลหรือการบริหารระดับท้องถิ่น เช่นกรรมการบริหารหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัยหรือไม่
 - ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
13. ท่านเคยเข้าประชุมในระดับหมู่บ้านเพื่อทำงานพัฒนาหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัยบ้างหรือไม่
 - ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง
14. ท่านเคยได้รับโอกาสพบปะพูดคุยกับ ส.ส.ภ.นั้น ผู้ใหญ่บ้านในเขตที่ท่านอยู่อาศัยหรือไม่
 - ก. ไม่เคย
 - ข. นาน ๆ ครั้ง
 - ค. บ่อยครั้ง

15. ถ้าท่านได้มีโอกาสได้พบกับ ส.ส. สมาชิกสภาจังหวัด ฯลฯ ท่านอยากจะคุยกับเขาเรื่องอะไร
- เรื่องข่าวสารทางราชการที่เกี่ยวกับหมู่บ้านท่าน
 - เรื่องทุกข์สุขความเป็นอยู่ทั่วไปของเขา
 - เรื่องการหาเสียงและการลงคะแนนเสียงสนับสนุนเขา
16. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวของราชการที่เกี่ยวกับหมู่บ้านของท่านบ้างหรือไม่
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
17. ท่านเคยมีข้อคิดหรือข้อเสนอแนะการปรับปรุงท้องถิ่นที่ท่านอยู่อาศัยต่อกรรมการบริหารหมู่บ้านหรือไม่
- ไม่เคย
 - นาน ๆ ครั้ง
 - บ่อยครั้ง
18. ถ้ามีผู้เสนอให้ท่านเป็นผู้นำในการมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ในกิจกรรมระบอบประชาธิปไตยภายในโรงเรียน ท่านจะ
- ปฏิเสธเพราะไม่มีประโยชน์
 - ตอบดับ เพราะสนุกสนานจะได้เป็นที่รู้จักของผู้อื่น
 - ตอบรับ เพราะมีความสนใจและเป็นประโยชน์
19. เมื่อมีข่าวเกี่ยวกับการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนหรือคณะกรรมการบริหารสภานักเรียนท่านจะ
- ไม่สนใจติดตาม
 - สนใจบ้าง
 - สนใจติดตามตลอด

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววันทนา ชื่อสกุล อาทธรสิริวัฒน์

เกิดวันที่ 25 กรกฎาคม พุทธศักราช 2508

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 50/66 ซ.บุตุศิริ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลยุวประสาทไทยโยบถัมภ์

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงพยาบาลยุวประสาทไทยโยบถัมภ์ สมุทรปราการ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ

พ.ศ. 2528 จบปริญญาพยาบาลและผดุงครรภ์

วิทยาลัยพยาบาลศรีอยุธยา

พ.ศ. 2532 พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2534 สาธารณสุขศาสตร์ (บริหารสาธารณสุข) มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2539 การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมือง
แบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในจังหวัดสมุทรปราการ

บทคัดย่อ

ของ

วันทนา อักษรสิริวัฒน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

พฤษภาคม 2539

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นการศึกษาอณูประสบการณ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) เพื่อศึกษาผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคล คือ ระหว่างบิดามารดากับบุตร ระหว่างนักเรียนกับครู ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ระหว่างสื่อมวลชนกับนักเรียน ที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (2) เพื่อศึกษาว่าปฏิสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลด้านใดสามารถทำนายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนได้ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรพฤติกรรมบทบาทระหว่างบุคคลแต่ละตัวแปรกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมปลายจำนวน 348 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 7 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา 4 แบบ แบบสอบถามการสอนของครู แบบสอบถามความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน แบบสอบถามการเปิดรับสื่อมวลชน แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจทางการเมือง แบบสอบถามความรู้สึกและความคิดเห็นทางการเมือง และแบบสอบถามความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยที่สำคัญ มีดังนี้

1. นักเรียน 4 กลุ่ม ต่อไปนี้ (1) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาแบบควบคุมน้อย (2) การสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง (3) ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง (4) มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติรวมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาแบบควบคุมมาก การสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ และมีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองที่ต่ำ กลุ่มต่อกลุ่มตามลำดับ

2. นักเรียน 4 กลุ่มต่อไปนี้ (1) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาแบบควบคุมน้อย (2) การสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง (3) มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง (4) มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบ

ประชาธิปไตยด้านความรู้ ความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาแบบควบคุมมาก การสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำและมีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ กลุ่มต่อกลุ่มตามลำดับ

3. นักเรียน 3 กลุ่มต่อไปนี้ (1) นักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยสูง (2) ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยสูง (3) มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความรู้ลึกหรือความคิดเห็นสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนของครูแบบประชาธิปไตยต่ำ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแบบประชาธิปไตยต่ำ และมีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ กลุ่มต่อกลุ่มตามลำดับ

4. นักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองสูงมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองสูงกว่านักเรียนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนด้านข่าวสารการเมืองต่ำ

5. ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้ 8.32 เปอร์เซ็นต์

6. การสอนของครู ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

IMPACT OF INTERPERSONAL INTERACTION ROLE BEHAVIOR ON DEMOCRATIC
POLITICAL ATTITUDE ON SENIOR HIGH SCHOOL STUDENTS
IN THE SAMUTPRAKAN PROVINCE

AN ABSTRACT
IN
WANTANA ATHONSIRIWAT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

MAY 1996

The research of Impact of Interpersonal Interaction Role Behavior on Democratic Political Attitude of Senior High School Students in The Samutprakan Province was an ex post facto research for the propose of-:

(1) To study the impact of interpersonal interaction role behavior between parent and their children, students and their teachers, schoolmates, as well as students and the mass media on the students' democratic political attitude

(2) To predict the students' democratic political attitude based on the interpersonal interaction role behavior variables.

(3) To Examine the relationships between the interpersonal interaction role behavior variables and the students' democratic political attitude.

The sample used in this study consisted of 348 senior high school students, they were randomly selected.

The sample were asked to respond to five sets of questionnaires

(1) Four techniques of child rearing

(2) The teacher's instruction

(3) The relationships among their schoolmates

(4) Mass media acceptance

(5) Attitude towards democratic political (This questionnaire classified to 3 subsets : Cognitive domain, affective domain and intention domain)

t-test, Multiple Regression Analysis (Stepwise) and Pearson's Correlation Coefficients were used for data analyzing.

The results of the research were as follows.

1. The four groups of the students: (1) the ones with less controlled by their parent (2) The ones whose teachers' instruct more democracy way (3) the ones whose schoolmates' relationship were more democracy way (4) the ones who accepted more mass media on political informations, these students had more attitude towards democratic political.

2. The four groups of the students : (1) The ones with less controlled by their Parent (2) the ones whose teachers' instruct more democracy way (3) the ones whose schoolmates' relationship were more democracy way (4) The ones who accepted more mass media on political informations, these students had more attitude in cognitive domain towards democratic political.

3. The three groups of the students : (1) The ones whose teachers' instruct more democracy way (2) the ones whose schoolmates' relationship were more democracy way (3) the ones who accepted more mass media on political informations, these students had more attitude in affective domain towards democratic political.

4. The students who were highly mass media acceptance had more attitude in intention domain towards democratic political.

5. It was found in this study that the relationship among the schoolmates was the best predictor of the attitude towards democratic political, (8.32%)

6. Finally, the results showed that : The teachers' instruction, the relationship among school mates, each variable was positively correlated with attitude towards democratic political.